

Ndu Eze k'ebo

Ehezáya ezi t'e jeru iya l'agwa Bálu Zebòbu

¹ Ya ndono; Éhabu anwùhutsulephu; ndu Móabu awata okwefuru ndu Ízurelu íkè.

² Yò bụru teke ono; bẹ Ehezáya shi l'ònu ụlo-eli iya lẹ Samériya bya adaa; meka onwiya iphe. Yo zia ndu ozi iya; sụ ẹphe: “T'ẹphe je lẹ Bálu Zebòbu, bụ agwa ndu Ékuronu; je akpata ishi t'a maru; ?ya a-kaa mma l'iphe ọwaa, mekaru iya nụ-a?”

³ Ya ndono; ojozi-imigwe, shi l'ẹka Ojejoje asụ Elayija kẹ Tishibe: “T'o gbeshi je je aji ndu ozi eze ndu Samériya ono: ‘?Bụ l'ọo lẹ Nchileke ta nọdu l'alì Ízurelu; meru iphe unu eje lẹ Bálu Zebòbu, bụ agwa ndu Ékuronu ọkpata ishi tọ?’ ⁴Ojejoje, bụ Nchileke sụru: ‘L'ẹ too shihekwa l'oshi-azẹe ono, ọ daburu ono gbeshi. Ọ bụakwa maa.’ ” Yò kfutsua ẹge ono; mbụ Elayija; tųgbua.

⁵ Ndu ozi ono abya alakfuta eze; yò jì ẹphe: “? Nanụ ẹge ọ dụ; bẹ unu latakebewaru ẹge-a?”

⁶ Ẹphe asụ iya: “L'o nweru nwoke, byakfutaru ẹphe bya asụ ẹphe t'ẹphe jekfu eze ono, ziru ẹphe ozi ono; je asụ iya: ‘Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: Ọ sụru: ?Bụ l'ọo lẹ Nchileke ta nọdu l'alì Ízurelu; meru iphe iizi t'e jeru ngu ọkpataru ishi lẹ Bálu Zebòbu, bụ agwa ndu Ékuronu tọ? Ẹ to

nwekwa l'i shi l'oshi-azęe ono, ịize ono gbeshi. Ị buakwa maa.' ”

⁷ Eze asụ ęphe: “Nwoke ono, byakfutaru unu bya ekfuaru unu iphe ono; ?nanụ ęge ọ gbaru.”

⁸ Ęphe asụ iya: “L'ọ yeru uwe, e meru l'ęji anụ. Iphe, o keru l'ukfu abụru akpọ anụ.”

Ehezaya asụ: “Ọ kwa Elayija kę Tishibe.”

Ehezaya ezi t'e je egude Elayija

⁹ Eze eziwaphu onye ishi, achi ụkporo ndu soja labụ lę ndu soja iri; bya eyeru iya ndu soja iya ono t'ęphe je egude Elayija. Ęphe erua; onye ishi ndu soja ono ejekfu Elayija l'eli ugwu l'ęke ọ nọ; je asụ iya: “Nngụbe onye kę Nchileke; eze sụru t'i nyizita!”

¹⁰ Elayija asụ onye ishi ụkporo ndu soja labụ lę ndu soja iri ono: “Ọ -bụrua lę ya bụ onye kę Nchileke; tę ọku shikwa l'imigwe bya ekegbushia nggu l'ụkporo ndu soja labụ lę ndu soja iri ono, nggu l'ęphe yị ono.” Ya ndono; ọku eshiwaphu l'imigwe bya ekegbushia yęle ụkporo ndu soja labụ lę ndu soja iri ono.

¹¹ Eze abyakwa bya ezi onye ishi ụkporo ndu soja labụ lę ndu soja iri ọdo; bya eyeru iya ndu soja iya ono t'ęphe je egude Elayija. Ęphe erua; onye ishi ndu soja ono asụ iya: “Nngụbe onye kę Nchileke; eze sụru t'i nyifuta ęgwęgwę!”

¹² Elayija asụ iya: “Ọ -bụrua lę ya bụ onye kę Nchileke; tę ọku shikwa l'imigwe bya ekegbushia nggu l'ụkporo ndu soja labụ lę ndu soja iri ngu ono.” Nchileke eshiwaphu l'imigwe ye ọku; yọ bya ekegbushikota onye ishi ono yęle ndu soja iya.

¹³ Ya ndono; eze abyakwa bya ezi onye ishi ụkporo ndu soja labụ ịe ndu soja iri ọdo; k'eto ya yele ndu soja iya. Ephem erua; onye ishi ndu soja ono enyikfube Elayija l'eke ọ nọ; je ebyishiru iya ikpere; ọlahaa ya; sụ: "Nggube onye ke Nchileke; byiko; te ndzụ dzua ya ru; yele ụkporo madzụ labụ l'umadzu iri-wa, bu ndu ozi ngu-wa.

¹⁴ Lewaru ege oku shi l'imigwe bya ekegbushia ndu ishi ndu soja labụ phụ, vuhawa ụzo bya; me ụkporo ndu soja labụ l'iri iri phụ, ephel'ephe yigbaa phụ. Olobu; byiko; te ndzụ dzua ya ru l'eke ị nọ."

¹⁵ Ya ndono; ojozi Ojejoje ono asụ Elayija: "T'o tsoru iya nyifuta. T'e b'ọ tsukwa iya egvu!" Elayija egbeshi tsoru iya nyifuta; ephel'ephe ejekfushia eze.

¹⁶ Elayija asụ eze: "Le Ojejoje, bu Nchileke sụru: "?Bu l'ọo l'e-to nwedu Nchileke, nọ l'alị Ízurelu, ịi-kpata ishi; meru iphe i ziru ndu ozi ngu t'ephe jeru ngu okpataru ishi le Bálu Zebọbu, bu agwa ndu Ékuronu. Eshinu ọphu i meru iya ege ono; b'e tii gbesikwa l'oshi-azee ono, ị daburu ono. I buakwa maa.' " ¹⁷ E megee; Ehezáya anwuhu ege ono, Ojejoje shi l'onu Elayija kfuwa ono.

Ehezaya ta mutadu nwata nwoke. Yo buru nwunne iya; mbu Joramu be buru eze no-chia enya iya; l'afa, kwe Jehoramu Jehoshafatu afa labu, o wataru ochi ndu Juda.

¹⁸ Iphe odo, meeberu nu teke Ehezáya shi achi; me iphemiphe obule, yebedua meru b'e dekotaru l'ekwo, e deshuru iphe meru nu l'oge ndu eze Ízurelu.

2

Ojejoje okuta Elayija l'imigwe

¹ Teke Ojejoje abya ogude oke oku-maa kuta Elayija lashia imigwe; bẹ Elayija yẹle Eláyisha shilephu lẹ Gíligalu alufuta. ² Elayija asu Eláyisha: “T'ọ nọdukwa l'ẹke-a; lẹ Ojejoje zikwaru iya tẹ ya je Bételu.”

Eláyisha asu iya: “Kamenu; ya ta ahakwa ngu.” Ya ndono; ẹphe ayiru jeshia Bételu.

³ Ndu ogbo nkfuchiru Nchileke, bu lẹ Bételu awu-kfuta Eláyisha bya asu iya: “?I marua lẹ Ojejoje abya okuta nnajiufu ngu ntanu?”

Eláyisha asu ẹphe: “Ya makwaru-a. Olobu; unu hakwaa k'ono.”

⁴ Elayija asu Eláyisha: “Nọdukwa l'ẹke-a Eláyisha; lẹ Ojejoje zikwaru iya tẹ ya je Jériko.”

Eláyisha asu iya: “Kamenu; ya ta ahakwa ngu.” Ya ndono; ẹphe ayiru jeshia Jériko.

⁵ Ndu ogbo nkfuchiru Nchileke, bu lẹ Jériko awu-kfuta Eláyisha bya asu iya: “?I marua lẹ Ojejoje abya okuta nnajiufu ngu ntanu?”

Eláyisha asu ẹphe: “Ya makwaru-a. Olobu; unu hakwaa k'ono.”

⁶ Elayija asu Eláyisha: “Nọdukwa l'ẹke-a lẹ Ojejoje zikwaru iya tẹ ya je Ẹnyimu Jódanu.”

Eláyisha asu: “Kamenu; ya ta ahakwa ngu.” Ya ndono; ẹphe ẹbo ayiru; tugbua.

⁷ Ẹkporo madzu labu l'umadzu iri lẹ ndu ogbo ndu nkfuchiru Nchileke etsoru ẹphe; je evudo ote-ẹnya l'ele ẹphe l'ẹke ẹphe ẹbo vudo l'iku Ẹnyimu Jódanu ono. ⁸ Elayija eyefu uwe-nlọkpuru iya; bya apyakọbe iya apyakọbe; chia lẹ mini ono. Mini ono ekekahu ẹbo; ophu awuru

laa ẹka iya ọphu; ọphu awuru laa ẹka iya ọphu; ẹphe ẹbo abya eswee l'ali ọkponku.

⁹ Ẹphe eswetsulephu; Elayija asu Eláyisha: “Kfunuru iya iphe, ya e-meru ngu; ẹmanu e kuta iya kufu l'ẹke i no.”

Eláyisha asu: “Byiko; t'ume, ha l'ọ bu nke ngu ugbo labu noḍu nu iya l'ẹhu.”

¹⁰ Elayija asu: “Iphe, i kfuru bukwa iphe du ẹhuka. Ọle agha; ọ -buru l'i phuru iya teke Nchileke a-noḍu ekulita iya; be ọo-bukwaru-a nke ngu; ọ -dudu b'e t'ọ dukwa.”

¹¹ Ya ndono; ẹphe eje l'akoshi ako. A bya ele ẹnya; ugbo-inya; me inya, enwugbaa ọku abya ekekahu ẹphe. Oke ọku-maa ekulia Elayija kuba l'imigwe. ¹² Eláyisha aphua ya; chishia mkpu: “Nna iya-ee! Nna iya-ee! Ugbo-inya; me ndu inya-ogu Ízurelu!” Yo phu-beberu iya. Eláyisha eye ẹka l'uwe, o yeru; yo zijahu iya ẹbo.

Eláyisha awata ozi iya

¹³ Ya ndono; Eláyisha achita uwe Elayija, dafuru nu; lashia azu je evudo l'onu Ẹnyimu Jodanu. ¹⁴ Yo wota uwe Elayija ono, dafuru nu ono chia le mini; su: “?Nanu Ojejoje; mbu Nchileke ke Elayija?” Yo chia uwe ono le mini ono; mini ono ekekahu ẹbo; ọphu alaa ẹka iya ọphu; ọphu alaa ẹka iya ọphu. Eláyisha esweta.

¹⁵ Ndu ọgbo nkfuchiru Nchileke phu, shi Jeriko, bu iya bu ndu phu, shi vudo ote-ẹnya ele ẹphe phu; aphulephu Eláyisha; su: “Ume Nchileke ono, shi noḍu Elayija l'ẹhu ono nookwa Eláyisha l'ẹhu!” Ẹphe awufu jeshia ya ndzuta; bya ebyishiru iya ikpere. ¹⁶ Ẹphe asu iya: “Lenu;

ephebe ndu ozi ngu be nweru ukporo umadzu labu l'umadzu iri, agburu-ehu nokota. Byiko; t'ephe jenu je achoo nnajiufu ngu; t'a maru: ? Ume Ojejoje pataru iya je edobe l'ugvu; t'o bu le nsuda."

Eláyisha asu ephe: "Wawakwa; t'ephe be ejekwa."

¹⁷ Ephe ekfunyaaru iya eya jeye iphere iya adu iya; yo su ephe: "Ngwa; unu zinua ya ephe." Ephe ezifu ukporo madzu labu l'umadzu iri ono. Ephe achoo ya abali eto; ephe ta phu iya. ¹⁸ Ephe alata; byakfuta Eláyisha l'eke o no le Jeriko. Yo su ephe: "?Ya ta sudunu-a unu t'unu be ejeshi?"

Iphe-ophulenya, Eláyisha meshibeberu

¹⁹ Ya ndono; unwoke mkpukpu ono abya asu Eláyisha: "Onye ishi; lekpoduaphu le mkpukpu-wa be nokpoo l'eke, du mma. O le mini, no iya nu be du eji; ophu ali-a 'emehujedu iphe."

²⁰ Eláyisha asu ephe: "Unu je eye unu le efere ophungu wotaru iya." Ephe eje ewotaru iya eya.

²¹ Yo tugbua jeshia l'eke ono, mini amushi amushi ono je agharu unu ono ye iya; su: "Owaa iphe Ojejoje Izurelu ekfu. O suru: 'Le ya mewaru mini-wa t'o du mma. E to nwedu l'o gbua onye nguru iya nu odo; ophu oo-mehedu t'ali-a be emehujehe iphe odo.' " ²² Mini ono abya adu mma byeye ntanu; bu iya bu ege ono, Eláyisha kfulu iya ono.

²³ Eláyisha eshi l'eke ono jeshia Betelu. L'ooje l'uzo be unwokoro shi l'ime mkpukpu ono lufuta; bya atulahaaru iya uzu; su iya: "Gbeshi

l'èke-a; nggùbe ishi-òmma ono! Gbeshi l'èke-a; nggùbe ishi-òmma ono!" ²⁴ Eláyisha aghakòbe bya aphù èphe; gude èpha Ojejoje tụa èphe ònu. Èjo anù-ègu-ègbudu labù, eekuje biye; bukota nyee ya eshi l'òswa lufuta bya alabushia ùkporo unwokoro labù l'unwokoro labù ono alabushi.

²⁵ Eláyisha eshi l'èke ono; yò buru iya oje Ugvu Kamèlu; shi èke ono lashia Samériya.

3

Ogu ndu Ízurelu; èphe lẹ ndu Móabu

¹ Jehoramú Èhabu bẹ wataru òchi ndu Ízurelu l'afa, kwe Jehoshafatu afa iri l'èsato, yèbedua wataru òchi ndu Júda. Èke Jehoramú nọ chĩa bụ lẹ Samériya. Iphe ò chiru bụ afa iri l'èbo. ² O meru èjo iphe l'ènya Ojejoje; òlẹ è to merudu iya ège nne iya; mẹ nna iya meru. O fọfuru itso ono, dùru Bálu lẹ nsọ, nna iya kpòberu ono. ³ Obenu l'o yelerua èka l'èjo iphe ono, Jeróbuwamu Nébatu meru ono; mbụ èjo iphe ono, o nwuru ndu Ízurelu ye ono. È to hadu iya ememe.

⁴ Ya ndono; Mésha, bụ eze ndu Móabu bẹ ázù aturu. Afa-l'afa ha bẹ òokpujeru ùkporo ùnu ùnwu aturu iri l'èbo l'ùnu aturu iri* kpèe eze ndu Ízurelu; nùkwa iya phù èji, shi l'ùkporo ùnu ebyila iri l'èbo l'ùnu ebyila iri.† ⁵ Èhabu anwuhulephu; eze ndu Móabu awata okwefuru eze ndu Ízurelu íkè. ⁶ Ya ndono; eze, bụ Jehoramú eshi lẹ Samériya je ekukoo ndu Ízurelu

* **3:4** 3:4 Iphe ò bụ bụ 100,000. † **3:4** 3:4 Iphe ò bụ lẹ mbeke bụ 100,000.

l'ẹphe ha. ⁷ Yọ bya ezia Jehoshafatu, bụ eze ndu Júda; sụ: “L'eze ndu Móabu bẹ kwefukwaru iya ikè. ?Ii-tsoru iya t'ayi je etso ndu Móabu ọgu?”

Jehoshafatu asụ iya: “Lẹ ya e-tsoru iya-a je. Yẹbedua bẹ dụwa l'ọ bụ nggụbedua; ndu nk'ia adụwa l'ọ bụ ndu nke ngu; ịnya iya adụakwaphu l'ọ bụ ịnya nk'ia.”

⁸ Jehoram aji iya: “?Nanụ ụzo, ẹphe e-shi eje ọgu ọbu?”

Jehoshafatu asụ iya: “L'ẹphe e-shi echi-ẹgu ndu Édọmu.”

⁹ Ya ndono; eze ndu Ízurelụ; eze ndu Júda; mẹ eze ndu Édọmu ayiru jeshia. Ẹphe ejee ije mgburumgburu abalị ẹsaa; mini ẹphe agvụ; to nwehe ọphu ndu soja ẹphe a-ngụ; to nwe ọphu elu, ẹphe chị a-ngụ.

¹⁰ Eze ndu Ízurelụ echishia; sụ ẹphe: “Haa! Ojejoje; ? o kuwaru ẹphebe ndu eze ẹto-wa t'ọ chiru ẹphe ye ndu Móabu l'ẹka tọo.”

¹¹ Jehoshafatu aji iya: “?To nwedu onye nk-fuchiru Ojejoje, nọ l'ẹke-a; k'ọphu ẹphe e-shi iya l'ẹka kpata Ojejoje ishi?”

Onye lanụ lẹ ndu ozi eze ndu Ízurelụ asụ: “Lẹ Eláyisha Shafatu, shi eyeru Elayija ẹka nọkwa l'ẹke-a.”

¹² Jehoshafatu asụ: “L'onye ono bẹ okfu Ojejoje nọkwa l'ẹhu.” Ya ndono; eze ndu Ízurelụ; Jehoshafatu; mẹ eze ndu Édọmu ejekfushia ya.

¹³ Eláyisha asụ eze ndu Ízurelụ: “?O nweru iphe, nggu l'ia jigbanua? Jekfu nụ ndu nk-fuchiru onanu, nne lẹ nna ngu phẹ ejekfuje ono.”

Eze ndu Ízurelu asụ iya: “Wawakwa; kele Ojejoje kukobewaru ẹphebe ndu eze ẹto-wa ẹ ya chiru ẹphe ye ndu Móabu l'ẹka.”

¹⁴ Eláyisha asụ iya: “Keshinu ọphu Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakọta-Ike -nọo ndzu ẹge ọ nọ iya-a; mbu onye ya ejeru ozi; be ya te g'elekwa ngu ẹnya; k'ọphu ọ buru k'oyeru ngu onu; ndege ẹ tọ bu ugwu, ya akwabẹ Jehoshafatu, bu eze ndu Júda. ¹⁵ Ọlobu; jeru je ekuaru iya onye akpoje ogumogu.” Onye ono, akpoje ogumogu ono abyatashia bya awata iya akpokpo; ike Ojejoje abya Eláyisha l'ẹhu.

¹⁶ Eláyisha asụ: “Ojejoje sụru t'unu tushia nsu t'ọ tuko nsuda nsuda-wa dzuru. ¹⁷ Kele Ojejoje sụru l'unu ta aphudu pherephere; k'ọphu ọ buru ke mini. Obenu le mini e-jikota nsuda ono pyimu; unubedua angwa mini; eswi unu angwa; elu unu angwa. ¹⁸ Ọ bu iphe, du nphe l'ẹnya Ojejoje. Oo-wokwaruphu ndu Móabu ye unu l'ẹka. ¹⁹ Iphe bu mkpukpu, a kpushiru ike be unu a-lukota; me mkpukpu, nwegbaaru ẹnya. Unu egbutsushikota iphe, bu oshi, du mma; chiko ẹnya-ogwu mini nwuchishia; gude mkpuma tu-chishia okpobe ali ẹphe.”

²⁰ Yo be l'utsu echile iya; l'oge teke eegwoje ngweja utsu; mini shi l'uzo iya ke Edomu atsọ; bya ejikota ali ono.

²¹ Ndu Móabu abya anwa le ndu eze ono abyaru ẹphe ọgu; bya achita unwoke ẹphe ndu ọphu a-du ike oje ọgu; shita le ndu ha nwanshi je akpaa le ndu ha nshinu; ẹphe eje akwaa l'ókè-ali ẹphe. ²² Ẹphe etehulephu l'onmewa utsu;

anwu l'echi le mini ono. Ndu Móabu anodu l'azu iya ophu phu mini ono; yoo ke ephe uswuswe l'enya l'o bu mee. ²³ Ephe asu: "L'o kwa mee du ege-a phu! Ndu eze ono l'waru ogo; gbushia onwephe. Unube ndu Móabu; ngwa; t'ayi je akwaa iphe ephe l'okwata."

²⁴ Ndu Móabu awuba l'odu ndu Ízurelu; ndu Ízurelu awu-lihu; tso ephe ogo jeye ephe eye okpa l'oso. Ndu Ízurelu awubata l'ali ndu Móabu; l'egbushi ephe; ²⁵ mebyishikota iphe, bu mkpukpu ephe l'o ha. Onyenonu akpaa mkpuma kua l'iphe bu okpobe ali ephe; jeye ephe egude mkpuma tu-chishikota ali ono; nwuchishikota enya-ogvu mini ephe; gbutsushikota oshi, du mma le mkpukpu ono. Eke ephe haru mkpuma, no iya nu; yo nodu l'eke o no buphu le Kiri Hareseti kpuu. Oe ndu atuje mgbeka nophekwanuru iya mgburumburu; woru iya lua.

²⁶ Eze ndu Móabu aphulephu l'ogu ono nabawaru iya eka; chita unu umadzu l'ukporo umadzu iri l'ise, bu ndu chigbaa ogo-mbeke; see te ya kpata uzo jekfu eze ndu Edomu. O bu l'e to kpatadu uzo. ²⁷ Ya ndono; yo kputa okpara iya, bu onye ga aburu eze no-chia enya iya; gude gwoo eja l'eli upho-mkpuma mkpukpu ono. Iphe ono erua ndu Ízurelu l'ehu; k'ophu bu l'ephe tsuphuru azu; lashia ali ephe.

4

Manu nwanyi, nji iya ta nohedu

¹ O nweru nwanyi, bu onye ogo ndu nk-fuchiru Nchileke shi alu iya. Yo byakfuta

Eláyisha bya araku iya; sụ iya: “Lẹ nwozi ngu, bụ iya bụ nji iya; bẹ nwuhuakwaru nụ. O donuru ngu-a ẹnya lẹ nwozi ngu ono shi atsu Ojejoje egvu. Ole nta-a; bẹ onye o ji ụgwo byawaru t'ọ nata iya ụnwegirima iya unwoke ẹphe ẹbo l'ụgwo ono; t'ẹphe buru iya ohu.”

² Eláyisha asụ nwanyi ono: “?Bụ ngunu bẹ ya e-meru ngu? ?Bụ ngunu b'i nweru l'ụlo ngu? Karu iya ẹya.”

Nwanyi ono asụ iya: “Lẹ nwozi ngu nwanyi ta dukwa iphe, o nweru l'ụlo; gbahaa nwa ite manụ lanụ.”

³ Yọ sụ iya: “T'o je arọkoo ndu obutobu iya pẹ ite, ẹ te nwedu iphe e yeru iya. T'ọ rotakwa iya l'igwe. ⁴ Teke ono; nggu l'ụnwu ngu abahụ l'ụlo; swọ-chia onwunu ụzo. Unu wụ-jishikota ite ono l'ọ ha; ọphu jiru nụ; unu edochi iya.”

⁵ Ya ndono; nwanyi ono ahaa Eláyisha; lufu; je aswọ-chia onwiya; mẹ ụnwegirima iya l'ụlo. Ụnwegirima ono apataru iya ite ono; yọo wụ manụ eye iya. ⁶ Ite ono ejitsulephu; yọ sụ nwatibe iya ono: “T'ọ patafuaru iya ite ọdo!” Nwata ono asụ iya: “Lẹ to nwehekwa ite ọdo, phọduru nụ.” Tọ dụ iya bụ; manụ ono awụbuhu.

⁷ Nwanyi ono atụgbua je ekfuaru iya onye kẹ Nchileke ono.

Yọ sụ iya: “T'o je eree manụ ono gude kfuà ụgwo ọbu; ọphu phọduru nụ; bẹ nggu l'ụnwegirima ngu e-gude buru.”

Nwatibe nwanyi Shúnemu tetaru nọdu ndzu ọdo

8 Yo be ujiku lanụ; Eláyisha ejeshia Shúnemu. Yo nweru nwanyi, nweru iphe, bu l'ẹke ono. Yo kua Eláyisha lẹ nri. Yọo bụjewaruru; o -swe l'ẹke ono; yọ bahu je eria nri.

9 Tọ dụ iya bụ; nwanyi ono asụ nji iya: “Ya mawaru lẹ nwoke-wa, anọduje abya l'ẹke-wa tekenteke ẹge-a bẹ bụ onye dụ nsọ kẹ Nchileke.

10 T'ayi meta nwulo nshii kpọ-kfube l'eli iya nk'ayi; doberu iya ẹya oshi-azẹe; doberu iya ẹya teburu; oshi-anọdu; mẹ urọku; k'ọphu bụ teke ọ byajeru; yọ nọdu l'ẹke ono.”

11 Yo be ujiku lanụ; Eláyisha abya ẹke ono; bahu lẹ nwulo ono je azeru. 12 Yọ sụ nwozi iya; mbụ Geházi: “T'o je ekuaru iya nụ nwanyi Shúnemu ono.” Yo je ekua ya. Yọ byatashia.

13 Eláyisha asụ Geházi t'ọ sụ nwanyi ono: “?Bụ ngunu bẹ ẹphe e-meru iya l'ẹhu-a, o mekashiru onwiya l'okfu ẹhu ẹphe-wa? ?Bụ t'ẹphe kfuru yeru eze; t'ọ bụ t'ẹphe kfuru yeru onye ishi ndu soja l'okfu ẹhu iya tọ?”

Nwanyi ono asụ iya: “L'ẹ to nwekwa iphe ya achọ achọcho; lẹ yẹle ndibe ẹphe bukwa-a l'ẹke-a.”

14 Eláyisha aji Geházi: “?Bụ ngunu bẹ ee-meru nwanyi ono?”

Geházi asụ: “Ọkpobe okfu bụ l'ẹ to mụtadu nwa; nji iya akahụwa akahụ.”

15 Eláyisha asụ t'o kua ya. Yo kua nwanyi ono; yọ bya evudo l'ọnu ibo.

16 Eláyisha asụ iya: “Egbe nta-a afa ọdo; bẹ ii-he nwata nwoke l'ẹka.”

Nwanyi ono asụ iya: “Waawa; onye nwe mu nụ; ba akabekwa dzuaru yẹbe nwozi ngu ke nwanyi ejo-ire; nggube onye ke Nchileke.”

¹⁷ E metsua; nwanyi ono abya atsuta ime. Yo rulephu l'oge teke ono, Elayisha kfulu ono l'afa ophu tso iya nụ; yo ma nwata nwoke.

¹⁸ Yo be ujiku lanu le nwata ono vutawaru; yo tugbuja jekfushia nna iya l'egu l'eke yele ndu akpata iphe, o koru l'okfu chiko nodu. ¹⁹ Yo rangarahu; su nna iya ono: “Ishi iya-o! Ishi iya-o!”

Nna iya asụ nwozi iya: “T'o kuta iya kulaaru nne iya.” ²⁰ Onye ozi ono abya ekuta nwata ono kulaaru nne iya. Nne iya eheru iya l'utakfu jeye yo rua l'eswe; nwata ono anwuhu. ²¹ Yo je eworu iya nyobe l'oshi-azee onye ke Nchileke ono; guchia ulo ono; tugbuja.

²² Yo bya ekua nji iya; su iya: “Byiko; t'o yenuru iya nwozi lanu; owaa nkakfu-igara lanu te ya gbaru je ke onye ke Nchileke; ege ya a-lata egwegwa.”

²³ Nji iya asụ iya: “?Bu ke ngunu be iije nk'iya ntanu-a; ege e to budu l'o bu Aji Onwa Ophungu; to bu mboku otu-ume-a?”

Nwanyi ono asụ iya: “L'o du-a mma.”

²⁴ Ya ndono; yo dozia nkakfu-igara ono; su nwozi ono: “T'o gba iya t'ephe je; be ejekwa otu-ze aka; gbahaa le ya suru ti too nwuhu.”

²⁵ Nwanyi ono agbagbuja; je ejekfu onye ke Nchileke le Ugwu Kamelu.

Yo nodukwaduru ote-anya; onye ke Nchileke ono aphua ya; su Gehazi, bu nwozi iya: “T'o lenu. L'o kwa nwanyi Shunemu phu ndophu.

²⁶ Gbagbua je iya ndzuta; nggu aji iya: ?mẹ ẹhu du iya-a mma; mẽ nji iya; mẽ nwatibe iya?"

Nwanyi ono asu iya: "L'ẹphe dukwa-a."

²⁷ Yo jekfulephu onye ke Nchileke ono l'ugvu ono; woru iya aka l'okpa. Gehazi abyatashia ya enwufu; onye ke Nchileke ono asu iya: "T'o haa ya; ke l'aphu jiru iya okpoma; to bu le Ojejoje meru te ya maru; to kfu iya ẹya."

²⁸ Nwanyi ono asu iya: "Onye nwe mu nu! ?Ya kfunaru ngu-a okfu nwa? ?Ya ta sudunu ngu-a t'e bi kobeshi iya obu l'eli?"

²⁹ Elayisha asu Gehazi: "Kwakobe onwongu; nggu ewota mgboro iya phu gude jeshia. O - nweru onye nggu l'iya dzudaru; be ekekwa onye ophu ekele; ophu o dukwa onye ii-kwe ekele. Teke i ruru; nggu ewota mgboro iya ono tu-kobe nwata ono l'ifu!"

³⁰ Nne nwata ono asu: "Kamenu; ya ta ahakwa ngu!" Ya ndono; Elayisha egbeshi; tsoru iya; ẹphe atugbua. ³¹ Gehazi evuru uzo tugbua je eworu mgboro ono tu-kobe nwata ono l'ifu. Nwata ono te kfu okfu; to to ume. Yo lashia azu jekfu Elayisha je asu iya: "Le nwata ono te tetakwa."

³² Teke Elayisha rutaru l'ulo ono b'o phuru le nwata ono nwuhwaru; nyoru l'oshi-azee ya phu. ³³ Yo bahu l'ime ulo ono swo-chia ya. Yo buru yele nwata ono; be no l'ulo ono; yoo kfu anu Ojejoje. ³⁴ Yo gbeshi je azeru nwata ono l'eli ẹhu; woru onu nk'iya kfube iya l'onu; woru enya iya kfube iya l'enya; woru aka iya tu-kobe iya l'eka. O bu l'ooze l'eli nwata ono; be ẹhu bya awata ovo nwata ono oku. ³⁵ Elayisha

abya egbeshi; jephee l'ulo ono; bya alaphu azu je azeru machia onwiya l'eli nwata ono odo. A nonyaa; nwata ono abya ezee uze ugbo esaa; bya amusaa enya.

³⁶ To du iya bu; Elayisha ekua Gehazi; su iya: "T'o kuaru iya nwanyi Shunemu ono." Yo je ekua ya. Nwanyi ono erua; Elayisha asu iya: "T'o kuta nwatibe iya." ³⁷ Nwanyi ono abata; bya ebyishi ikpere l'iku okpa Elayisha; kuta nwa iya ono tugbua.

Iphe-ophuleny ebo odo.

³⁸ E metsua; Elayisha abya alashia Giligalu; ejo-egu l'eme l'ali ono. Ogbo ndu nkfuchiru Nchileke abya adoo ya l'ifu; yo su nwozi iya: "T'o wota eze ite phu gwooru ndu ogbo nkfuchiru Nchileke ono ine t'ephe ria."

³⁹ Ya ndono; onye lanu atugbua bahu l'egbudu te ya kpata ekwo; bya eje aphua vayinu oswa; wokoo nebyi iya; phukobe uwe-nlokpuru iya chiru iya yejia ya eyeji. Yo rua; bya ebyia ya ebyibi chiru ye l'ite ono, e shiberu ine ono; ophu o nwedu onye maru iphe o bu. ⁴⁰ A gwogele iya phu; wufuta iya yeru ndu ono t'ephe ria. Ephe eridelephu ine ono; chishia mkpu; su: "Nggube onye ke Nchileke; iphe, no l'ite-wa egbukwa madzu; ephe te erihakwa."

⁴¹ Elayisha asu: "Kpotaedu echa, e tsuru etsutsu." E kpotaru iya eya. Yo kpota iya ye l'ite ono; su: "T'a wufuta iya; nu ndu ono t'ephe ria." A wufuta iya; to duhe iphe, egbu madzu, nokwadu le nri ono.

Elayisha anu ukporo madzu ise nri

⁴² Ya ndono; nwoke ọbu, shi ị Bálụ-Shalisha ewotaru onye ọ Nchileke ụkporo ishi buredi, e gude ntụ bali, bụ akpuru-iphe ọdungu ghee; mę ishi akpe olemole, o gbutaru k'ophungu ye l'ekpa iya. Eláyisha asụ nwozi iya: "T'o woru iya nụ ndu ono t'ephe taa."

⁴³ Nwozi iya ono asụ: "Nanụ ęge mu e-shi doberu ụkporo madzụ ise iphe-a l'ifu?"

Eláyisha asụ iya: "T'ọ nụ iya ephe t'ephe ria; ọke Ojejoje sụru l'ephe e-ri iya; riphodo iya eriphodo." ⁴⁴ Ya ndono; yọ bya edoberu iya ephe l'ifu; ephe eria ya riphodo iya eriphodo ęge ono, Ojejoje kfuru iya ono.

5

Aagwọta Némanu l'ẹhu-labụ, eme iya nụ

¹ Némanu bụ iya bụ onye ishi ndu soja eze ndu Áramu. Ọ bụ eze madzụ l'ẹke nnajiufu iya nọ; bya aburu onye aakwabẹ oke ugu; ọ l'ọ bụ l'eka iya bẹ Ojejoje shiru mee ndu Aramụ; ephe emekputaje l'ọgu. Ọ bụ onye soja, ike dū l'ọgu; ọ bụ l'ẹhu-labụ emekwanu iya.

² O nweru teke ndu ọ-lụ-ọlaa, shi Áramu jeru ọgu ị Ízurelu; je akpụa nwamgbọko lanụ ị ndzụ; bya edobe iya; yoo jeru nyee Némanu ozi.

³ Yo be ujiku lanụ; nwamgbọko ono asụ nyee nnajiufu iya ono: "Ọ dū iya t'a sụ ị nnajiufu iya jeru je aphụ onye nkfuchiru Nchileke, nọ ị Samériya. O ge eme iya; yọ ka mma l'ẹhu-labụ ono, eme iya nụ ono."

⁴ Ya ndono; Némanu atụgbua je ekfuaru eze iphe nwamgbọko Ízurelu ono kfuru. ⁵ Eze ndu

Áramu asụ iya: “T'o je. Lẹ ya e-deru-a ẹkwo nù eze ndu Ízurelu.” Tọ dọ iya bụ; Némanu atugbua jeshia. Iphe, o gude bụ ẹkpa mkpọla-ọcha iri; ụnu ẹkpa mkpọla-ododo iri l'ise; mẹ ukfu-ẹkwa iri. ⁶ Yo rua; je eworu ẹkwo ono nù eze ndu Ízurelu. Iphe eze deru l'ẹkwo ono bụ: “Lẹ ya gude ẹkwo-wa l'ezi nwozi iya; mbụ Némanu t'ọ byakfuta ngu; t'i mee ya t'ọ ka mma l'ẹhu-labụ, eme iya nù.”

⁷ Eze ndu Ízurelu agutsua ẹkwo ono; woru uwe iya dojashia; chia mkpu; sụ: “?Bụ iya bụ Nchileke, ike kẹ ndzụ l'ọnwu nọ l'ẹka, meru iphe o ziru nwoke-wa t'ọ bya tẹ ya mee ya t'ọ ka mma l'ẹhu-labụ, eme iya nù? Ọ kwa okfu b'ọ chọ iya ẹge-a.”

⁸ Eláyisha, bụ onye kẹ Nchileke abya anụa l'eze ndu Ízurelu dojashiru uwe iya; zia t'e je ezia ya: “?Bụ ngunu meru iphe, ọ dojashiru uwe iya? Wo iya: T'o kfulu onye ọbu t'ọ byakfuta iya nta-a; k'ọphu ọo-ma l'onye nkfuchiru Nchileke nọ lẹ Ízurelu.” ⁹ Tọ dọ iya bụ; Némanu achiru ịnya iya; mẹ ugbo-ịnya gbaa bya agbaruta ọnu-ulo Eláyisha. ¹⁰ Eláyisha ezia nwozi t'o je asụ iya: “T'o je aghua ẹhu lẹ Ẹnyimu Jódanu ugbo ẹsaa; l'ẹhu iya a-bya-a bya adụ iya ẹge o shi dughawa; yọ kọrohu.”

¹¹ Némanu egude ẹhu-eghughu tugbua; sụ: “Lẹ ya gbe shi arị l'ọo-lufuta byakfuta iya; bya evudo kpo-kua ẹpha Ojejoje, bụ Nchileke iya; mbụ raa ya ẹka l'ẹke ono, ẹhu-labụ eme iya ono; mee tẹ ya kọrohu. ¹² ?Ọ bụ l'enyimu Abana; mẹ ẹnyimu Farupa, nọgbaa lẹ Damásukosu ta

kakọtadu mini, nọkota lẹ Ízurelu mma tọo? Ya e-jenu je aghua ẹhu ọbu l'ẹke ono kawaru mma." Yọ ghakọbe; gude iwe tugbua.

¹³ Ndu ozi Némanu ejekfu iya je asu iya: "Nna; ?ndẹge onye nkfuchiru Nchileke ono sọru t'i mee iphe ọdo, ka nshinu; tii g'emedu iya tọo? ?Bụchia t'i ghua ẹhu; ka mma; b'ẹ ti meghedu tọo?"

¹⁴ Tọ du iya bu; Némanu atugbua je egvuda lẹ Ẹnyimu Jọdanu ugbo ẹsaa ẹge ono, onye kẹ Nchileke kfuru iya ono. Akpẹhu iya abya ala azu du l'ọ bu kẹ nwata nshii; yọ korohuwaphu.

¹⁵ Ya ndono; Némanu yele ndu ozi iya l'ẹphe ha aghaa ifu jekfushia onye kẹ Nchileke ono. Yo rua; bya evudo iya l'ifu; sọ iya: "Nta-a; bẹ ya kabẹwa maru l'ẹ to nwedu ẹke Nchileke nọkwadu lẹ mgboko-a l'ọ ha; gbahaa lẹ Ízurelu. Byiko nata nu iphe, yebe nwozi ngu anu ngu."

¹⁶ Eláyisha asu iya: "Kamenu; l'ẹpha Ojejoje, bu onye ono, ya ejeru ozi ono; ẹ tọ dukwa iphe, ya anata ngu." Némanu arọo ya nta; rọo ya imo; yọ jịka.

¹⁷ Némanu asu: "Ọ -buru l'ẹ tii natadu iya; byiko kponua yebe nwozi ngu eja, inya-mulu labu a-du ike vuta. Kẹ lẹ yebe nwozi ngu ta abyahedu bya egwota ngweja-ukfuru; m'ọ bu ngweja ọdo nu agwa ọdo; gbahaa Ojejoje.

¹⁸ Olobu; tẹ Ojejoje gụkwaaru yebe nwozi ngu nvu l'iphe lanu-wa: Iphe ọbu bu: ọ -buru le nnajiufu iya eje l'ulo agwa Rimonu t'ọ je abaaru iya eja; yọ buru iya bẹ ye l'iya yi; ya erua je efuzita l'ulo agwa Rimonu ono; baaru iya eja; tẹ Ojejoje gụkwaaru yebe nwozi ngu nvu."

19 Eláyisha asụ iya: “T’ò lawaru.”

Némanu atụgbua; jeribe nwanshị; 20 Geházi, bụ nwozi onye kẹ Nchileke, bụ Eláyisha asụ onwiya: “Nta-a bẹ nnajiufu iya haru Némanu onye Áramu kẹ mmanu; to nwe iphe, o gude bya, ọ nataru. Kamenu; ya tsofutaje iya; je aharu iphe ono nata iya.”

21 Ya ndono; Geházi etsopyabe Némanu. Némanu aphụa onye agba etso iya nụ; bya eshi l’ụgbo-inya iya nyizita; gba iya ndzuta. Yo rua; bya asụ iya: “?Ọ dụ ma?”

22 Geházi asụ iya: “L’ọ bụkwa-a k’oma. L’ọ kwa nnajiufu iya bẹ ziru iya tẹ ya bya asụ ngu l’ọ bụ nta-a bẹ unwokoro labụ, bụ ndu shi l’ogbo ndu nkfuchiru shi l’alị ugwu Ífuremu. Wo; byiko; t’i nūnu ẹphe ẹkpa mkpọla-ọcha; mẹ ukfu-ẹkwa labụ.”

23 Némanu asụ iya: “T’o wotaru ẹkpa mkpọla-ọcha labụ.” Yọ rọlahaa Geházi t’ọ nata iya rụ. Yọ woru ẹkpa mkpọla-ọcha labụ kee l’ẹkpa labụ; woru ukfu-ẹkwa labụ ye iya; bo ndu ozi iya ụmadzu labụ; ẹphe evuta iya tụgbua; Geházi etso ẹphe. 24 Geházi erulephu l’ugvu ono; nata ndu ozi ono iphe ono dobe l’ulo; bya edube ẹphe; ẹphe alashia. 25 Yọ bahụ l’ulo je evudo nnajiufu iya; mbụ Eláyisha l’ifu. Eláyisha aji iya:

“Geházi; ?Bụ awe b’i shi jee?”

Geházi asụ iya: “L’ẹ tọ dukwa ẹke yẹbe nwozi ngu shi jee.”

26 Eláyisha asụ iya: “?Maa ya te eshidunua l’etso ngu teke ono, nwoke ono shi l’ụgbo-inya iya nyifuta byakfuta ngu ono? ?Bụ nta-a b’ọ

gbaru t'a nata okpoga; nata ẹkwa; nata mgbabu olivu; nata mgbo vayinu; igweligwe aturu; eswi; me ndu ozi: unwoke l'unwanyi? ²⁷ Ẹhu-labu ono, shi eme Némanu ono; be swewaru nggu l'awa ngu phe gbururu jeye le gbururu." Geházi eshi Eláyisha l'ifu lufu; ẹhu-labu edzuwaru iya nu ẹhu. Yọ chanwehu; chalahaa phorphoro.

6

Ire ogbu-nku, ese eli

¹ Yo be ujiku lanu; ogbo ndu nkfuchiru ono asu Eláyisha: "Lenu; eke-a, nggu l'ephe bu-wa hanukakwa nwanshi. ² T'ephe jenu Jodanu t'onyenonu gbuta oshi, ephe e-gude bya emeta eke ephe a-ndu anọ."

Eláyisha asu ephe t'ephe je.

³ Onye lanu l'ephe asu iya: "Byiko; tsonuru ephebe ndu ozi ngu jee."

Eláyisha asu iya: "Le ya e-je-a." ⁴ To du iya bu; yo tsoru ephe jeshia.

Ephe erua Enyimu Jodanu; wata ogbutsushi oshi. ⁵ Yo nweru onye lanu, bu teke o gbuta itso nk'iya; be ire ogbu-nku iya kporuru; dalahu le mini. Yo chia: "Alakwaa ya; onye nwe mu nu. O kwa anguta; be ya ngutaru iya."

⁶ Onye ke Nchileke ono aji iya eke o dalahuru. Yo koshi iya eya. Eláyisha egbuta oshi chee l'eke ono; ire ogbu-nku ono abya esee. ⁷ Eláyisha asu iya: "T'o gutawa iya ru." Nwoke ono amachia eka; guta iya.

Ndu soja ndu Aramu atsọ ishi

8 A nọnyaa; eze ndu Áramu abya etso ndu Ízurelu ọgu. Yo kua ndu ishi soja iya idzu; kfuaru ẹphe ẹke ya e-dobe ọdu ọgu iya. ⁹ Onye ke Nchileke abya ezia ozi t'e je ezia eze ndu Ízurelu; sụ iya: “T'ọ kwabekwa ọnya. T'ẹ b'o shikwa ẹkaphu; le ndu Áramu ọbẹkwaru ọdu ọgu ẹphe l'ẹke ono.” ¹⁰ Tọ dọ iya bụ; eze ndu Ízurelu ezia t'e je l'ẹke ono, onye ke Nchileke kfuru iya ono. Eláyisha l'agbaru eze ama teken-teke; k'ọphu ọo-kwabekwanuru onwiya ọnya; tẹ ndu soja iya be a-tụ phaa; wụlahu l'egbe ẹke ono.

¹¹ Iphe ono atsua eze ndu Áramu l'ẹhu nshinu. Yọ bya ekua ndu ishi soja iya; sụ ẹphe: “T'ẹphe karu iya onye l'ẹphe, turu ike yeru eze ndu Ízurelu.”

¹² Onye lanu le ndu ishi ono asu: “Nggube eze, bụ onye nwe mu nu! Ẹ tọ dukwa. L'ọ kwa Eláyisha, bụ onye nkfuchiru Nchileke, bu l'alí Ízurelu; be ewotaje iphemiphe ọbule, i nọ l'ime mkpura ngu kfua; kfuaru iya.”

¹³ Eze ndu Áramu asu: “Unu je achọ ẹke Eláyisha ọbu nọ; k'ọphu ya e-ye ndu e-je egude iya nu.” A bya ekfuaru iya l'ọ nọ le Dótanu. ¹⁴ Yọ bya eyefu ndu soja l'igwe; ẹphe l'inya; me ụgbo-inya. Ẹphe egude ọnyashi je agbaa mkpukpu ono mgburumgburu.

¹⁵ Yo be l'onma-ewa utsu; nwozi onye ke Nchileke ono etehu; lufuta; jeshia ole ọnya; mkporo-oha ndu soja; me inya ẹphe; me ụgbo-inya ẹphe agbawa mkpukpu ono mgburumgburu. Nwozi iya ono echia mkpu; sụ: “Onye nwe

mu nù; ?bù ngunu bè ẹphe e-me?”

16 Onye nkfuchiru Nchileke ono asù iya: “Ba atsushi egvu. Lẹ ndu ọphu nọ swiru ayi; kakwa ndu ọphu nọ swiru ẹphe.”

17 Eláyisha abya ekfuru nù Nchileke; sù iya: “Byiko Ojejoje; menua t'ẹnya sahu nwozi muwa; k'ọphu ọo-phù ọzo.” Ya ndono; Ojejoje abya ekpuhaa nwokoro ono ẹnya; yọ phù l'iphe, jiru ugvu ono; gbaa Eláyisha mgburumgburu bù inya; mẹ ụgbo-inya, enwugbaa ọku.

18 Teke ndu soja Áramu ono abyakfuta Eláyisha ọgu b'o kfuru nù Ojejoje; sù: “T'o mee tẹ ndu-a l'ẹphe ha wata ọtsu ịshì.” Ojejoje emeru ịshì tẹ ẹphe ẹge ono, Eláyisha kfuru iya ono.

19 Tọ dù iya bù; Eláyisha asù ẹphe: “L'ẹke-a ta bukwa ọzo; tọ bù mkpụkpụ ono. Unu tsoru iya tẹ ya je ekoshi unu onye unu achọ.” Yo duru ẹphe jeshia Samériya.

20 Ẹphe abahulephu lẹ Samériya; Eláyisha ekfuru nù Ojejoje; sù: “Nggube Ojejoje; menua tẹ ndu-a muhaa ẹnya; phulahaa ọzo.” Ya ndono; Ojejoje abya emee; ẹphe amuhaa ẹnya; phua l'ọ bù l'echi Samériya; bè ẹphe nọ.

21 Eze ndu Ízurelu aphua ẹphe; sù Eláyisha: “Nna; ?bù tẹ ya gbushia ẹphe? ?Tẹ ya gbushiaru ẹphe?”

22 Eláyisha asù iya: “Be egbukwa ẹphe. ?Bù ndu i gude ogu-mbeke ngu; mẹ akfù ngu kpùta lẹ ndzù; bè ii-gbu? Gbechia nù ẹphe nri; nggu anù ẹphe mini; k'ọphu ẹphe e-ri; ngua; ẹphe alakfuwaru nnajiufu ẹphe.” 23 Tọ dù iya bù; eze ndu Ízurelu abya agbaaru ẹphe aji, ha nshinu.

Èphe eria; ngua; bẹ èphe lakfuderu nnajiufu èphe. Yọ bụru iya bụ lẹ ndu soja ndu Áramu abyaberu ọgu ọ-lụa-ọlaa l'alị Ízurelu.

Ejo-ẹgu byaru lẹ Samériya

²⁴ E metsua; Bénu-Hadadu, bụ eze ndu Áramu achita ndu soja iya l'èphe ha; èphe eje ekee k'ọgu; yechia Samériya. ²⁵ Eychi ono, èphe yechiru Samériya ono; bẹ èphe yechiru iya ọọdu. Iphe tso iya nụ aburu ejo-ẹgu; k'ọphu bụ l'e relahaaru ishi nkakfụ-igara lanụ ụkporo mkpọla-ọcha ugbo ẹno; relahaa nshị ndo, habe nwahabe mkpọla-ọcha ise.

²⁶ Yo be ujiku lanụ; l'eze ndu Ízurelu ejephe l'eli ụpho-mkpuma, e gude kpụ-pheta mkpụkpụ ono mgburumgburu; nwanyi lanụ arashia: “Nggube eze, bụ onye nwe mu nụ; gbanụaru iya mkpu!”

²⁷ Eze asụ: “Ọ -bụru lẹ Ojejoje ta gbaduru ngu mkpu; ?bụ awe bẹ ya e-shi gbaaru ngu mkpu? ? Ya e-shi l'ẹke eetsuje bali; t'ọ bụ l'ẹke adzoshije mee?”

²⁸ Eze abya aji iya: “?Nanụ ẹge ọ dụ?”

Nwanyi ono asụ iya: “L'ọ bụ nwanyi-a; bẹ sụru tẹ ya wota nwata iya; t'èphe gbua; taa anụ iya ntanụ. Teke o beru echile; yo wota nwata nk'iya; t'èphe gbua; taa anụ iya. ²⁹ Tọ dụ iya bụ; èphe eworu nwata nk'iya shia; taa anụ iya. Yo be echile iya; ya sụ iya t'o wota nwata nk'iya t'èphe taa anụ iya; yo woru iya wohaa.”

³⁰ Eze anụsulephu iphe ono, nwanyi ono kọru ono; woru uwe iya lajashia. Ndu phuru eze

teke ono, ooswe l'eli ụpho-mkpuma ono; aphụ l'o yeru uwe-aphụ l'ime ẹhu.

³¹ Yọ sụ: “Kamenu; m'ọ -buru l'ẹ te bufudu Eláyisha Shafatu ishi ntanụ!”

³² Teke ono; bẹ Eláyisha yẹle ndu bụ ọgurenya mkpụkpu tukuru nọdu l'ufu iya. Eze abya ezifu onye ozi; t'ọ vuru iya ụzo je kẹ Eláyisha. Ọbu lẹ tẹmanu onye ọphụ, e ziru ejeruta; bẹ Eláyisha kfuhawaru ndu bụ ọgurenya ono; sụ ẹphe: “? Unu ta phudu onye mgbugbu-madzu-a ẹge o yeru onye a-bya ebuta iya ishi? Onye ozi ono rulephu; unu gu-chia ụzo; swọ-chia ya iphe; t'ẹ b'ọ bata. ?Tọ dū igidi-ọkpa nnajiufu iya; bẹ ya anụ l'ẹke ọda iya l'azụ phụ.”

³³ Eláyisha akpụkwadurua iphe ono l'ọnu; onye ono, e ziru ozi ono abyakfutawa iya phụ. Eze asụ: “Iphe-ẹhuka-wa kwa l'ẹka Ojejoje b'o shi. ?Bụ kẹ ngunu; bẹ ya a-nọdu ngabefuaru Ojejoje ọdo?”

7

¹ Eláyisha asụ: “Unu nụkwaa iphe, Ojejoje kfulu: L'egbe nta-a echile; bẹ aa-nọdu ere ogbonga ntụ iphe, eegudeje eme buredi mkpọla-ọcha lanụ; l'ere ogbonga balị labụ mkpọla-ọcha lanụ l'ọnu obu-edukfu Samériya.”

² Onye ishi soja ọphụ, bụ iya kakọta ọno eze ntse asụ onye kẹ Nchileke ono: “L'ẹ too nwekwa; m'o -ruhuru; Ojejoje gụhashia ụzo ẹku k'imigwe; oo-meghe.”

Eláyisha asụ iya: “Ii-gudenua ẹnya ngu phụ iya; ọle ẹ too rudu ngu ọnu.”

Ndu soja Áramu agba ọso

³ Yo nweru unwoke ẹno, bu ndu ẹhu-labu, anọduje l'ọnu obu-edukfu Samériya. Ẹphe asu ibe ẹphe: “?Bu ngunu meru iphe ẹphe a-nọdu l'ẹke-a; nwushihu? ⁴ Ẹphe -su t'ẹphe bahu l'ime mkpukpu; be ẹphe a-nwushihukwa; ke l'ejo-egu emekwa l'ẹke ono. Ẹphe -nọdukwa nu l'ẹke-a; ẹphe anwushihukwaphu. O bu t'ẹphe gbe jechia l'odu ọgu ndu Áramu; je eworu onwẹphe nu ẹphe. Ẹphe -haa ẹphe; ẹphe anodu ndzu. Ẹphe -gbushia ẹphe; yọ buwaru iya phu.”

⁵ Yo be le nchi-ejihu-wa; ẹphe egbeshi jeshia l'odu ọgu ndu Áramu ono. Ẹphe erua l'iku ọdu ọgu ono; to nwehe onye nọkwadu iya nu; ⁶ kele Ojejoje meru te ndu soja ndu Áramu nua igidi igweligwe ugbo-inya; me k'inya; me ke ikpoto ndu soja; k'ọphu bu l'onyemonye ọbule suru ibe iya: “Lenu; l'eze ndu Ízurelu; butaakwaru eze ndu Hetu; me eze ndu Íjiputu t'ẹphe byakfuta ẹphe.” ⁷ Ya ndono; yo be l'enyashi; ẹphe awu-lihu gbalashia; hakota ulo-ekwa ẹphe; inya ẹphe; me nkakfu-igara ẹphe. Ẹphe ahaa ọdu ọgu ẹphe ono; yọ du ege o du; gbalashia.

⁸ Ndu ẹhu-labu ono erua l'iku ọdu ọgu ono; bahu l'ulo-ekwa lanu; je eria; ngua; vua mkpola-ocha; mkpola-ododo; me ekwa je eworu domishia. Ẹphe alaphuta azu; bya abahu l'ime ulo-ekwa ọdo; vua iphe, no iya nu; je edomik-waaphu.

⁹ To du iya bu; onyenonu; yo su ibe iya: “Ayi te emekwa ohuma. Ntanu-a kwa eswe-aji b'o bu; ole ayi gbe no-kirishia. Ayi -kwaa l'eka

jeye l'utsu; bẹ aa-nụkwa ayi aphụ. Unu t'ayi jelekwaphu nta-a; je ekfuaru iya ndibe eze.”

¹⁰ Ya ndono; ẹphe atugbua je ekua ndu echeje nche l'obu-edukfu kfuru iya ẹphe; sụ ẹphe: “L'ẹphe jekwaru l'ọdu ọgu ndu Áramu; to nwe m'ọo onye lanụ, nọ iya nụ; to nwe onye ẹphe nuru ụkporo iya. Yọ buru inya; mę nkakfụ-igara; b'e litsuaru l'ẹke ono; ụlo-ékwà ẹphe adulephu ẹge ọ dụ.” ¹¹ Ndu nche ono araa iphe ono, ndu ono kfuru ono arara; e je ekfua ya l'ufu-eze.

¹² Eze egbeshi l'enyashi ono; sụ ndu ozi iya: “Iphe ono, ndu Áramu meru ono; bẹ ya a-karu unu nta-a. Ẹphe maru l'ẹgu eme ayi. Ọ bụ iya meru; ẹphe awufu l'ọdu ọgu ẹphe ono; je edomishia onwẹphe l'ẹgu. Iphe ẹphe arị aburu l'ayi -wufutalephu; t'ẹphe kpukoo ayi lẹ ndzụ; wụbata lẹ mkpukpu ayi.”

¹³ Onye lanụ lẹ ndu ozi eze ono asụ: “T'ẹphe fọta madzụ; zi t'ẹphe gude inya ise, phoduru lẹ mkpukpu-wa je amaru ẹge iphe dụ. E -gude ẹphe; bẹ ọnodu ẹphe dukwataa l'ọ bụ kẹ ndu Ízurelu ono, a haru l'ẹke-a ono. Mbụ l'ẹphe a-dụlee l'ọ bụ igweligwe ndu Ízurelu ono, nwushihuwaru nụ ono. Ọo ya bụ t'ayi zi ẹphe t'ẹphe je amaru iphe, meru nụ.”

¹⁴ Ya ndono; ẹphe abya achita ụgbo-inya labụ; mę inya. Eze abya ezia t'a chọru ndu soja ndu Áramu jeshia; bya asụ ẹphe: “T'ẹphe je egude ẹnya ẹphe phụ iphe, meru nụ.” ¹⁵ Ẹphe achọo ẹphe jeye lẹ Ẹnyimu Jódanu; phua l'uwe; mę ivu, ndu Áramu tufashiru l'uzo; l'ẹke ọso ono

turu ephe l'ukfu. Ya ndono; ndu ono, jeru ozi ono alaphushia azu je ekfuaru iya eze. ¹⁶ To du iya bu; ephe atugbua je egwoo iphe l'odu ogu ndu Aramu ono. E megee; ree ogbonga ntụ iphe, eegudeje eme buredi mkpola-ocha lanu; bya eree ogbonga balị labu mkpola-ocha lanu, bu iya bu ege ono, Ojejoje kfuru ono.

Aadzo-gbu onye ishi ozi eze l'okpa

¹⁷ Eze ndu Izurelu eye onye ishi soja, bu iya kagee ya ono ntse; t'o leta enya l'obu-edukfu mkpukpu ono. Yo buru l'eke ono; b'a dzogburu iya l'okpa; bu iya bu ege ono, onye ke Nchileke kfuhawaru iya teke ono, eze jeru l'ufu iya ono. ¹⁸ Ishi iya aburu le teke ono, onye ke Nchileke kfuru eze: "L'egbe nta-a echile; be ee-re ogbonga ntụ iphe, eegudeje eme buredi mkpola-ocha lanu; bya eree ogbonga balị labu mkpola-ocha lanu l'onu edukfu Samériya;" ¹⁹ be onye ishi soja ono, kakota ono eze ntse ono suru: "Le too mekwa; m'o -ruhuru; Ojejoje ghashia uzu eku k'imigwe." Elayisha asu iya: "L'oo-gude enya iya phu iya; ole too rudu iya onu." ²⁰ Yo buru ege ono; b'o meru; mbu le ndiphe dzogburu iya l'okpa l'obu-edukfu mkpukpu ono.

8

Aanu-phu nwanyi Shunemu ali iya azu

¹ O nweru teke Elayisha kfuru nwanyi ono, o mejeru nwatibe iya, nwuhuru anwuhu; yo teta nodu ndzu ono; su iya: "T'o gbeshi; duta ndibe iya t'ephe lufu je anodu l'eke du ephe mma; kele

Ojejoje tuwaru ejo-egu ye l'alì-a afa ẹsaa.” ² Tò dù iya bú; nwanyi ono egbeshì je emee iphe ono, onye kẹ Nchileke kfulu ono; duta ndibe iya; ẹphe alufu; je anọ afa ẹsaa lẹ Filisutayinu.

³ Afa ẹsaa ono agvulephu; nwanyi ono eshi Filisutayinu lata. Yọ bya ejekfube eze; je arọ ya t'a nù-phu iya ọlọ iya; mẹ alì iya azu. ⁴ Teke ono; bẹ eze ekfu eyeru Geházi, bú nwozi onye kẹ Nchileke; asuje: “T'o kfukotanuru iya iphe, bú iphe-ọphulenyà Eláyisha l'ọ ha?” ⁵ Geházi anọdu l'akọru eze ẹge Eláyisha shiriu mee t'onye nwuhuru anwuhu teta nọdu ndzọ ọdo; a bya ele ẹnya; nwanyi ono, Eláyisha meru nwa iya; yo teta ono abata bya arọlahaa eze t'a nù-phu iya ọlọ iya yẹle alì iya azu.

Geházi asu: “Nggube eze, bú onye nwe mu nù! Ọ kwa nwanyi ọbu ndọ-ọ; yẹle nwa iya ono, Eláyisha mejeru; yo teta nọdu ndzọ ono.” ⁶ Eze abya aji nwanyi ono k'iphe ono; yọ kọkotaru iya ẹya.

Eze abya eduru nwozi lanu yeru iya; sù iya: “Woru iphe, bú kẹ nwanyi-wa nù-phukota iya azu l'ọ ha. Nukota iya iphe, bú iphe shi l'alì iya lufuta; tsube mbọku, ọ lufuru l'alì-a jeye nta-a.”

Hazelu egbu Benuhedadu

⁷ Ya ndono; Eláyisha ejee Damásukosu. Teke ono; bẹ iphe-ememe guderu Bénu-Hadadu, bú eze ndu Áramu. A bya ekfuaru iya l'onye kẹ Nchileke bẹ byaru nù. ⁸ Eze asu Hazelu: “T'o wota iphe, ọo-nù onye kẹ Nchileke ono gude; yo shi iya l'ẹka kpataedu Ojejoje ishi; maru: ‘?Mẹ ya a-kaa mma l'iphe ono, eme iya nù ono?’ ”

9 Tọ dọ iya bụ; Hazẹlu abya egwoo iphe, dughbaa iche iche, kakọta mma lẹ Damásukọsu dojia eli ụkporo inya-ivu labụ gude jekfushia Eláyisha. Yo rua; bya evudo iya l'ifu; sụ: “Nwatibe ngu, bụ Bénu-Hadadu; mbụ eze ndu Áramu; bẹ ziru iya tẹ ya bya ajịta ngu; ?mẹ ya a-ka-a mma l'iphe-wa, eme iya nụ-wa?”

10 Eláyisha asụ iya: “Je je ekfuru iya l'ọo-ka-a mma; ọle Ojejoje koshikwanuru iya l'ọ nwuhufutaje.” 11 Eláyisha adabẹ Hazẹlu ẹnaya ẹge ono jeye iphere egude Hazẹlu. Onye kẹ Nchileke ono arata ẹkwa.

12 Hazẹlu ajị iya: “Onye nwe mu nụ; ?bụ ngunu bẹ ịiraru?”

Eláyisha asụ iya: “L'ishi ẹkwa iya bụ lẹ ya mawaru iphe, dọ eji, ii-me ndu Ízurelu. Ii-yekota ọku l'iphe bụ ẹke, ẹphe kpuru; yo shihu ike. Unwokoro ẹphe; bẹ ii-gude ogu-mbeke gbushia; tọa unwegirima ẹphe ọtu pyaapya. Unyomu ẹphe; ndu ọphu dọ ime bẹ ii-gvufushi ẹpho.”

13 Hazẹlu asụ iya: “?Yẹbe nwozi ngu, ẹ-to nwedu iphe ya bụ;* ?bụ onye nuru iya ike ọphu ya e-gude mee iphe, ha nshinu ẹge ono?”

Eláyisha asụ iya: “Lẹ Ojejoje koshiwaru iya l'ii-mekochaa bụru eze ndu Áramu.”

14 Tọ dọ iya bụ; Hazẹlu ahaa Eláyisha lakfushia nnajiufu iya, bụ Bénu-Hadadu. Bénu-Hadadu ajị iya: “?Bụ ngunu; bẹ Eláyisha kfuru?” Hazẹlu asụ iya: “L'ọ sụkwaru l'ii-ka-a mma.” 15 Yo rua echile iya; Hazẹlu ewota ukpo tsee lẹ mini;

* 8:13 8:13 Iphe e deru l'ẹke-a l'okfu Hibururu bụ “nkuta.”

mini angugua ya angugu; yo wota iya phukputa Bénu-Hadadu ifu; yọ nwuhu. Hazelu aburu eze no-chia enya iya.

Jehoram, bu eze ndu Júda
(2 Iphe 21:1-20)

¹⁶ L'afa, kwe Joram Éhabu afa ise, ọ wataru ọchi ndu Ízurelu; be Jehoram Jehoshafatu wataru ọchi ndu Júda. Onye shi buru eze ndu Júda teke ono bu Jehoshafatu. ¹⁷ Iphe Jehoram gbaru bu ukporo afa l'afa iri l'ebo teke ọ bya aburu eze. Ọ chiru afa esato le Jerúsalemu. ¹⁸ O tsoru ubeka ndu eze ndu Ízurelu; mee ege ndibe Éhabu meru; ke l'ọ luru nwatibe Éhabu. Yo mee iphe, du eji l'enya Ojejoje. ¹⁹ Ojejoje gude okfu eka nwozi iya, bu Dévidi; ophu 'ovudu iya evuvu t'o mebyishia ndu Júda; ke l'ọ kwehawaru Dévidi ukwa l'unwu iya; me awa iya; be ochichi ta alufudu l'eka gbururu jeye le gbururu.

²⁰ L'oge ke Jehoram; be ndu Édomu kwefuru ndu Júda ikè; bya afotaru onwephe onye a-buru ephe eze. ²¹ To du iya bu; Jehoram achita ugbo-inya iya l'ọ ha jeshia Zayi. Ndu Édomu abya ekephee yele ndu ishi ugbo-inya ono mgburumgburu. Yo be l'enyashi; yo gbeshi bakfu ndu Édomu ogo. Ndu soja iya agbakashihu gbalashia. ²² Ya ndono; ndu Édomu kwefuru ndu Júda ikè jeye ntanu. Teke ono kwaphu; be ndu Libina kwefukwaruphu ikè.

²³ Iphe odo, meeberu nu teke Jehoram shi achi; me iphemiphe obule, yebedua meru b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge

ndu eze Júda. ²⁴Tọ dọ iya bụ; Jehoramụ anwụhu lakfubeshia nna iya phẹ; e lia ya l'ẹke e liru nna iya phẹ lẹ Mkpụkpu Dévidi. Nwatibe iya kẹ nwoke; mbụ Ehezáya abya abụru eze nọ-chia ẹnya iya.

*Ehezáyà, bụ eze ndu Júda
(2 Iphe 22:1-6)*

²⁵Ọ bụ l'afa, kwe Joramụ Éhabu afa iri l'ẹbo, ọ wataru ọchi ndu Ízurelu; bẹ Ehezáya Jehoramụ wataru ọchi ndu Júda. ²⁶Iphe Ehezáya gbaru bụ ụkporo afa l'afa labụ teke ọ wataru achichi. Yọ chía afa lanụ lẹ Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bụ Atalaya, bụ nwanwa Omuri, bụ eze ndu Ízurelu. ²⁷O tso ru ụbeka ndibe Éhabu; mee iphe, dọ eji l'ẹnya Ojejoje ẹge ndibe Éhabu meru; kẹ l'ọ bụ ọgo ndu ufu Éhabu.

²⁸Ehezáyà bẹ yẹle Joramụ Éhabu tųgburu jeshia otso Hazẹlu, bụ eze ndu Áramu ọgu lẹ Rámọtu-Gíledu. Ndu Áramu emeka Joramụ iphe. ²⁹Tọ dọ iya bụ; eze, bụ Joramụ alashia Jézerilu t'o je anọdu nyaa iphe ono, ndu Áramu mekaru iya lẹ Ráma teke ono, o tso ru Hazẹlu, bụ eze ndu Áramu ọgu ono.

Ehezáyà Jehoramụ, bụ eze ndu Júda ejeshia Jézerilu oji Joramụ Éhabu k'iphe ono, e mekaru iya ono.

9

Jéhu bụ eze ndu Ízurelu

¹ Yo be ujiku lanu; onye nkfuchiru Nchileke; mbu Eláyisha ekua onye lanu l'ogbo ndu nkfuchiru; su iya: "Kwakobe; wota ekpemu manwa je Rámotu-Gíledu. ² Teke i ruru; nggu elee enya Jéhu Jehoshafatu Nimishi. Kuchi iya ekuchi; duta iya t'unu bahu l'ime ulo. ³ Teke ono; nggu ewota ekpemu manu ono; woru manu ono tee ya l'ishi; su: Owaa iphe Ojejoje ekfu: 'Ya awu ngu manu l'ishi t'i buru eze ndu Ízurelu.' Teke e metsuaru; nggu aguhaa ulo gbalaa; gude oso gbalaa. Ba akpokwa ukfu!"

⁴ Nwokorobya ono, bu onye nkfuchiru ono atugbuwa jeshia Rámotu-Gíledu. ⁵ Yo rua; ndu ishi ndu soja anoduwa le ndzuko. Yo su ephe: "Onye ishi ndu soja; ya nwekwaru ozi, ya e-zia ngu."

Jéhu aji iya: "Bú onye ole l'eke-a be iikfuru?"

Yo su iya: "L'ọ bú nggubedua; onye ishi ndu soja."

⁶ Jéhu egbeshi; ephe abahu l'ime ulo. Onye nkfuchiru ono eworu manu ono tee ya l'ishi; su iya: "Le Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Ízurelu suru: 'Le ya awu ngu manu l'ishi t'i buru eze, achi ndibe ke Ojejoje; mbu ndu Ízurelu."

⁷ Ndu onu-ulo Éhabu, bu nnajiufu ngu; be idzo pyaapya; k'ophu ya e-shi ege ono gwata ugwo ochi ndu ozi iya ono, bu ndu nkfuchiru; me k'iphe bu ndu ozi Ojejoje, bu ndu Jézebelu gbushikotaru. ⁸ Ndibe Éhabu l'ephe ha a-buru kpurupyata. Iphe, bu nwata nwoke l'onu-ulo Éhabu l'ali Ízurelu; be ya e-domi: m'ọ bu ohu; m'ọ bu amadu. ⁹ Ya e-me ufu Éhabu t'ọ du l'ọ bu

ufu Jeróbuwamu Nébatu; mękwaphu t'ò dù l'ò bú ufu Baasha Ahíja. ¹⁰ Jézebelu; bẹ bú nkúta a-ta anụ iya l'ęgu, nọ lẹ Jézerilu. Ẹ to nwedu onye e-li iya elili.' " Yo kfutsua ęge ono; gụhaa ụlo; gbalaa.

¹¹ Jéhu abya ejekfu ndu ishi ndu soja ophunanu; onye lanụ aji iya: "Bụ-a k'oma? ? Bụ ngunu; bẹ onye oḡvu ono chọru ngu bya?"

Jéhu asụ: "Ọ kwa l'unu mahawaru onye obu bya amaru ęge ookfuje okfu."

¹² Ẹphe asụ iya: "L'ọo ẹjo-ire! Kfuwaruru ẹphe iphe obu nta-a."

Jéhu asụ ẹphe: "Iphe, o kfuru iya bú lẹ Ojejoje sụru lẹ ya wụwaru yẹbe Jéhu manụ l'ishi; tẹ ya búru eze ndu Ízurelu."

¹³ Ẹphe emewaphu ęwegwa je achita uwe ẹphe; wushi l'alị t'ọ dzọbe okpa. Ẹphe abya egbua ụpyoku; sụ: "Jéhu bú eze!"

Jéhu egbu Joram

¹⁴ Ya ndono; Jéhu Jehoshafatu Nimishi eje achiaru Joram ẹjo idzu. Teke ono; bẹ Joram yẹle ndu Ízurelu l'ẹphe ha shi adzo tẹ Hazelu, bú eze ndu Áramu ba ana ẹphe Rámotu-Gíledu.

¹⁵ Obu l'eze, bú Joram laru Jézerilu oje onya ẹke ono, ndu Áramu mekaru iya iphe teke ono, ẹphe lẹ Hazelu, bú eze ndu Áramu shi alụ oḡu ono. Ya ndono; Jéhu asụ: "Ọ -bụru l'ọ bú obu unu ndono; t'ẹ b'ọ dukwa onye e-shi lẹ mkpukpu-wa pyofu je Jézerilu odo iphe-a." ¹⁶ Jéhu enyihu ụgbo-inya gbaru jeshia Jézerilu; kẹ l'ọ bú ẹke

ono; bẹ Joramụ zẹ. Ehezáya, bụ eze ndu Júda bẹ jeru iya ajiji.

17 Onye nche, vudo l'ulo eli, nọ lẹ Jézerilu aphụa Jéhu; mę ndu l'awụ etso iya nụ; l'ẹke ẹphe dzeberu abya; chishia mkpu; sụ: "L'o nwekwaru ndu ya phuru, awụ abya nụ."

Joramụ asụ: "T'a chọta onye agba ịnya; zia ya t'o je ẹphe ndzuta je ajị ẹphe: '?M'ọ bụ-a k'oma?'"

18 Onye agbajẹ ịnya agba Jéhu ndzuta; sụ iya: "L'eze sụru: '?Bụ-a k'oma?'"

Jéhu ajị iya: "'Unu gude k'oma eme ngunu? Unu tso iya azụ!'"

Onye nche ono asụ eze: "L'onye e ziru jekfuakwaru ẹphe; ọle ẹ tọo latakwa nụ azụ."

19 Eze abya ezi onye ọdo, agbajẹ ịnya t'o jekfuedu ẹphe. Yo rua; bya asụ ẹphe: "L'eze sụru: '?Bụ-a k'oma?'"

Jéhu asụ iya: "'Unu gude k'oma eme ngunu? Unu tso iya azụ!'"

20 Onye nche ono asụ eze: "L'o jekfuakwaru ẹphe; ọle ẹ tọo latakwa nụ azụ. Ẹge onye ọbu gude agba; b'ọ dukwa l'ọbu Jéhu Nimishi. Ọogbakwa iya k'ẹhuka k'ẹhuka."

21 Joramụ asụ: "T'o doziaru iya ugbo-inya iya." E doziaru iya ẹya. Joramụ, bụ eze ndu Ízurelu yẹle Ehezáya, bụ eze ndu Júda agbagbua jekfushia Jéhu. Onyenonu anọdutsua l'ugbo-inya nk'iya. Ẹke ẹphe gbakfuru iya bụ ẹke, shi bujeru alị Nebotu kẹ Jézerilu. 22 Joramụ aphulephu Jéhu; jị iya: "Jéhu; ?bụ-a k'oma?"

Jéhu asụ iya: “?Nanụ ẹge k'oma e-shi dụ; l'ẹke uru-ali; mę mgborogwu ono, shi nne ngu, bu Jézebelu l'ẹka ono haphụ ẹge o shi hahawa?”

²³ Joramụ agbaphushia azụ; l'echi mkpu l'araru Ehezáya: “Ehezáyá; l'ọ kwa ọgu-o!”

²⁴ Jéhu egude ike iya l'ọ ha seta akfụ iya gbaa Joramụ lẹ mgbaku ukuvu; yo je atụ-fua ya meji. Yọ dawaphụ dakoru l'eli ụgbo-inya iya ono. ²⁵ Jéhu ekfuaru onye ishi ụgbo-inya iya, aza Bidika: “T'ọ pata iya je etufaa l'alị Nebotu kẹ Jézerilu phụ. Nyatakwa lẹ teke phụ, nggu l'iya chikoje shi gude ụgbo-inya agbatso nna iya; mbụ Éhabu; bẹ Ojejoje kfuru okfu ẹhu iya; sụ: ²⁶ ‘Ụnyaphua; bẹ ya phuru mee Nebotu; mę mee k'unwu iya. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. Ya mefutaje ngu t'ị kfu ụgwo ali-a. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.’ Unu pata iya je etufaa l'alị ono; ẹge ono, Ojejoje kfuru iya ono.”

Eegbu Ehezáya

²⁷ Ehezáya, bu eze ndu Júda aphua iphe, meru nụ; gbagbua; tsoru ụzo, shiru ọnu edukfu Betihaganu. Jéhu achipyabe iya; sụ: “Unu gbagbufua yẹbedua!” Ẹphe agbata iya akfụ l'ụzo, sweru laa Guru lẹ mgboro Ibulamu. Yọ gbaru laa Megido; je anwuhu l'ẹke ono. ²⁸ Ndu ozi iya egude ụgbo-inya pata iya jeshia Jerúsalemu je elia l'ili iya l'ẹke e liru nna iya phẹ lẹ Mkpukpu Dévidi. ²⁹ Yọ bụru l'afa, kwe Joramụ Éhabu afa iri lẹ nanụ, ọ wataru ọchi ndu Ízurelu; bẹ Ehezáya wataru ọchi ndu Júda.

Eegbu Jézebelu

³⁰ Ya ndono; Jéhu atugbua jeshia Jézerilu. Jézebelu anulephu l'ò byaru; tee mkpọ-nya; memaa egbushi iya; je eworu ɛnya pyofu lẹ windo. ³¹ Jéhu abya abyaruta l'obu-edukfu; Jézebelu aji iya: “Nggube Zimuri-a;” ?bụ-a k'oma; mbụ nggube onye-wa, gburu nnajiufu ngu-a?”

³² Jéhu apalia ɛnya l'uzo windo ono; sụ: “? Bụ onye olẹ bụ onye nk'ia? ?Bụ onye ole-e?” Umadzu labụ; m'ò bụ umadzu ẹto, bụ ndu a haru ahaha eshi lẹ windo lee ya ɛnya. ³³ Jéhu asụ ẹphe: “Unu shi l'ẹke ono tufu Jézebelu!” Ẹphe atufu iya; mee ya akfukashihu kpua l'upho-mkpuma; mẹ inya, nọgbaa l'ẹke ono. Jéhu egude inya ono dzọọ ya pyakapyaka.

³⁴ Jéhu abahụ l'ime ụlo je eribua ya; sụ: “T'ẹphe pata nwanyi ono, vu onu ono; je elia; kẹ l'ò bụ ada eze!” ³⁵ Ẹphe alufulephu t'ẹphe je elia ya; iphe, ẹphe phuru nwenkinyi aburu okpokoro ishi iya; mẹ okpa iya; owaa ẹka iya. ³⁶ Ẹphe alaphu azụ je ekfuaru iya Jéhu. Yọ sụ: “L'ọ ya bụ iphe ono, Ojejoje shi l'onu nwozi iya; mbụ Elayija kẹ Tishibe kfua; sụ: ‘L'ò bụ l'egu, nọ lẹ Jézerilu; bẹ nkuta a-ta anụ Jézebelu.’” ³⁷ Jézebelu bẹ odzu iya a-du l'ò bụ nshị, a nyikaru nanụ nanụ l'alị Jézerilu; k'ophu bụ l'ẹ to nwedu onye a-hube iya ama; sụ: ‘L'ò kwa Jézebelu ndọ-ọ.’ ”

10

* **9:31** 9:31 Zimuri bẹ gburu eze Ela; gbua ndibe iya bya aburu eze; nọchia ɛnya iya. Iphe ọ chiru bụ abalị ẹsaa nwenkinyi. Gụa ya lẹ 1 Eze 16:8-20.

Eegbushi ndibe Éhabu

¹ Ụnwegirima Éhabu dị ụkporo madụ ọto l'ụmadzu iri lẹ Samériya. Jéhu abya edee ẹkwo keshiaru ndu achi nù lẹ mkpụkpu ono; keeru iya ndu bụ ọgurennya; mę ndu bụ ẹphe hefutaru ụnwegirima Éhabu ono. L'ẹkwo ono b'o deru; sụ: ² “Keshinu ọphu ụnwegirima nnajiufu unu tukuru nọdu; yeru l'unu nweru ụgbo-inya; nweru inya; nweru ngwa-ọgu; bya enweru mkpụkpu, a kpụshiru ike; bę bụkwa ẹkwo-wa -bebelephu eru unu ẹka; ³ unu afọta onye katsua mma; mbụ onye ọ gbaru t'unu fọta l'ụnwu nnajiufu unu ono; mee ya eze; t'unu lụa ọgu l'okfu ọnu-ulo nnajiufu unu.”

⁴ Egvu abya ẹphe l'ẹhu; ẹphe asụ: “T'e lewaru; ndu eze labụ phụ ta dudu ike vudo iya l'ifu. ? Nanu ẹge ẹphebedua e-shi kpofu iya l'ifu?”

⁵ Tọ dị iya bụ; onye bụ iya bụ ishi l'ufu-eze; onye gọvano mkpụkpu ono; ndu bụ ọgurennya; mę ndu bụ ẹphe hefutaru ụnwu Éhabu; ezia ozi t'e je ezia Jéhu; sụ iya: “L'ẹphe bụ ndu ozi iya. L'ọ bụ iphe, ọ sụru t'ẹphe mee; bę ẹphe e-me. L'ẹ to nwekwa onye ẹphe eme eze. Melekwaphu iphe, bụ obu ngu.”

⁶ Jéhu abya edeeru ẹphe ẹkwo k'ugbo ẹbo; sụ ẹphe: “Ọ -buru l'unu kfu yẹbedua l'azu; l'anuru iya okfu; ọo ya bụ; t'unu bushikota ụnwu nnajiufu unu ishi l'ẹphe ha; chitaru iya lẹ Jézerilu l'egbe nta-a echile.”

Ụnwu Éhabu ono, bụ iya bụ ụkporo madụ ọto l'ụmadzu iri ono; bę bụ ẹphe lẹ ndu oke amadu

lẹ mkpukpu ono shi bugbaaru. Yọ bọru ndu ono zufutatsuaru ẹphe.

⁷ Ẹkwo ono erulephu ndu ono ẹka; ẹphe achita unwu eze ono; gbushikota l'ẹphe ha; mbu ukporo madzu ẹto l'umadzu iri ono. Ẹphe edoo ishi ẹphe lẹ nkata; vulaaru Jéhu lẹ Jézerilu. ⁸ Onye ozi abya ezia Jéhu l'e vulataakwaru iya ishi unwu Éhabu obo.

Jéhu asu: “T'ọ kúbe ẹphe l'ikpo labu l'ifu obu-edukfu mkpukpu t'ẹphe nọdu l'ẹke ono jeye l'utsu.”

⁹ Yo be l'utsu; Jéhu alufu; je evudo l'ẹke onyemonye obule a-phu iya; su ẹphe: “Eka unu ta dukwa l'iphe owaa. O kwa yẹbedua bẹ gbaru nnajiufo iya, bu Joramu ẹjo idzu; woru iya gbua. Olobu; ?bu onye gbushiru ndu owananu? ¹⁰ Oo ya bu t'unu maru l'ẹ to nwekwa iphe, Ojejoje kfuru lẹ k'ufu Éhabu, ẹ-te redu nu. Ojejoje; bẹ mewaru iphe, o shi l'onu nwozi iya; mbu Elayija kfua.”* ¹¹ Jéhu egbushikota iphe bu ndibe Éhabu, ndu ophu phoduru nu lẹ Jézerilu. O gbukotaru ndu, shi bọru ishi l'oge kẹ Éhabu; ndu onyà iya; mẹ iphe bu ndu shi achijeru iya ẹja. Ẹ to nwedu m'ọo onye lanu, o haru; t'ọ wafu l'ẹphe.†

Jéhu egbushi ndu abubu Ehezaya

¹² Ya ndono; Jéhu abya egbeshi jeshia Samériya. Yo jetabelephu rua ẹke ndu eche aturu anọduje ebushi aturu ẹji; ¹³ yele ndibe

* **10:10** 10:10 1 Eze 21:17-21. † **10:11** 10:11 Gọa Hos 1:4.

Ehezáya, shi b́uru eze ndu Júda edzuda. Yò jì ẹ̀phe: “?Unu bú ndu ole?”

Ẹ̀phe asù iya: “L'ẹ̀phe búkwa ndibe Ehezáya. Iphe, ẹ̀phe abya ab́uru t'ẹ̀phe bya ajià Ẹ̀nwegirima Ehezáya; mẹ nne-eze.”

¹⁴ Jéhu asù: “Unu kpúkoo ẹ̀phe lẹ ndzù.” Ẹ̀phe abya akpúkoo ẹ̀phe; metsua chíta ẹ̀phe je akùbe l'iduma, nọ l'ẹ̀ke ono, ndu eche at́uru anọduje ebushi at́uru ẹ̀ji ono. Ndu ẹ̀phe gburu d̀d̀ Ẹ̀kporo madzù labù l'umadzu ẹ̀bo. Ẹ̀ to nwedù ẹ̀phe onye wafùru nù.

Egbushi ndibe Éhabu ọ̀phu phọduru nù

¹⁵ Jéhu egbeshi l'ẹ̀ke ono; je ap̀hù Jehonadabu Rekabu l'ẹ̀ke ooje abyakfuta iya. Jéhu ekele iya; bya aji iya: “?Ì t́uru-a íkè yeru iya ẹ̀ge yẹ̀bedua t́uru yeru ngu?”

Jehonadabu asù iya lẹ ya t́ukwarua íkè yeru iya.

Jéhu asù iya: “Ọ -b́uru ẹ̀ge ono b'ọ̀ d̀d̀; kwenu iya l'ẹ̀ka.” Yò machiáru iya ẹ̀ka; Jéhu eselita iya dubata iya l'ugbo-inya iya. ¹⁶ Jéhu asù iya: “Tsoru iya; k'ọ̀phu ̀̀i-phù ẹ̀ge iphe kẹ̀ Ojejoje evube iya ọ̀ku l'ẹ̀hu.” Ya ndono; yò pata iya l'ugbo-inya ono t́ugbua. ¹⁷ Ẹ̀phe erulephu Samériya; Jéhu at́uko iphe bú ndibe Éhabu ndu ọ̀phu, phọduru nù l'ẹ̀ke ono gbushikota. Yo dzọ ẹ̀phe l'ẹ̀phe ha pyaapya ẹ̀ge ono, Ojejoje shi l'ọ̀nu Elayija kfuá ono.

Egbushi ndu abaru Bálu ẹ̀ja

¹⁸ Jéhu abya ekua ndu Ízurèlu l'ẹ̀phe ha; sù ẹ̀phe: “Éhabu bẹ̀ baru Bálu ẹ̀ja; ọ̀le ọ̀ bapeteru

iya ẹya. Yẹbe Jéhu a-baru Bálu ẹja baruaru iya ẹya abaru. ¹⁹ Ngwa; unu kua ndu nkfuchiru Bálu l'ẹphe ha; iphe bu ndu ọru Bálu; mẹ ndu achijeru iya ẹja. T'ẹ b'o nwekwa onye a-gbala nu; kẹle ya abya ogworu Bálu ẹja, ha nshinu. Onye gbalaru nu; ta anọdukwa ndzụ."

Iphe ono aburu ẹregede, Jéhu gude eme tẹ ya gbushikota iphe, bu ndu abaru Bálu ẹja.

²⁰ Jéhu asụ ẹphe: "Unu tụa ndzuko; t'a kwabẹ Bálu ugu." Ẹphe abya araa kẹ ndzuko ono arara. ²¹ Jéhu abya achikota ali Ízurelu l'ọ ha zikota ozi; iphe bu ndu abaru Bálu ẹja l'ẹphe ha abyakọta; to nwe m'ọo onye lanu, ẹ ta abyadunu. Ẹphe awu-jia eze ọlo Bálu ono; ji iya pyimu; shita l'ishi iya ọphu je akpaa l'ishi iya ọphu. ²² Jéhu ekfuaru onye eleta ọlo, eedobeje uwe; sụ iya: "T'ọ chitaru ndu ono l'ẹphe ha uwe-nlọkpuru t'ẹphe yee!" Yọ bya achitaru iya ẹphe.

²³ Tọ dọ iya bu; Jéhu yẹle Jehonadabu Rekabu abahu l'ọlo Bálu ono. Jéhu asụ ndu ono, abaru Bálu ẹja ono: "Unu lewaru; phụ l'ẹ to nwedu onye kẹ Ojejoje tso unu nọdu l'ẹke-a; gbahaa ndu abaru Bálu ẹja nwenkinyi ẹphe."

²⁴ Ya ndono; ẹphe abahu jeshia ogwo ẹja; mẹ ngweja-ukfuru.

Jéhu bẹ wowaru ukporo madzụ ẹno ye t'ẹphe kwabẹ l'etezi; bya asụ ẹphe: "O -nweru onye, haru m'ọo onye lanu lẹ ndu-a, ya eye unu l'ẹka-a; yọ gbalaa; bẹ ee-gude ishi nk'iya kfụa ụgwo iya."

²⁵ Egwoje, Jéhu egwoje ngweja-ukfuru ono; yọ sụ ndu nche; mẹ ndu ishi: "Unu bahu je

egbushikota ẹphe! T'ẹ b'ọ dukwa onye ọphu unu e-kwe t'ọ gbalaa.” Tọ dụ iya bụ; ẹphe egude ogu-mbeke gbugbushikota ẹphe. Ndu nche ono; mę ndu ishi ono etufashia odzu ẹphe l'etezi; bya awuba l'ime ime ọlo Bálu ono. ²⁶ Ẹphe apashia oshi ẹke, aagwajẹ Bálu; kpọo ya ọku; ²⁷ bya etsukposhia oshi Bálu; tsukposhia ọlo iya. Yọ buru nshị; bẹ eejeje anyinyi l'ẹke ono jeye ntanu.

²⁸ Yọ buru iya bụ lẹ Jéhu emebyia k'ọbaru Bálu ẹja l'alị Ízurelu. ²⁹ Ọ bụ le Jéhu te esefudu ẹka l'ẹjo iphe ono, Jeróbuwamu Nébatu kpataru tẹ ndu Ízurelu mee ono. Mbụ ẹja ono, ẹphe baru unwu-eswi phụ, e gude mkpọla-ododo kpua dobe lẹ Bételu; mę lẹ Dánu phụ.

³⁰ Ojejoje asụ Jéhu: “Keshinu i meru iphe, dụ mma; mee iphe, vudo nhamunha l'ẹnya iya; bya emee ndibe Éhabu iphe, nọ iya l'obu t'e mee ẹphe; bẹ awa ngu a-nọ l'aba-eze ndu Ízurelu jeye l'ọgbo k'eno.” ³¹ Ọ bụ lẹ Jéhu te gudedu obu iya l'ọ ha dobe iphe, ekemu Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurelu kfuru. Ẹ tọ hadu ẹjo iphe Jeróbuwamu ono; mbụ ẹjo iphe ono, ọ kpataru; ndu Ízurelu emee ono.

Anwuhu Jéhu

³² Teke ono; bẹ Ojejoje wataru ọhabota oke alị ndu Ízurelu. Hazẹlu alụ-gbukota mkpukpu lẹ mkpukpu ndu Ízurelu; ³³ tsube l'uzo ẹnyanwu-ahata Ẹnyimu Jódanu; l'alị Gíledu l'ọ ha; mę alị ndu Gádu; kẹ ndu Rúbenu; mę kẹ ndu Manáse shita lẹ Árowa lẹ nsuda nsuda Amónu; je akpaa lẹ Gíledu; mę Báshanu.

³⁴ Iphe ọdo, meeberu nụ teke Jéhu shi achi; iphemiphe ọbule, yẹbedua meru; mę ike, ọ kparu; b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshuru iphe meru nụ l'oge ndu eze Ízurelu.

³⁵ Tọ dụ iya bụ; Jéhu anwụhu lakfushia nna iya pẹ; e lia ya lẹ Samériya. Jehowahazu, bụ nwatibe iya kẹ nwoke aburu eze nọ-chia ẹnya iya. ³⁶ Iphe, Jéhu chiru ndu Ízurelu lẹ Samériya; bụ ụkporo afa l'afa ẹsato.

11

*Atalaya, bụ eze-nwanyi ndu Júda yẹle Jowashi
(2 Iphe 22:10—23:15)*

¹ Atalaya, bụ nne Ehezáya aphulephu lẹ nwatibe iya; bẹ nwụhuwaru nụ; gbeshi je emee ndibe eze l'ẹphe ome-l'iwe. ² Jehosheba, bụ ada eze Joramu; bụru nwunne Ehezáya kẹ nwanyi eduta Jowashi dufu l'ẹke ndibe eze ono, eeme t'e gbushia ono nọ. Yo duta yẹle onye ehe iya nụ; je edomia lẹ mkpura; shi ẹge ono wohaaruru iya Atalaya; k'ọphu bụ l'ẹ to gbuhedu iya. ³ E domiru Jowashi yẹle onye ehe iya nụ l'eze-ulo Nchileke afa ishinguru l'oge ono, Atalaya achi ono.

*Ekwefuru Atalaya ikè
(2 Iphe 23:1-15)*

⁴ Yo rua l'afa k'ẹsaa; Jehoyada abya ezia t'e je ekua ndu ishi, achigbaa ụkporo ndu soja ụkporo ise ise, shi l'alị Karu; mę ndu nche t'e duru ẹphe byakfuta iya l'eze-ulo Nchileke. ẹphe l'iya agbaa ndzụ; yo mee; ẹphe eribuaru iya nte l'ulo Ojejoje ono. Yọ abya ekoshi ẹphe Jowashi, bụ nwatibe

eze ono. ⁵ Yò bya atɔ̀aru ɛ̀phe ekemu; sù: “Owaa iphe, unu e-me ndò-ò: Unu kee onwunu ɔ̀zo ɛ̀to unubè ndu ono, echeje nche mbòku ɔ̀tu-ume ono. T'ɔ̀zo lanù je anòdu lè nche l'ufu-eze; ⁶ ɔ̀zo lanù anòdu lè nche l'ònu-ɔ̀zo Suu; ɔ̀zo lanù ɔ̀phu a-nòdu l'ònu-ɔ̀zo, nò l'azù ndu nche ono. Ono bù ɛ̀ge unu e-shi chee ɔ̀lo ono; k'òphu ɛ̀ te enwutsudu iya. ⁷ ɔ̀zo labù l'unu, bù ndu ɛ̀-te chejedu nche mbòku ɔ̀tu-ume anòduje lè nche l'eze-ɔ̀lo Nchileke; gbochita eze. ⁸ Unu gudegbaa ngwa-ògu unu l'èka gbaa eze, bù Jowashi mgburumburu. Iphe, bù onye shitaru ɛ̀ke unu nò; unu gbua onye ɔ̀bu. Unu swijeru eze eswiru l'ejeje; mè l'alala.”

⁹ Ndu ishi, achìgbaa ɔ̀kporo ndu soja ise ise ono emee ɛ̀ge ono Jehoyada, bù onye achijeru Nchileke ɛ̀ja kfuru ɛ̀phe ono. Onyenonu eje eduta ndu nk'iya, bù ndu nche kè mbòku ɔ̀tu-ume; mè ndu ɔ̀phu chigewaru nù l'alawa alala; ɛ̀phe abyakfutashia Jehoyada, bù onye achijeru Nchileke ɛ̀ja. ¹⁰ Onye ono, achijeru Nchileke ono achita arwa; mè iphe ono, eegudeje gbobuta onwonye ono, shi bùru kè Dévidi, e doberu l'eze-ɔ̀lo Nchileke ono woru nù ndu ishi, achìgbaa ɔ̀kporo ndu soja ise ise ono. ¹¹ Ndu nche ono apagbaaru ngwa-ògu l'èhu l'èhu vudo; gbaa eze mgburumburu tsube l'ɔ̀zo ɔ̀huda eze-ɔ̀lo ono jeye l'ɔ̀zo isheli iya; mbù jeye l'ènya-ngwèja Ojejoje; mè eze-ɔ̀lo ono.

¹² Jehoyada abya edufuta nwatibe eze ono; bya eworu okpu-eze kpube iya; woru ɛ̀kwo, ekemu Nchileke nù iya. ɛ̀phe awà ya manù l'ishi; chia

ya eze. Ndu ono akwaru iya ẹka; zua ya; su: “Ndzụ ngu ndzụ ogologo; nggube eze!”

¹³ Atalaya anulephu uzu, ndu nche; me ndu oha atu l'eze-ulo Ojejoje; tugbua jekfushia ephe l'ẹke ono. ¹⁴ Yo bya elee ẹnya; phu ẹge eze ono vudo l'iku itso, bu iya bu ẹge ome-l'ali kfulu; phukwaaphu le ndu ishi ndu soja; me ndu egbuje upyoku vudonyabe iya; me ẹge ndu ali ono l'ephe ha chikoru etegbaa eswa; l'egbu upyoku. Yo gbajashia uwe iya; chia mkpu; su: “Ejo iphe eme-o! Ejo iphe eme-o!”

¹⁵ Ya ndono; Jehoyada, bu onye achijeru Nchileke ẹja abya atuaru ndu ishi ukporo ndu soja ise ise ono ekemu; su ephe: “Unu kpufuta nwanyi ono l'ẹke ono, ndu nche no ono. Unu egude ogu-mbeke gbua iphe, bu onye tso iya nu.” Ke l'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono suru: “T'e b'e gbukwa iya l'eze-ulo Nchileke.” ¹⁶ To du iya bu; ephe egude iya; kpu-rua onu ẹke inya eshije abahu l'ufu-eze; woru iya gbua l'ẹke ono.

*Jehoyada edozi ali Juda
(2 Iphe 23:16-21)*

¹⁷ Jehoyada abya emee t'eze; me ndu Juda; ephe le Ojejoje gbaa ndzu. Ndzụ ono, ephe gbaru ono aburu l'ephe a-buru ndu e gude ire ephe ẹka l'ẹke ibe ephe no; me l'ẹke Ojejoje no. ¹⁸ Ndu ali ono l'ephe ha ejeshia l'eze-ulo Balu je enwutsushia ya; tuko ẹnya-ngweja Balu; me iphe bu ntẹkpe iya tsua yogiriyogiri. Ephe egbua Matanu, bu onye achijeru Balu ẹja l'ifu ẹnya-ngweja Balu.

Jehoyada, bu onye achijeru Nchileke eja abya eye ndu nche; ephe echelaha eze-ulo Nchileke. ¹⁹ Yo duta ndu ishi ukporo ndu soja ise ise ono, shi Karu; me ndu nche; me ndu ali ono l'ephe ha; ephe eshi l'eze ulo Nchileke dufuta onye eze ono; duba iya l'ufu-eze. Eke ephe shiru bu l'onu-nggamgbo eke ndu nche anoduje. Eze eje anodu l'aba-eze iya; wata ochi ndu Juda. ²⁰ Ehu atsolahaa ndu ali ono l'ephe ha ena. Nchi abya adu ephe ono ndoo; ke l'e gudewa ogu-mbeke gbuwa Atalaya l'ufu-eze.

²¹ Iphe Jowashi gbaru bu afa esaa teke o wataru achichi.

12

Jowashi bu eze ndu Juda (2 Iphe 24:1-16)

¹ L'afa, kwe Jehu afa esaa k'ophu o bu eze ndu Izurelu; be Jowashi wataru achichi le Jerusalemu. Yo chia ukporo afa labu le Jerusalemu. Epha nne iya bu Zibaya; onye Besheba. ² Jowashi be mekotaru iphe, vudo nhamunha l'enya Ojejoje l'oge nk'iya; kele Jehoyada, bu onye achijeru Nchileke eja shi akpoziru iya uzo. ³ Obenu l'eke aagbaje eja b'e te ewofudu; ndu ali ono l'ejeje ogwo eja; l'akpo insensu oku l'eli eke ono.

⁴ Jowashi abya ekfuru yeru ndu achijeru Nchileke eja; su ephe: "Unu natakota iphe, bu okpoga, du nsọ, eewobataje l'eze-ulo Nchileke; mbu okpoga, aatutaje l'utu; okpoga, e ketaru onyenonu t'o kfuje; me okpoga, madu gude obu

iya bya anụ l'eze-ulo Nchileke. ⁵ Tę ndu achijeru Nchileke ęja l'onye l'onye natakoťa okpoga ono l'ęka onye edobeje okpoga t'e gude iya mekwaa iphe, bụ ęke mebyihuru nụ l'ulo Ojejoje."

⁶ Ole ndu ono, achijeru Nchileke ęja ono ta watadu omekwa eze-ulo Nchileke ono jeye l'afa, kwe Jowashi ukporo afa l'afa ęto; k'ophu o wataru achichi. ⁷ Eze, bụ Jowashi abya ekua Jehoyada, bụ onye achijeru Nchileke ęja; mę ndu achijeru Nchileke ęja odo ji ęphe: "Bụ ngunu meru iphe unu te emekwadu iphe ono, mebyishihuru l'eze-ulo Nchileke ono? Unu ba anatahękwa ndu edobeje okpoga okpoga odo. Unu wotachia okpoga ophu nọ unu l'ęka nụ t'e gude mekwaa eze-ulo ono." ⁸ Ndu ono, achijeru Nchileke ęja ono ekweta l'ęphe ta anatahedu okpoga odo; yeru l'ęphe te emekwadu eze-ulo Nchileke ono l'onwęphe.

⁹ Jehoyada, bụ onye achijeru Nchileke ęja apata okpoko; swofua ya ọzo l'okfuchi iya; je eworu iya dobe l'ęnya-ngweja Ojejoje l'uzo ęka-utara teke aabata l'eze-ulo Nchileke ono. Ndu achijeru Nchileke ęja ndu ophu eche ęke, eeshi abata l'eze-ulo Nchileke l'ewotaje okpoga, e wobataru l'eze-ulo ye l'okpoko ono. ¹⁰ Yoo buje; okpoga ono -halęphu nshinu l'okpoko ono; onye ederu eze ękwo; mę onye ishi ndu achijeru Nchileke ęja abya agwa ya; chiru ye l'ękpa; kechia. ¹¹ ęphe gutsua okpoga ono l'ęge o ha; ęphe eworu iya nụ ndu bụ ishi eleta ęnya l'ozi eze-ulo ono. Yọ buru l'okpoga ono bę ęphe eshije l'akfua ndu eje ozi l'eze-ulo Nchileke ono ugwo: mbụ ndu kapyinta; ndu akpu ulo obu akpukpu; ¹² ndu edo ulo;

mẹ ndu akukposhi mkpuma. Yọ bụru l'okpoga ono bẹ ẹphe eshije zuta oshi; mẹ mkpuma, a gbakpòshiru agbakpòshi, e gude emekwa eze-ulo Nchileke ono. Yọ bụru iya b'e gude mekota l'iphemiphe obule, eemekwa emekwa l'eze-ulo ono. ¹³ Ẹ tọ dukwa okpoga ono ophu e gude mee efere mkpola-ocha; mẹ iphe, apaje owuú urọku; mẹ ochi, eeyeje mini; mẹ upyoku; mewaru iphe odo, e gude mkpola-ododo; mẹ mkpola-ocha mee dobe l'eze-ulo Nchileke ono. ¹⁴ O buplephu ndu eje ozi l'eze-ulo ono bẹ a nuru iya t'ẹphe gude mekwaa eze-ulo ono. ¹⁵ Ẹ ta subua ndu a nuru okpoga ono t'ẹphe bya edoo ẹge ẹphe shiru kpaphushia ya; kẹ l'ẹphe bụ ndu gude ire-lanụ eje ozi ono.

¹⁶ Okpoga, shi lẹ ngweja ndu ikpe-nmaru; mẹ kẹ ngweja ndu iphe, dọ ẹji b'ẹ te wobatadu l'eze-ulo Nchileke. Ndu nwe iya nọ bụ ndu achijeru Nchileke ẹja.

¹⁷ Yọ bụru teke ono bẹ Hazelu, bụ eze ndu Áramu jeru je etso ndu Gatọ ogu; luta iya. Yọ ghakobe jeshia ogu lẹ Jerúsalemu. ¹⁸ Jowashi, bụ eze ndu Júda egwota iphemiphe obule, nna iya phẹ, bụ Jehoshafatu; Jehoramu; mẹ Ehezáya, bụ ndu shi bụru eze ndu Júda doberu Ojejoje iche; mẹ ophu yẹbedua doberu Ojejoje iche; mẹ mkpola-ododo, a phuru l'ẹke eedobeje ẹku l'eze-ulo Nchileke; mẹ l'ufu-eze; gwolaaru Hazelu, bụ eze ndu Áramu. Yo chita ndu soja iya; shi lẹ Jerúsalemu lufu-shia.

Anwuhu Jowashi

¹⁹ Iphe ọdo, meeberu nū teke Jowashi shi achi; mę iphemiphe ọbule, yębedua meru b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nū l'oge ndu eze Júda.

²⁰ Ndu ozi Jowashi achiaru iya ẹjo idzu; woru iya gbua l'ulo, nọ lę Bétu-milo l'uzo, shiru jee Sila. ²¹ Ndu ozi iya ọphu gburu iya nū ọphu bụ Jozaka Shimeyatu; mę Jehozabadu Shoma. Tọ dū iya bụ; Jowashi anwụhu; e lia ya l'ẹke e liru nna iya phę lę Mkpukpu Dévidi. Nwatibe iya, bụ Amazáya abya aburu eze nọ-chia ęnya iya.

13

Jehowahazu bụ eze ndu Ízurelu

¹ L'afa, kwe Jowashi Ehezáya ukporo afa l'afa ẹto, ọ wataru ọchi ndu Júda bę Jehowahazu Jéhu wataru ọchi ndu Ízurelu lę Samériya. Iphe, ọ chiru bụ afa iri l'ęsaa. ² O meru iphe, dū ẹji l'ęnya Ojejoje. O tsoru ụbeka, Jeróbuwamu Nébatu; mbụ iphe ono, o meru ndu Ízurelu; ẹphe e-mee ono. Ẹ tọ habua ome iphe, dū ẹji. ³ Tọ dū iya bụ; Ojejoje atukoshi ndu Ízurelu ẹhughughu iya; chiru ẹphe ye l'ẹka Hazelu, bụ eze ndu Áramu; mę l'ẹka nwatibe iya, bụ Bénu-Hadadu.

⁴ Jehowahazu abya ekfuru nū Ojejoje; Ojejoje angaaruru iya nchi; kę l'ọ phuru ẹge eze ndu Áramu gude akpa ndu Ízurelu ẹhu. ⁵ Ojejoje abya anū ndu Ízurelu onye dzọru ẹphe; ẹphe anahụ ndu Áramu. Ndu Ízurelu abya eburu lę nchi-odoo ẹge ẹphe shihawa buru. ⁶ Obenu

l'èphe ta hadu ẹka l'ẹjo iphe ono, ndibe Jeróbuwamu meru ono; mbụ iphe ono, o meru ndu Ízurèlu; ẹphe emee ono. Iphe ono l'ọ ha b'ọ yekotaru ẹka. Yọ buru ẹge itso Ashera nọ lẹ Samériya nọ b'ọ nọ.

⁷ Ẹ to nwedu ndu soja Jehowahazu phọduru nụ; gbahaa ụkporo ndu soja labụ lẹ ndu soja iri, bụ ndu agbajẹ inya; mẹ ugbo-inya iri; mẹ ụkporo unu ndu soja l'ise,* bụ ndu soja k'ọkpa; kẹ l'eze ndu Áramu bẹ gbugeru ndu ọphu; mbụ dzọọ ẹphe pyaapya l'ọ bụ ẹja.

Anwụhu Jehowahazu

⁸ Iphe ọdo, meeberu nụ teke Jehowahazu shi achi; mẹ iphemiphe ọbule, yẹbedua meru; mẹ ike, ọ kparu b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshuru iphe meru nụ l'oge ndu eze Ízurèlu. ⁹ Jehowahazu anwụhu lakfushia nna iya pẹ; e lia ya lẹ Samériya. Jehowashi, bụ nwatibe iya nwoke aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

Jehowashi bụ eze ndu Ízurèlu

¹⁰ L'afa, kwe Jowashi ụkporo afa l'afa iri l'ẹsaa, ọ wataru ọchi ndu Júda bẹ Jehowashi Jehowahazu wataru ọchi ndu Ízurèlu. Iphe, ọ chiru bụ afa iri l'ishingu lẹ Samériya. ¹¹ O meru iphe, dụ ẹji l'ẹnnya Ojejoje. Ẹ tọ habụa ome ẹjo iphe ono, Jeróbuwamu Nébatu meru; mbụ iphe ono, o meru ndu Ízurèlu; ẹphe e-mee ono. Ẹ tọo habụa ẹjo iphe ono.

Anwụhu Jehowashi

* **13:7** 13:7 Iphe ọ bụ bụ 10,000.

¹² Iphe ọdo, meeberu nū teke Jehowashi shi achi; mę iphemiphe ọbule yẹbedua meru; yeru ike, o gude tso Amazáya, bụ eze ndu Júda ọgu; b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nū l'oge ndu eze Ízurelu. ¹³ Jehowashi anwụhu lakfushia nna iya phę; e lia ya l'ẹke e liru ndu eze ndu Ízurelu lę Samériya. Jeróbuwamu, bụ nwatibe iya abya anọdu l'ọkwa-eze ono.

Anwụhu Eláyisha

¹⁴ Yọ bụru teke ono bę iphe-ememe, bụ iya mekocharu gbua Eláyisha guderu iya. Jehowashi, bụ eze ndu Ízurelu ejeshia ya aji. Yo rua bya aralahaa ẹkwa l'ifu iya; su: “Nna iya-ee! Nna iya-ee! Nggube ụgbo-inya; bya aburu ọ-gba-inya-ọgu ndu Ízurelu!”

¹⁵ Eláyisha asụ iya: “T'o wota ụta; yo seta akfụ.” Jehowashi abya ewota iya. ¹⁶ Eláyisha asụ eze ndu Ízurelu ono: “Gude ẹka ngu seta akfụ ono!” Yọ bya eseta iya. Eláyisha abya atụkobe eze ono ẹka l'ẹka nk'ia; ¹⁷ sụ iya: “Guhaa windo ọphu nọru laa ụzo ẹnyanwu-ahata!” Yọ guhaa ya. Eláyisha asụ iya: “Gbaa akfụ ono!” Yọ gbaa ya. Eláyisha asụ iya: “Ono bụ akfụ Ojejoje, e-gude mekputa ndono! Ono bụ akfụ, ii-gude lụgbua ndu Áramu; kę l'ii-mekputa ẹphe lę Afẹku; ẹphe aburu kpurupyata.”

¹⁸ Eláyisha asụkwa iya phụ: “Wota akfụ ono!” Yo wota iya. Yọ sụ eze ndu Ízurelu ono: “Sụ ya l'ali!” Yọ sụ ya ụgbo ẹto; haa ya. ¹⁹ Ẹhu eghulaha onye kę Nchileke ono eghughu l'ẹke ọ nọ. Yọ sụ: “I gege asụ iya ugbo ise; m'ọ -bụ

ugbo ishingụ; k'ophu i gege alụ-gbukwanu ndu Áramu jeye ẹphe abụ-geeru kpurupyata. Ọle nta-a bụ ugbo ẹto kpụu bẹ ii-mekputa ẹphe.”

²⁰ Tọ dụ iya bụ; Eláyisha anwuhu; e lia ya.

Ndu ọ-lụ-ọlaa, shi Móabu eshi awubatajẹ l'alì Ízurelụ lẹ mini ọdungu. ²¹ Yo be ujiku lanụ; yo nweru ndu eli odzu. Ẹphe aphulephu ndu ọ-lụ-ọlaa ono; paru odzu nwoke ono chee l'ili Eláyisha; gbalashia. Odzu nwoke ono eje edenyi l'ọkpu Eláyisha; teta; bya evudo l'ọkpa iya ẹphe ebo.

Ọgu ndu Ízurelụ; mẹ ndu Áramu

²² L'oge kẹ Jehowahazu bẹ Hazelụ, bụ eze ndu Áramu kpakọtaru ndu Ízurelụ ẹhu. ²³ Ọle Ojejoje anọduje emeru ndu Ízurelụ eze-iphe-ọma; l'aphuru ẹphe imiko; too kweje t'o nweru iphe e-me ẹphe. Iphe, kparu iya nụ aburu ndzụ ono yẹle Ébirihamu; Áyizaku; mẹ Jékọpu gbaru ono. Jeye ntanụ-a b'ẹ tọ bụdu uche iya tẹ ya mebyishia ẹphe; m'ọ bụ tẹ ya chifu ẹphe l'ifu iya.

²⁴ Hazelụ, bụ eze ndu Áramu anwuhulephu; nwatibe iya; mbụ Bénu-Hadadu aburu eze; nọ-chia ẹnya iya. ²⁵ Yọ buru teke ono bẹ Jehowashi Jehowahazu natakọtaru iya mkpụkpu ono, Hazelụ shi nata nna iya; mbụ Jehowahazu l'ọgu ono. Jehowashi emekputa iya ugbo ẹto; shi ẹge ono naphutakota mkpụkpu ndu Ízurelụ azụ.

14

Amazáya bụ eze ndu Júda (2 Iphe 25:1-24)

¹ L'afa, kwe Jehowashi Jehowahazu afa labụ, ọ wataru ọchi ndu Ízurelu bę Amazáya Jowashi wataru ọchi ndu Júda. ² Iphe ọ gbaru bụ ụkporo afa l'afa ise teke ọ wataru achichi. Yọ chia ụkporo afa l'afa tete lę Jerúsalemu. Epha nne iya bụ Jehowadinu; onye Jerúsalemu. ³ Amazáya bę meru iphe, vudo nhamunha l'ęnya Ojejoje. Ọ bụ l'ę to merudu iya l'ọ bụ ochechoroche iya, bụ Dévidi. O tsoleruphu ụbeka nna iya, bụ Jowashi. ⁴ Obenu l'ę to woshidu ęke ono, aagwaję iphe ono. Ndu Júda eshi anọduje l'ęke ono egwo ęja; l'akpọ insensu ọku.

⁵ Eka eshiehulephu Amazáya ike l'ọchichi; yo gbushia ndu ozi iya ono, bụ ęphe gburu nna iya teke ọ bụ eze ono. ⁶ Ọ bụ l'ę to gbudu unwegirima ndu mgbugbu-madzụ ono; kę l'o tsoru iphe ono, e deru l'ękwo ekemu Mosisu l'ęke ono, Ojejoje tųru ekemu; sụ: "Ndu mųru nwa b'ę te egbudu l'ųgwo iphe, unwu ęphe metaru; ọphu 'e gbukwanu unwegirima l'ųgwo iphe, ndu, mųru ęphe metaru; onyenonu bę a-la l'iphe, o metaru."

⁷ Ọ bụ Amazáya bę gburu ndu Éđomu unu madzụ ugbo ụkporo l'ise lę Nsuda Alı Únú; bya aluta mkpukpu Sela l'ọgu; woru iya gwa Jokutelu. Yọ bųru epha ono bę ọza jeye ntanụ-a.

⁸ Tọ dọ iya bụ; Amazáya abya ezia ozi t'e je ezia eze ndu Ízurelu; mbụ Jehowashi Jehowahazu Jéhu: "T'ọ bya t'ayi kpọgba iya."

⁹ Jehowashi, bụ eze ndu Ízurelu eziphu Amazáya, bụ eze Júda ozi azụ; sụ iya: "Oshi uke, nọ l'alị ugwu Lébanonu ziru oshi sida ugwu Lébanonu; sụ iya: "Tẹ nwatibe iya byanu bya alua ada iya.' Ya ndono; anụ-ẹgu-ẹgbudu alị ugwu Lébanonu eswedelephu; dzọo uke ono pyaapya. ¹⁰ I mekputawaru ndu Édomu; gbe gudewa iya rụ l'eku onwongu. Ophu t'ẹpho ji ngu l'ọphu i meru; nggu ejibe onwongu ejibe. ?Bụ ngunu meru iphe ìichoru onwongu okfu; nggu lẹ ndu Júda ishi-ephuhu?"

¹¹ O bụ lẹ Amazáya ta angaduru iya nchi. Tọ dọ iya bụ; Jehowashi, bụ eze ndu Ízurelu achita ndu soja iya jeshia yele Amazáya eje akpọgba iya lẹ Bétu-Shemeshi Júda. ¹² Ndu Ízurelu alu-gbua ndu Júda; onyenonu eye okpa l'oso; gbalashia; lashia l'ufu ephe iche iche. ¹³ Jehowashi, bụ eze ndu Ízurelu akpua Amazáya Jowashi Ehezáya, bụ eze ndu Júda lẹ ndzụ lẹ Bétu-Shemeshi. Yo jeshia Jerúsalemu je enwutsushia upho-mkpuma Jerúsalemu; shita lẹ Onu-Uzo ndu Ífuremu je erua lẹ Onu-Uzo Aguga; nwutsushia ẹke ogologo iya ruru unu ntụ-okpa. ¹⁴ O chitakotaru mkpola-ododo; mę mkpola-ocha; męwaru ivu, nọkota l'eze-ulo Nchileke; mę ophu nọ l'ẹke eedobeje ẹku l'ulo-eze. O nweru ndu ophu e guderu l'ogu, o chiru laa Samériya; t'a bya agbata ephe agbata.

Anwuhu Jehowashi

¹⁵ Iphe ọdo, meeberu nū teke Jehowashi shi achị; mę iphemiphe ọbule, yebedua meru; yeru ike, ọ kparu; mę ęge yele Amazáya, bụ eze ndu Júda gude lua ọgu; b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nū l'oge ndu eze Ízurelu. ¹⁶ Tọ dū iya bụ; Jehowashi anwuhu lakfushia nna iya phẹ; e lia ya l'ẹke eelije ndu eze lẹ Samériya. Nwatibe iya; mbụ Jeróbuwamu abya aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

Anwuhu Amazáya

¹⁷ Amazáya Jowashi, bụ eze ndu Ízurelu bę nọru afa iri l'ise lẹ Jehowashi Jehowahazu, bụ eze ndu Ízurelu nwuhutsuaru. ¹⁸ Iphe ọdo, meeberu nū teke Amazáya shi achị b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nū l'oge ndu eze Júda.

¹⁹ Lẹ Jerúsalemu b'a nọ chọaru Amazáya ẹjo idzu. Yọ gbalaa lashia Lakíshi. Ẹphe eye ndu jekfuru iya nū lẹ Lakíshi l'ẹke ono; je eworu iya gbua. ²⁰ Ẹphe egude inya palata iya bya elia lẹ Jerúsalemu l'ẹke e liru nna iya phẹ lẹ Mkpụkpu Dévidi.

²¹ Ndu Júda l'ẹphe ha ewota Azaríya, bụ onye nọwaru afa iri l'ishingu mee ya eze l'ọzori nna iya, bụ Amazáya. ²² Ọ bụ Azaríya bę kpụkwa-ziru mkpụkpu Élatu; woru iya nū-phu ndu Júda azụ lẹ Amazáya nwuhutsuaru lakfushia nna iya phẹ.

Jeróbuwamu k'ẹbo bụ eze ndu Ízurelu

²³ L'afa, kwe Amazáya Jowashi afa iri l'ise, ọ wataru ọchi ndu Júda bẹ Jeróbuwamu Jehowashi wataru ọchi ndu Ízurelu. Iphe, ọ chíru bụ ụkporo afa labụ l'afa lanụ lẹ Samériya. ²⁴ O meru ẹjo iphe l'anya Ojejoje. Ẹ tọ hadu ome ẹjo iphe ono, Jeróbuwamu Nébatu meru tẹ ndu Ízurelu mee ono. ²⁵ Ọo ya b'e shi l'ẹka; a nataphukota ókè-alì ndu Ízurelu azụ; shita lẹ Lebo-Hámatu jeye lẹ Eze Ẹnyimu Araba. O shi ẹge ono vua; mbụ iphe ono, Ojejoje, bụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu shi l'ọnu nwozi iya, bụ Jona Amitayi kfua; mbụ onye nkfuchiru Nchileke ono, shi Gatu Hefa ono.

²⁶ Ojejoje bẹ phụwaru ẹge iphe-ẹhuka, ndu Ízurelu hatabe nshinu; tsube lẹ ndu ọphu bụ ohu je akpaa lẹ ndu ọphu bụ amadụ: to nwe onye a-gbaru ẹphe mkpu. ²⁷ Ọ bụ lẹ keshinu Ojejoje te kfudu lẹ ya e-me t'ẹpha ndu Ízurelu chíhu lẹ mgboko-a b'o shi l'ẹka Jeróbuwamu Jehowashi dzọfuta ẹphe.

²⁸ Iphe ọdo, meeberu nụ teke Jeróbuwamu shi achị; mẹ iphemiphe ọbule, yẹbedua meru: ike, ọ kparu; ọgu, ọ lụtsuaru; yeru ẹge o shi nataphu Damásukọsu; mẹ Hámatu azụ l'ẹka ndu Júda; woru nụ ndu Ízurelu b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nụ l'oge ndu eze Ízurelu. ²⁹ Tọ dụ iya bụ; Jeróbuwamu anwụhu lakfushia nna iya phẹ, bụ iya bụ ndu eze ndu Ízurelu. Zekaráya, bụ nwatibe iya kẹ nwoke aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

15

Azaríya bụ eze ndu Júda (2 Iphe 26:1-5)

¹ L'afa, kwe Jeróbuwamu ụkporo afa l'afa ẹsaa, ọ wataru ọchi ndu Ízurelu bẹ Azaríya Amazáya wataru ọchi ndu Júda. ² Iphe ọ gbaru bụ afa iri l'ishingu teke ọ wataru achichi. Yọ chĩa ụkporo afa labụ l'afa iri l'ẹbo lẹ Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bụ Jekolaya; onye Jerúsalemu. ³ Azaríya bẹ meru iphe, vudo nhamunha l'ẹnya Ojejoje ẹge nna iya; mbụ Amazáya meru. ⁴ Obenu l'ẹ to wofudu ẹke aagwajẹ iphe; ndu Júda l'ejeje ọgba ẹja l'ẹke ono; l'akpọ ínsensu ọku.

Ẹhu-labụ eme Azaríya (2 Iphe 26:16-23)

⁵ Ojejoje abya alọru ẹhu-labụ tų eze ono; yọ taa ya jeye teke ọ nwuhuru. Ẹhu-labụ ono emee; yo shi buru iche. Jótamu, bụ nwatibe iya aburu ishi l'ufu-eze; mekochaa wata ọchi ndu alị ono l'ọzori iya.

⁶ Iphe ọdo, meeberu nų teke Azaríya shi achị; mę iphemiphe ọbule, yẹbedua meru b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nų l'oge ndu eze Júda. ⁷ Ya ndono; Azaríya anwuhu lakfushia nna iya phẹ; e lia ya l'ẹke e liru nna iya phẹ lẹ Mkpukpu Dévidi. Jótamu, bụ nwatibe iya kẹ nwoke aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

Zekaráya bụ eze ndu Ízurelu

⁸ L'afa, kwe Azaríya ụkporo afa l'afa iri l'ẹsato, ọ wataru ọbu eze ndu Júda bẹ Zekaráya

Jeróbuwamu wataru ọbu eze ndu Ízurèlu. Iphe, ọ ch́ru bú ọ́nwa ishingu lẹ́ Samériya. ⁹ Zekaráya bẹ́ meru iphe, dú eji l'ẹ́nya Ojejoje l'ọ́ bú nna iya phẹ́. Ẹ́ tọ́ habúa ome ejo iphe ono, Jeróbuwamu Nébatu meru ono; mbú iphe ono, o meru ndu Ízurèlu; ẹ́phe emee ono.

¹⁰ Tọ́ dú iya bú; Shalumu Jábẹ́shi agbaaru Zekaráya ejo idzu; nọ́du l'ifu ndu Ízurèlu gbua ya; bya aburu eze nọ́-chia ẹ́nya iya. ¹¹ Iphe ọ́do, meeberu nù teke Zekaráya shi achí b'e dekotaru l'ẹ́kwo, e deshiru iphe meru nù l'oge ndu eze Ízurèlu. ¹² Tọ́ dú iya bú; iphe ono, Ojejoje kfuru Jéhu ono avúa; mbú iphe ono, o kfuru iya; sù: “L'ọ́ bú ụnwu iya phẹ́ a-nọ́du anọ́ l'aba-eze ndu Ízurèlu chia jeye l'ọ́gbo k'ẹ́no.”

Shalumu bú eze ndu Ízurèlu

¹³ Shalumu Jábẹ́shi wataru achíchi l'afa, kwe Uzáyá ụ́kporo afa l'afa iri lẹ́ tete, ọ́ wataru ọ́chí ndu Júda. Iphe, ọ́ ch́ru bú ọ́nwa lanú lẹ́ Samériya. ¹⁴ Menahẹ́mu Gadi eshi lẹ́ Tíza jeshia Samériya. Yọ́ nọ́du lẹ́ Samériya l'ẹ́ke ono tso Shalumu Jábẹ́shi ọ́gu; gbua ya; búru eze nọ́-chia ẹ́nya iya.

¹⁵ Iphe ọ́do, meeberu nù teke Shalumu ch́ru; mẹ́ ejo idzu, ọ́ gbaru b'e dekotaru l'ẹ́kwo, e deshiru iphe meru nù l'oge ndu eze Ízurèlu.

¹⁶ Teke ono bẹ́ Menahẹ́mu shi lẹ́ Tíza tso ndu Tifuzá ọ́gu; woru ẹ́phe lú; mbú lú lú ndu bunyabe ẹ́phe; bufushia iphe, bú ụnwanyi, dú ime ẹ́pho; kẹ́ l'ẹ́phe j́karu iya.

Menahẹ́mu bú eze ndu Ízurèlu

¹⁷ L'afa, kwe Azariya ukporo afa l'afa iri le tete, o wataru ochi ndu Júda; be Menahemu Gadi wataru ochi ndu Ízurelu. Iphe, o chiru bu afa iri le Samériya. ¹⁸ Menahemu be meru ejo iphe l'enya Ojejoje. L'oge ochichi iya l'o ha b'e to wofubua eka l'iphe, du eji ono, Jeróbuwamu Nébatu meru ono; mbu ono, o meru; ndu Ízurelu emee ono.

¹⁹ Eze ndu Asiriya; mbu Pulu achiru ndu soja bya ogu o-luru-olaa le Ízurelu. Menahemu anu iya ukporo unu eka mkpola-ocha labu l'ukporo eka iri; t'o yetaru iya eka; te eka shia ya ike l'ochichi. ²⁰ Yo buru le Ízurelu be Menahemu shi nafuta okpoga ono. Yo buru ndu nweru iphe l'ali ono b'o naru ukporo mkpola-ocha labu le mkpola-ocha iri iri l'onye l'onye; nu eze ndu Asiriya. Eze ndu Asiriya ono atugbua laphushiaazu; to noduhe l'ali ono.

²¹ Iphe odo, meeberu nu teke Menahemu shi achu; me iphemiphe obule, yebedua meru b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Ízurelu. ²² Menahemu anwuhu lakfushia nna iya phe. Nwatibe iya; mbu Pekahaya aburu eze; no-chia enya iya.

Pekahaya bu eze ndu Ízurelu

²³ L'afa, kwe Azariya ukporo afa labu l'afa iri, o wataru ochi ndu Júda be Pekahaya Menahemu wataru ochi ndu Ízurelu. Iphe, o chiru bu afa labu le Samériya. ²⁴ Pekahaya be meru ejo iphe l'enya Ojejoje. E to habua ome ejo iphe ono, Jeróbuwamu Nébatu meru ono; mbu iphe ono, o

meru ndu Ízureḷu; ephe emee ono. ²⁵ Onye ishi ndu soja Pekahaya, aza Peka Remaliya agbaaru iya ejo idzu; gbata ukporo madzu labu l'umadzu iri le Gíledu; ephe etsoru iya je etso Pekahaya oḡu l'eke a kpuru; yo shihu ike l'ufu-eze le Samériya. Ephe egbua ya; gbukwaaphu Agobu; me Ariye yeru iya. Yo buru iya bu le Peka egbua Pekahaya; bya aburu eze; no-chia enya iya.

²⁶ Iphe odo, meeberu nu teke Pekahaya shi achi; me iphemiphe obule, yebedua meru b'e dekotaru l'ekwo, e deshuru iphe meru nu l'oge ndu eze Ízureḷu.

Peka bu eze ndu Ízureḷu

²⁷ L'afa, kwe Azariya ukporo afa labu l'afa iri l'ebo, o wataru ochi ndu Júda be Peka Remaliya wataru ochi ndu Ízureḷu. Iphe, o chiru bu ukporo afa le Samériya. ²⁸ Peka meru ejo iphe l'enya Ojejoje. E to habua ome ejo iphe ono, Jerobuwamu Nébatu meru; mbu ono, o meru ndu Ízureḷu; ephe emee ono.

²⁹ Teke Peka bu eze ndu Ízureḷu be Tigulatu-Pilesa, bu eze ndu Asiriya nataru mkpukpu Ijonu; nata Ebelu-Betu-Maaka; nata Janowa; nata Kedeshi; nata Hazo. O natakwaruphu ali Gíledu; me ali Galili, bu iya bu ali ndu Nafutali l'o ha; kpu ndu eke ono le ndzu lashia Asiriya. ³⁰ Yo be l'afa, kwe Jotamu Uzaya ukporo afa, o wataru obu eze ndu Júda; Hosaya Ela agbaaru Peka Remaliya ejo idzu; woru iya gbua; buru eze no-chia enya iya.

³¹ Iphe ọdo, meeberu nū teke Peka shi achị; mę iphemiphe ọbule, yębedua meru b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nū l'oge ndu eze Ízurelu.

*Jótamu bụ eze ndu Júda
(2 Iphe 27:1-9)*

³² L'afa, kwe Peka Remaliya afa labụ, ọ wataru ọchi ndu Ízurelu bę Jótamu Uzáyá wataru ọchi ndu Júda. ³³ Iphe ọ gbaru bụ ụkporo afa l'afa ise teke ọ wataru achịchi. Yọ chia afa iri l'ishingu lę Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bụ Jerusha; nwatibe Zadọku. ³⁴ Jótamu bę meru iphe, vudo nhamunha l'ęnya Ojejoje ęge ono nna iya; mbụ Uzáyá meru ono. ³⁵ Obenu l'ę to wofudu ęke aagwaję iphe. Ndu ono l'agba ęja; l'akpọ insensu ọku l'ẹke ono. Jótamu bụ iya kpụkwaru ọnu -ụzo imeli l'eze-ulo Nchileke.

³⁶ Iphe ọdo, meeberu nū teke Jótamu shi achị; mę iphemiphe ọbule, yębedua meru b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nū l'oge ndu eze Júda. ³⁷ Yọ bụru teke ono bę Ojejoje wataru ozi Rezinu, bụ eze ndu Áramu; mę Peka Remaliya t'ęphe jeje otso ndu Júda ọgu. ³⁸ Jótamu anwuhu; lakfushia nna iya phez; e lia ya l'ẹke e liru nna iya phez lę Mkpụkpu Dévidi, bụ ochechoroche iya. Nwatibe iya; mbụ Éhazu abya aburu eze nọ-chia ęnya iya.

16

*Éhazu bụ eze ndu Júda
(2 Iphe 28:1-4)*

¹ L'afa, kwe Peka Remaliya afa iri l'èsa, ọ wataru achìchi bẹ Éhazu Jótamu wataru ọchi ndu Júda. ² Iphe Éhazu gbaru bụ ụkporo afa teke ọ wataru achìchi. Yọ chia afa iri l'ishingu lẹ Jerúsalemu. E to medu iphe, vudo nhamunha l'ènya Ojejoje, bụ Nchileke iya ẹge ono ochechoroche iya; mbụ Dévidi meru ono. ³ O tsoru ụbeka ndu eze ndu Ízurelu. Ọ kpọru nwatibe iya kẹ nwoke ọku gude gwoo ẹja; bụ iya bụ ẹjo akpamara ono, iphe bụ mbakeshi ono, Ojejoje chishiru ndu Ízurelu ono shi anọduje eme. ⁴ O gworu ngweja; kpọo ínsensu ọku l'alì ogvu; mẹ l'iphe, bụ oshi, nweru idzu.

⁵ Tọ dụ iya bụ; Rezinu, bụ eze ndu Áramu; mẹ Peka Remaliya, bụ eze ndu Ízurelu ejeshia ọgu lẹ Jerúsalemu; je eyechia Éhazu. Ọ bụ l'ephe ta dudu ike lụ-gbua ya. ⁶ Yọ buru teke ono bẹ Rezinu, bụ eze ndu Áramu lụta-phuru Élatu azụ; nụ ndu Áramu. Yọ chishia ndu Júda lẹ Élatu; ndu Áramu abya ebuchia ya jeye ntanụ-a.

*Éhazu eje arọ l'ẹka ndu Asiriya
(2 Iphe 28:16-21)*

⁷ Ya ndono; Éhazu abya ezia t'e je ezia Tigulatu-Pilesa, bụ eze ndu Asiriya: “Lẹ ya bụ nwozi iya; buru nwatibe iya.” Wo iya: “T'ọ byanụ bya anafuta iya l'ẹka eze ndu Áramu; mẹ l'ẹka eze ndu Ízurelu, bụ ndu byaru iya ọgu.” ⁸ Éhazu abya achikoo mkpọla-ọcha; mẹ mkpọla-ododo, nọ l'eze-ulo Nchileke; mẹ ọphu nọ l'ulo ẹku l'ufu-eze nụ t'e eje anụru iya eze ndu Asiriya.

⁹ Eze ndu Asiriya abya ekweta iphe, Éhazu rọru iya; chíta ndu soja iya; ẹphe awuru jeshia Damásukọsu je aluta iya; kpukoo ndu bu l'ẹke ono lẹ ndzụ lashia Kíru; woru Rezinu gbua.

¹⁰ Ya ndono; eze, bụ Éhazu atugbua jeshia Damasukosu tẹ ya je aphụ Tigulatu-pilesa, bụ eze ndu Asiriya. Yo rua; je aphụ ẹnya-ngweja lẹ Damásukọsu; bya eseta iya; dekota ugbugba iya; mẹ ẹge, ee-gude kpua ya; nụ t'e wolaaru Uráya, bụ onye achijeru Nchileke ẹja. ¹¹ Ya ndono; Uráya, bụ onye achijeru Nchileke ẹja ono akpua ẹnya-ngweja ophu dulephu ẹge ono, Éhazu shi Damásukọsu nụ t'e wotaru iya ono. Tẹ Éhazu kwaa; shi Damásukọsu lata bẹ Uráya gbe kpụ-ghewa nụ ẹnya-ngweja ono. ¹² Eze eshi Damásukọsu lata bya aphụ ẹnya-ngweja ono; jeruta iya ntse; bya egwoo ya ngweja. ¹³ O gworu ngweja-ukfuru; gwoo ngweja-nri; mẹ ngweja-mee; bya ephee mee anụ, o gburu k'ẹja ẹhu-agụ l'ẹnya-ngweja ono. ¹⁴ Ẹnya-ngweja ono, e gude ope mee, shi nọdu l'ifu Ojejoje ono b'ọ pafutaru l'ifu ụlo ono; mbụ ono, nọ lẹ mgbaku ẹnya-ngweja ono, a kpuru k'ophungu yele eze-ụlo Nchileke; je eworu iya dobe l'ụzo isheli ẹnya-ngweja ono, ọ kpuru ono.

¹⁵ Ya ndono; eze, bụ Éhazu abya aturu ekemu nụ Uráya, bụ onye achijeru Nchileke ẹja; sụ iya: "Ọ bụ l'eli ẹnya-ngweja-wa, a kpuru k'ophungu-a bẹ ii-gwoje ngweja-ukfuru l'utsu; gwoo ya ngweja nri l'urennyashi. Ọ bụ l'ẹke-a bẹ ii-gwoje ngweja-ukfuru; mẹ ngweja-nri, shi eze l'ẹka; gwoo ya ngweja-ukfuru, shi ndu alị-a l'ẹka; mẹ

ngweja nri ẹphe; mẹ ngweja-mẹe ẹphe. Ọ kwaphu ẹge ono bẹ ii-pheje mee anụ, ngweja-ukfuru; mẹ mee anụ, e gude gwoo ngweja ọdo. Ọ bụ l'ẹnya-ngweja ono, e meru l'ope ono bẹ ya e-jeje ọkpata ishi iphe.”¹⁶ Uráya, bụ onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono emekota iphe ono, eze Éhazu kfuru iya ono.

¹⁷ Eze, bụ Éhazu akpọkashia iphe ono, e swebegbaaru lẹ mgberemẹku ọ-gba-kperekpere phụ; pashia eze efere, shi nọdugbaa l'eli iya. Ọ pafukwaruphu eze dūrongu mini phụ, e doberu l'eli oke-eswi phụ, a kpuru l'ope phụ; mbụ ono, shi nọdu iya lẹ mkpuli ono; woru iya tū-kobe l'ọkpa-mkpuma.¹⁸ O gude tẹ ya mee iphe, a-dụ eze ndu Asiriya mma l'obu pafụ ẹke oshi-eze atụkojeru; bya agụ-chia ẹke ndu eze Júda eshije abahụ l'eze-ulo Nchileke.

*Éhazu aro n-yemẹka l'ẹka ndu Asiriya
(2 Iphe 28:16-21)*

¹⁹ Iphe ọdo, meeberu nụ teke Éhazu shi achi; mẹ iphemiphe ọbule, yẹbedua meru b'e deko-taru l'ẹkwọ, e deshuru iphe meru nụ l'oge ndu eze Júda.²⁰ Ya ndono; Éhazu anwuhu lakfushia nna iya phẹ; e lia ya l'ẹke e liru nna iya phẹ lẹ Mkpukpu Dévidi. Nwatibe iya kẹ nwoke; mbụ Hezekáya abya bụru eze; nọ-chia ẹnya iya.

17

Hosáya bụ eze ndu Ízurelu

¹ L'afa, kwe Éhazu afa iri l'ẹbo, ọ wataru ọchi ndu Júda bẹ Hosáya Ela wataru ọchi ndu

Ízurelu. Iphe, ọ chiru bu afa tete le Samériya. ² Hosáya meru ejo iphe l'anya Ojejoje. Ọ bulephu l'ejo iphe, o meru te rudu l'ọ bu ke ndu vuhawa iya ọzo buru eze l'alí Ízurelu.

³ Shalumanesa, bu eze ndu Asiriya eje etso Hosáya ọgu; mekputa iya. Hosáya awata iya ojeru ozi; wata ọtu akiriko l'anụ iya. ⁴ A nonyaa; Hosáya ezi t'e je ezia So, bu eze ndu Íjiputu t'ọ bya eyetaru iya ẹka; k'ọphu ya ta ọdu atukwadu akiriko anụ eze ndu Asiriya ẹge o shi atuje iya afa-l'afa ha. Eze ndu Asiriya abya amarụ l'ọ bu idzu, Hosáya achị ndono; gude iya tuchia. ⁵ Eze ndu Asiriya achita ndu soja iya; ẹphe awubata l'alí Ízurelu; vua ya kpatakpata. Ẹphe eje eyechia Samériya afa ẹto. ⁶ Ọ bu buru l'afa, kwe Hosáya afa tete k'ọphu ọ duberu buru eze; be eze ndu Asiriya nataru Samériya; kpua ndu Ízurelu le ndu; lashia Asiriya. Yo rua; je edobe ẹphe; ẹphe eburu le Hala; me l'uzo Ẹnyimu Habo le Gozanu; chita ndu ọphu ọ chitaru; ẹphe eje ebua le mkpukpu le mkpukpu, no l'alí Mídiya.

Ejo iphe, ndu Ízurelu; me ndu Júda meeberu

⁷ Iphe, meru iphe, ọ muru ndu Ízurelu ẹge ono bu l'ẹphe mesweru Ojejoje, bu Nchileke ẹphe; mbu onye ono, dufutaru ẹphe le Íjiputu l'ẹka Fero, bu eze ndu Íjiputu ono. Ẹphe abalahaaru agwa ẹja; ⁸ bya emelaha l'ọ bu mbakeshi ono, Ojejoje chishiru ẹphebe ndu Ízurelu ono; mbu melaha iphe ono, ndu eze ndu Ízurelu

wobataru l'alì ono. ⁹ Ndu Ízurelu anọduje eme Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe iphe, ẹ-te vudo nhamunha l'edomi. Lẹ mkpụkpu lẹ mkpụkpu; bẹ ẹphe kpụshiru ẹke aagwajẹ iphe dobegbaaru onwẹphe. Ẹphe kpụshiru iya lẹ mkpụkpu, hagbaa nwanshi; kpụshia ya lẹ mkpụkpu, a kpuru; yo shihugbaa ike. ¹⁰ Ẹphe dobegbaaru agwa; kpobekota itso Ashera l'iphe, bụ eze ugwu l'alì ono; mẹ iphe, bụ oshi, nweru idzu. ¹¹ Ọ bụ ẹge iphe bụ mbakeshi shi anọduje akpọ insensu ọku l'eli ẹke, aagwajẹ iphe tẹmanu bẹ Nchileke chifuderu ẹphe l'alì ono; bẹ ndu Ízurelu watakwaruphu akpọkpo. Ẹphe gudewa ẹjo iphe ono kpatsua Ojejoje ẹhu-eghughu. ¹² Ẹphe awata ọbaru agwa ẹja; e guderu lẹ Ojejoje sụru ẹphe t'ẹphe ba abakwa. ¹³ Ojejoje shiwa l'ọnu ndu nkfuchiru iya l'ẹphe ha; mẹ ndu àphù lọo ndu Ízurelu; mẹ ndu Júda ẹka lẹ nchị; sụ ẹphe: "Unu haa ẹjo iphe. Unu meje ekemu iya. Unu emeje iphe, ya tọru ọkpa iya; mbụ ekemu ono, ya turu; nụ nna unu phẹ; bya eshi l'ẹka ndu ozi iya phẹ, bụ ndu nkfuchiru; nụ unu ono."

¹⁴ Obenu l'ẹphe ta angadu nchị. Ẹphe ekwefu ikè l'ọbu nna ẹphe, jikaru kẹ Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe. ¹⁵ Ẹphe jikaru ome iphe, ọ tọru ọkpa iya; jika ndzụ ono yẹle nna ẹphe gbaru ono; kwefu ikè l'iphe, ọ nmaru ẹphe ọkwa iya. Ẹphe abalahaaru unwu agwa, bụ 'ọ-ga-lẹ-mkpa ẹja; jeye teke ẹphebedua l'onwẹphe bya abufuaru 'ọ-ga-lẹ-mkpa. Ẹphe tsoru ụbeka iphe bụ mbakeshi ono, bupheru ẹphe mgburumgburu; bụ iya bụ ndu ono, Ojejoje sụru t'ẹphe be etsokwa ụbeka

ẹphe ono.

¹⁶ Iphe, bu ekemu, Ojejoje, bu Nchileke ẹphe tukotaru ẹphe l'ọ ha be ẹphe jikakotaru. Ẹphe kpuru agwa labu, du l'ọ bu oke-eswi doberu onwẹphe; dobekwaphu itso Ashera; balahaaru mkpọ-kpodo; me Bálu ẹja. ¹⁷ Ẹphe kpọru unwu ẹphe ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi ọku; gude gwoo ẹja. Ẹphe shi ejeje le njibya; l'eme amamanshi. Ẹphe woru onwẹphe togboru ẹjo iphe l'ẹnya Ojejoje; shi ẹge ono kpatsua ya ẹhughu.

¹⁸ Ẹhu ghutaberu Ojejoje l'ẹke ndu Ízurelu no; k'ophu bu l'ọ chifuru ẹphe l'ifu iya. Ndu o haru nwenkinyi bu ndu okpa-ikfu ke Júda. ¹⁹ Obenu le ndu ke Júda te dobekwaphu ekemu Ojejoje, bu Nchileke ẹphe. Ẹphe eye ẹka l'ome iphe ono, ndu Ízurelu wobataru ono. ²⁰ Ojejoje ajikakota iphe bu o-shi-l'eri Ízurelu; nua ẹphe aphu bya enwuru ẹphe nu ndu kwaru ẹphe l'okwata jeye yo chifukota ẹphe t'e b'ọ phujehe ẹphe.

²¹ Teke Ojejoje bufuru Ízurelu l'ọnu-ulo Dévidi be ẹphe meru Jeróbuwamu Nébatu eze ẹphe. Jeróbuwamu emee ndu Ízurelu; ẹphe ahaa otso Ojejoje; bya emee; ẹphe emee iphe, du ẹji, ha nshinu. ²² Ndu Ízurelu yekotaru ẹka l'iphe, bu ẹjo iphe ono, Jeróbuwamu meru ono. Ẹphe te esefubua ya ẹka; ²³ jeye teke Ojejoje chifuru ẹphe l'ifu iya ẹge ono, o shihawa l'ọnu ndu ozi iya, bu ndu nkfuchiru kfua ono. A kpua ndu Ízurelu l'alẹ ẹphe; lasha Asiriya byeye ntanu.

Ndu ọhodo buchiru Samériya

24 Eze ndu Asiriya eje achita madzu le Bábyilonu; Kuta; Ava; Hámatu; me le Sefavemu je edobe ephe t'ephe buchishia iphe, bu mkpukpu Samériya l'ozori ndu Ízurelu. Ephe anaa ali Samériya; buchikota mkpukpu iya. 25 Teke ndu ono wataru obu l'eke ono be ephe te shidu abaru Ojejoje eja. Ya ndono; Ojejoje eye agu; yo je aharu ephe tagbushia. 26 E kfuaru iya eze ndu Asiriya: "Le ndu, o chitaru dobe t'ephe butsuaru le mkpukpu Samériya ta makwa nsò Nchileke ali ono. L'o yeekwaru agu; yo wata ephe atagbushi; ke l'ephe ta madu nsò Nchileke ali ono."

27 To du iya bu; eze ndu Asiriya atua ekemu; su: "T'e duta onye lanu le ndu ono, achijeru Nchileke eja, unu kputaru l'eke ono; t'o je eburu eburu l'eke ono; zia ephe nsò Nchileke ali ono." 28 Ya ndono; onye lanu le ndu ono, achijeru Nchileke eja, ephe shi le Samériya kputa ejeshia je eburu le Bételu; zilahaa ephe ege ephe e-shije abaru Ojejoje eja.

29 Obenu l'iphe, bu ndu ophu nonu metatsuaru agwa ali ephe swibe onwephe le mkpukpu eke ephe bugbaa; woru iya dobetsua le nwulo-agwa, ndu Samériya kpushiru l'eke ephe agwaje iphe. 30 Ndu ophu shi Bábyilonu metaru agwa Súkotu Benotu; ndu ophu shi Kuta emeta agwa Negalu. Ndu ophu shi Hámatu metaru agwa Ashima; 31 ndu ophu shi Ava emeta agwa Nibuhazu ye le Tatakú. Ndu ophu shi Sefavemu akpoje unwu ephe oku gude gwooru agwa nk'ephe eja, bu iya bu Adurameleku ye le Anameleku.

³² Ẹphe abajẹkwarua Ojejoje ẹja. Obenu l'ẹphe fọtaru ndu nk'ẹphe t'ẹphe gwajẹru ẹphe iphe lẹ nwulo-agwa, nọgbaa l'ẹke aagwajẹ iphe. ³³ Ẹphe shia abaru Ojejoje ẹja. Obenu l'ẹphe abajẹkwaruphu agwa ẹphe ẹja l'uzo ndu alì ẹphe agwa iya.

³⁴ Yọ buru ẹge ẹphe shi emejehawa bẹ ẹphe eme byeye ntanu owaa. Ẹphe ta abaduru Ojejoje ẹja; ọpẹhu ẹphe 'emedu iphe, ọ toru ọkpa iya; mẹ ome-l'alì iya; ọpẹhu ẹphe 'emedu ekemu iya; mẹ ekemu ono, ọ turu nù o-shi-l'eri Jékọpu; mbu onye ono, ọ guberu Ízurelu ono. ³⁵ Teke Ojejoje yẹle ndu Ízurelu gbaru ndzụ b'ọ sụru ẹphe: "T'ẹ b'ọ dukwa agwa ọdo, unu a-baru ẹja; m'ọ bu byiaru iya ifu l'alì; m'o bu jeeru iya ozi; m'ọ bu gwooru iya ngweja. ³⁶ Ọ bu Ojejoje, bu iya gude ike iya, ha nshinu; mẹ agburu-ẹhu iya dufuta unu lẹ Íjiputu bẹ unu a-bajẹru ẹja. Ọ bu iya bẹ unu e-byijeru ifu l'alì; buru iya bẹ unu e-gwojeru ẹja nù. ³⁷ Unu kwabẹkwa ẹnya meje iphe, ya toru ọkpa iya; unu emeje ome-l'alì iya; iphe, ya sụru t'e meje; mẹ ekemu ono, ya deru doberu unu ono jeye lẹ gbururu. Unu ba abajẹkwaru agwa ẹja. ³⁸ Unu ba azahakwa ndzụ ono, unu l'iya gbaru ono; ọpẹhu unu 'abajẹkwaru agwa ẹja. ³⁹ Ọ bu Ojejoje, bu Nchileke unu bẹ unu a-bajẹchiaru ẹja. Ọ bu iya bu onye a-nafuta unu l'ẹka ndu ọhogu unu l'ẹphe ha."

⁴⁰ Ọ bu l'ẹphe ta angaduru iya nchì; l'emelee ẹge ẹphe shi emejehawa. ⁴¹ Ya ndono; iphe bu mbakeshi ono l'abaru Ojejoje ẹja; l'abakwaruphu agwa nk'ẹphe ẹja. Unwu ẹphe;

je akpaa l'unwunwa ephe aburu ege nna ephe meru be ephebedua eme byeye ntanu.

18

*Hezekaya bu eze ndu Jüda
(2 Iphe 29:1-2)*

¹ L'afa, kwe Hosaya Ela afa eto, o wataru ochi ndu Izurelu be Hezekaya Ehazi wataru ochi ndu Jüda. ² Iphe o gbaru bu ukporo afa l'afa ise teke o wataru achichi. Yo chia ukporo afa l'afa tete le Jerusalemu. Epha nne iya bu Abi; nwatibe Zekaraya. ³ Hezekaya be meru iphe, vudo nhamunha l'enya Ojejoje ege ono, ochechoroche iya; mbu Devidi meru ono. ⁴ O wofuru eke aagwaje iphe; kupyashia mkpuma, ephe doberu nso; bya egbutsushia itso Ashera. O tsupyashikwaruphu agwo phu, Mosisu gudeje ope mee phu; kele jeye l'oge teke ono be ndu Izurelu shi akpojekwadu insensu oku anu iya. Iphe e shi ekuje agwo ono bu Nehushutanu.

⁵ Hezekaya be dakoberu Ojejoje, bu Nchileke ke Izurelu. E to nwedu onye eze odo, dukwadu l'o bu yebedua l'iphe, bu ndu eze ndu Jüda l'ephe ha; mbu je akpaa le ndu ophu vu iya uzo chia; me ndu ophu tsotaru iya nu. ⁶ Ke l'o haru onwiya eka l'eke Ojejoje no. E to tsonyabua Ojejoje tsobuhu iya. O dobekotaru ekemu ono, Ojejoje turu nu Mosisu ono. ⁷ Ojejoje eswiru iya okpobe eswiru; k'ophu bu l'iphemiphe obule, o yeru eka l'abujeru iya upete. O kwefuru eze ndu Asiriya ikè; ophu 'o jebuduaru iya ozi. ⁸ O lu-gburu ndu Filisutayinu; shita le mkpukpu, ha nwanshi je

akpaa lẹ mkpụkpu ẹphe, a kpuru; yo shihu ike; mbu je akpaa lẹ Gáza yẹle mkpụkpu, gbapheru iya mgburumgburu.

⁹ L'afa, kwe Hezekáya afa ẹno, k'ọphu ọ dọberu buru eze ndu Júda, bu iya bu afa, kwe Hosáya Ela afa ẹsaa, ọ wataru ọchi ndu Ízurelu be Shalumanesa, bu eze ndu Asiriya jeru ọgu lẹ Samériya je eyechia ya. ¹⁰ A nọlephu afa ẹto; ndu Asiriya anaa mkpụkpu ono. Ọ bu l'afa, kwe Hezekáya afa ishingu b'a nataru Samériya; bu iya bu afa, kwe Hosáya afa tete, ọ wataru ọbu eze ndu Ízurelu. ¹¹ Eze ndu Asiriya achita ndu Ízurelu lashia Asiriya; je edobe ẹphe lẹ Hala; me l'uzo Ẹnyimu Habo lẹ Gozanu; me lẹ mkpụkpu lẹ mkpụkpu, no lẹ Mídiya. ¹² Mkpata iya aburu lẹ ndu Ízurelu jikaru ome iphe, Ojejoje, bu Nchileke ẹphe suru t'ẹphe mee; daka ndzu, ẹphe lẹ Nchileke gbaru. Iphe, bu iphe Mosisu, bu nwozi Ojejoje kfukotaru ẹphe; be ẹphe ta angadu nchi; ẹphe te me iya.

*Senákeribu eye ndu Jerúsalemu egvu
(2 Iphe 32:1-19; Azá 36:1-22)*

¹³ Yo rua l'afa, kwe eze, bu Hezekáya afa iri l'ẹno k'ọphu ọ wataru achichi; Senákeribu, bu eze ndu Asiriya abyaru ndu Júda ọgu; bya atuko mkpụkpu ẹphe l'ọ ha; ndu ọphu a kpuru; yo shihutsua ike luta. ¹⁴ Ya ndono; Hezekáya, bu eze ndu Júda abya ezia ozi t'e je ezia eze ndu Asiriya l'ẹke ọ no lẹ Lakishi; su iya: "Lẹ ya chọwaru iya okfu. T'o selala ẹka azu. L'iphe, bu iphe ọ sukpooru te ya kfu; be ya a-kfu iya-a." Eze ndu Asiriya asu Hezekáya, bu eze

ndu Júda t'ò k'fua ya ụkpòrò ẹkpà mkpòla-òcha iri l'ise l'ẹkpà mkpòla-ododo ụkpòrò l'iri. ¹⁵ Ya ndono; Hezekáya achítakota iphe, bụ mkpòla-òcha, nòkòta l'eze-ùlò Nchileke; mę l'ùlò ẹku ufu-eze vuta je anụ eze ndu Asiriya ono.

¹⁶ Hezekáya kweshikwaruphu mkpòla-ododo, o kweru l'ibo; mę ọp'hu o kweru l'òkpa ibo eze-ùlò Nchileke; woru nụ eze ndu Asiriya ono.

¹⁷ Ya ndono; eze ndu Asiriya abya eshi lẹ Lakíshi zifu igweligwe ndu soja; bya eyeru ẹp'he ndu ishi soja ẹto; t'ẹp'he jeru eze, bụ Hezekáya ọgu lẹ Jerúsalemu. Ẹp'he erua Jerúsalemu; bya evudo l'iku mgbòdzu okpuru ụzo eli, nọ l'ụzo, eeshije eje ẹke aasa uwe. ¹⁸ Ẹp'he ezia t'e je ekuaru ẹp'he eze. Yọ bụru Ẹliyakimu Hilikaya, bụ onye ishi l'ufu-eze; mę Shebuna, bụ o-de-ẹkwò; mę Jowa Ásafu, bụ onye akwakọbeje iphe bẹ lufutaru nụ; byakfuta ẹp'he.

¹⁹ Onye ishi ndu soja ono abya asụ ẹp'he: “Unu je ekfuru Hezekáya; sụ iya: Ọwaa iphe, Ọnyibe, bụ eze ndu Asiriya kfuru ndọ-ọ. Ọ sụru: ?Bụ kẹ ngunụ b'i gude adzuga ẹge ono? ²⁰ Ịsujẹ l'ị maru ẹregede k'ọgu; mę ike, e gude alụ ọgu. Obenu l'ọ bụkòta mkpòkòrò okfu bẹ iikfu. ?Bụ onye b'i dakoberu gude l'ekwefuru yẹbe eze ndu Asiriya ikè? ²¹ Nta-a b'i jeru je adakobe ndu Íjiputu; mbụ Íjiputu ono, bụ mkpò-asenymu, bụ: onye dakoberu iya nụ; yo yejashia ya ẹka; meka iya iphe. Ọ kwa ẹge ono bẹ Fero, bụ eze ndu Íjiputu emeje iphe bụ ndu dakoberu iya nụ. ²² Ị sụkwanu iya l'ọ bụ Ojejoje, bụ Nchileke unu bẹ unu dakoberu; ?tọ bụduna

Ojejoje ophu bẹ Hezekáya wofuru ẹke aagwajẹ iya; mebyishia ẹnya-ngweja iya; bya asu ndu Júda mẹ ndu Jerúsalemu: “T’ẹphe byajẹ ọchi ẹja l’ẹnya-ngweja-a, nọ lẹ Jerúsalemu-a.”

²³ “Byakwaphu nta-a tẹ nggu lẹ nnajiufu iya, bu eze ndu Asiriya chia idzu. Ya a-kpuru unu inya ise kpẹe ngu; m’ọ buru l’ii-du ike ye ndu a-nodu agba iya nu. ²⁴ Ọ -buru ndu Íjiputu b’i dakoberu t’ẹphe nu unu ugbo-inya; mẹ ndu agba iya nu; ?nanu ẹge i riru l’ii-du ike gbaberu; m’o -ruhuru; ọ buru onye ishi ndu soja ophu ẹnya iya katsua alala; lẹ ndu ishi soja nnajiufu iya. ²⁵ Ọdo bu: ?i tubesu lẹ ya gba ẹka byaru ngu ọgu-a, ya byaru bya emebyishia ya-wa. Ọ kwa Ojejoje gẹdegede bẹ ziru iya tẹ ya je je emebyishia alı-wa.”

²⁶ Tọ du iya bu; Eliyakimu Hilikaya yẹle Shebuna; mẹ Jowa asu onye ishi ndu soja ono: “Byiko; gude Áramu kfuru yeru ẹphebe ndu ozi ngu; l’ẹphe anu iya-a. Be egudekwa okfu Híburu kfuru yeru ẹphe; kele ndu nọ l’eli upho-mkpuma phu a-nodukwa anu iya.”

²⁷ Onye ishi ndu soja ono asu ẹphe: “? Unu arı l’ọ bu unubẹdua; unu lẹ nnajiufu unu nwenkinyi; bẹ nnajiufu iya ziru iya ozi-wa; tẹ ya bya ezia? Ọ kwa unu lẹ ndu phu, nọ l’eli upho-mkpuma phu; mbu ndu ono, unu l’ẹphe emekochaa ria nshı unu l’onu; bya angua mamini, unu nyiru; bẹ ya ekfuru.” ²⁸ Onye ishi ndu soja ono akfu-lihu vudo evudo; gude okfu Híburu rashia ya ike; su: “Unu nukwaa iphe, o kfuru; mbu Onyibe, bu eze ndu Asiriya! ²⁹ Eze suru:

'Unu be ekwekwa tẹ Hezekáya dufhua unu ọ̀. E tọ́ dzo-ghekwa unu! ³⁰ Unu be ekwekwa tẹ Hezekáya deta unu t'unu dakobe Ojejoje; l'ẹ́ke ookfuru unu lẹ́ Ojejoje a-dzọ́ta-a unu; lẹ́ mkpukpu-a ta alakwa l'ẹ́ka eze ndu Asiriya.'

³¹ "Unu ba angakwaru Hezekáya nchi; kẹ́ l'eze ndu Asiriya sukwaru: 'T'unu wufuta wu-kfuta iya t'unu l'iya doshia; k'ofhu onyenonu l'unu ha e-ri iphe, shi lẹ́ vayinu iya; ria akpuru, shi lẹ́ figu iya; ngua mini, o kutaru lẹ́ welu iya; ³² jeye teke ya a-bya akpuu unu; lashia ali, du l'ọ́ bu nk'unu ono; mbu ali, witu no; me ọ́phungu anodu iya. Ali, nri no; mgbo vayinu anodu iya. Oshi olivu no iya; bya aburu ali manu-egu. Unu hata ndu; unu ba ahatakwa anwuhu.'

"Unu ba angakwaru Hezekáya nchi; l'ẹ́ke oodufhu unu edufhu; l'ekfuru unu lẹ́ Ojejoje l'a-dzọ́ta-a unu. ³³ ?O nwejeru iphe bu mbakeshi ono ofhu agwa ali epe dzotajewaru l'ẹ́ka eze ndu Asiriya? ³⁴ ?Bu awe be agwa ndu Hamatu yele kẹ́ ndu Apadu no? Agwa ndu Sefavemu; kẹ́ ndu Hena; me kẹ́ ndu Iva; ?o no l'awe? ?Epe duru-a ike dzofuta ndu Samériya l'ẹ́ka yebe eze ndu Asiriya? ³⁵ ?Bu ole l'iphe bu agwa iphe bu mbakeshi ono be duru ike dzota ndu ali iya l'ẹ́ka yebe eze ndu Asiriya? ?Buchia Ojejoje e-gbe du ike dzo ndu Jerúsalemu l'ẹ́ka iya?"

³⁶ Ndu Júda ono, ookfu eyeru ono adaa ashi; to nwe epe onye kfuru okfu; kẹ́ l'eze, bu Hezekáya turu ekemu; su: "T'ẹ́ b'o dukwa onye e-yeru iya onu."

³⁷ To du iya bu; Eliyakimu Hilikaya, bu onye ishi l'ufu-eze; me Shebuna, bu o-de-ekwo; me

Jowa Ásafu, bu onye nkwakọbe atugbuwa jekfu Hezekáya. Ẹphe erua; je alajashia uwe ẹphe; kọoru iya iphe, onye ishi ndu soja ono kfulu.

19

Eekfu l'aa-dzọta Jerúsalemu (Azá 37:1-37)

¹ Hezekáya anulephu iphe ono; woru uwe iya lajashia; chita uwe-aphu yee; yo buru iya oje l'eze-ulo Nchileke. ² Yo bya ezia Elyiakimu, bu onye ishi l'ufu-eze; me Shebuna, bu o-de-ekwo; me ndu bu ishi le ndu achijeru Nchileke eja; t'ẹphe jekfu onye nkfuchiru Nchileke, bu Azaya Emozu. Ẹphe atuko l'ẹphe ha yee uwe-aphu jeshia. ³ Ẹphe erua; je asu iya: "Owaa iphe Hezekáya kfulu. O suru: 'Le ntanu owaa bukwa mboku oke iphe-ehuka; buru mboku, aahu ayi ahuhu; bya aburu mboku iphe-iphere. Ayi dukwa l'ọ bu nwanyi ime eme; to du ike nyia mgbu; ma nwa iya. ⁴ ?Onye maru; Ojejoje, bu Nchileke ngu -nuru iphe ono, Rabushake kfulu ono; mbu onye ono, nnajiufu iya, bu eze ndu Asiriya yeru t'ọ bya ekfutoshia Nchileke ono, no ndzu ono; k'ophu bu le Ojejoje a-baru iya mbà l'okfu ono, yebe Ojejoje, bu Nchileke ngu nuru ono. Bunu iya bu t'i kfulu nu Nchileke l'okfu ehuru ndu ophu wafuru nu.' "

⁵ To du iya bu; ndu ono, eze, bu Hezekáya ziru ono abya byakfuta Azaya. ⁶ Azaya asu ẹphe: "Unu kfulu oga unu le Ojejoje suru: 'T'e b'ọ tsukwa egvu le k'iphe ono, o nuru ono; mbu okfu ono, ndu ozi eze ndu Asiriya gude bya

ekfutoshia yẹbe Ojejoje ono. ⁷ Ngabẹkwa nchi; l'o nweru ume, ya e-ye iya l'ẹhu; k'ọphu bu: ọ -nụa kekfukekfu; yọ gbalaa; lashia alị iya. L'alị iya ono bẹ ya e-me t'e gude ogu-mbeke gbua ya.'

⁸ Rabushake abya anụa l'eze ndu Asiriya lufuwaru lẹ Lakishi; tsu-phu azụ jekfushia eze ono l'ẹke o jeru ndu Libina ọgu.

⁹ Ya ndono; Senákeribu, bu eze ndu Asiriya abya anata ozi lẹ Tirihaka, bu eze ndu Itiyópiya abyarụ iya ọgu; zifu ndu ozi iya t'ẹphe je kẹ Hezekáya: ¹⁰ "Iphe, unu e-kfuru Hezekáya, bu eze ndu Júda bu: 'T'ẹ b'o kwekwa tẹ Nchileke iya, bu onye ono, ọ dakoberu ono duphua ya; l'ẹke ookfu lẹ Jerúsalemu taa ladu l'ẹka yẹbe eze ndu Asiriya.' ¹¹ Ọphu doru ẹnya bu l'ị nụhawaru iphe ndu eze ndu Asiriya mehawaru ndu alị ọdo; mbụ l'o kpochafuru ẹphe. ?Buchia nggụbedua bẹ ee-gbe nafuta tọo? ¹² Iphe bu mbakeshi ono, nna iya oche ẹphe laru l'iyi ono; ?o nweru agwa ẹphe ono ọphu nafutaru ẹphe tọo? Mbụ agwa ndu Gozanu; kẹ ndu Háranu; kẹ ndu Rezefu; mẹ kẹ ndu Ídenu, bu ndu shi nọdu lẹ Telasa. ¹³ ?Bụ awe bẹ eze ndu Hámatu nọ nta-a; mẹ eze ndu Apadu; eze ndu Sefavemu; eze ndu Hena; mẹ eze ndu Iva?"

Hezekáya ekfu anụ Ojejoje

¹⁴ Tọ dụ iya bu; Hezekáya nata ẹkwo ono l'ẹka ndu ozi ono bya eworu iya gụa. Yọ bya abahụ l'eze-ụlo Nchileke je atọsaa ẹkwo ono l'ifu Ojejoje. ¹⁵ Hezekáya abya ekfuru nụ Ojejoje; sụ iya: "Nggụbe Ojejoje, bu Nchileke kẹ ndu

Ízurelu, bụ onye dugaru l'aba-eze iya l'echi cherobimu. O bụ nggu nkinyi ngu bụ Nchileke, nwekota ali-eze, nọ lẹ mgboko mgburumburu. O bụ nggu meru igwe; mee eliphe. ¹⁶ Ngabenu nchi nggube Ojejoje; nua iphe, ya ekfu. Sanua enya phududuphu. Ngabekpoduaphu nchi; nua ozi ono, Senakeribu ziru t'e gude bya ekfutoshia nggube Nchileke, nọ ndzu ono.

¹⁷ “Nggube Ojejoje; o kwa oswi-okfu lẹ ndu eze ndu Asiriya mebyishiaru iphe bụ mbakeshi; mebyishia ali ephe. ¹⁸ Ephe chiwaru agwa ndu ono ye l'oku; kepyashia ya; ke l'agwa ephe obu ta budu chi; gbahaa nku; me mkpuma, bụ iphe, madzu gude eka mee. ¹⁹ Nta-a; nggube Ojejoje, bụ Nchileke ayi; dzofuta nu ayi l'eka eze ndu Asiriya; k'ophu ali-eze, nokota lẹ mgboko l'oha a-maru l'o bụ nggubedua kpu; mbu nggube Ojejoje be bụ Nchileke.”

Àphù Azáya l'ège Senákeribu e-gude daa

²⁰ Tọ dụ iya bụ; Azáya Emožu abya ezia Hezekáya; sụ iya: “Owaa iphe Ojejoje, bụ Nchileke ke ndu Ízurelu kfuru: Ya nuwaru iphe, i kfuru nu iya l'okfu ehu Senakeribu, bụ eze ndu Asiriya. ²¹ Owaa iphe, Ojejoje kfuru l'okfu ehu Senakeribu:

“Unwegirima Záyonu

aja ngu ewena;

to nwe iphe ephe guberu ngu.

Unwegirima Jerúsalemu

anodu l'e-kwe l'ishi l'ishi

l'eke jigba oso ndzu.

²² ?Bụ onye bụ onye ono,

i shi agba okfu oḡba egbe;
 l'ekfubyishi ono.
 ?Bụ onye b'i shi atụ ụzu ekpu;
 l'ẹke iiku onwongu.

Ọ kwa Onye dụ nsọ kẹ Ízureḡlu!

- 23 I ziru ndu ozi ngu;
 ẹphe abya egude onu nmaa
 Nnajiufu phulaphula.
 I sụru l'i gudewa ụḡbo-inya
 oḡu ngu, zaru ntụmatu
 naa naa jeye l'ugvu ugvu.
 L'ẹke ono b'i sụru l'i
 gbutsushiru oshi sida iya
 ndu oḡhu katsua l'eli;
 gbutsushia oshi payinu iya
 ndu oḡhu kakota ugvu l'anya.
 B'i bya ejerua ẹke o katsua
 oḡburu ẹkfukala;
 me ẹke o katsua oḡburu oswa, dụ mma.

- 24 Ya tųwaru wẹlu l'ali
 ndu oḡhodo; ngua ya mini;
 bya egudewa oḡbechere-oḡkpa
 iya dzoo iphe, bụ nggele,
 no l'ali Íjiputu; yo tashihu.”

- 25 ?Ọ dụ l'ẹ ti nụhadua ẹ ya
 mehawaru iphe owaa
 ẹge oo-dụ teke teru etete.
 Ọ bụ l'oge ndiche;
 be ya chiru idzu iya dobe.
 Yo buru nta-a;
 be ya meru iya t'o ree;
 mbu mee;
 nggu eworu mkpukpu,

- a kpuru; yo shihugbaa ike mebyishia;
 yo buru ikpo mkpuma.
- 26 Yò buru iya bu l'ike agvu
 ndu bu iya nu;
 Ya emee ephe;
 ephe emehu ririri;
 kpoò beru.
 Ephe abya adu l'ò bu iphe,
 a kuru l'okfu; mbu; l'ò bu iphe,
 ruru iru k'ophungu;
 du l'ò bu eswa, furu l'okpotsu
 ulo, anwu chigbushiru
 l'è ba adu ege o vutaberu l'eli.
- 27 Obenu le nggubedua;
 be ya magheru amaghe.
 Ya maru teke iidugaru adugaru;
 maru teke ilufu alufu;
 maru teke ibata abata;
 bya maru ege iitsutaberu iya eka l'okpoma.
- 28 Keshinu o bu yebe Nchileke;
 be iitsuru eka l'okpoma;
 l'ekfuru iya gbaphugbaphu;
 be ya e-gude ikokoro iya
 dzupyabe ngu imi;
 woru mkpulumkpu igwe
 ye ngu l'onu l'obu inya.
 Ya e-mee ngu t'i shia ophu
 i shi laphu azu l'èke i shi.
- 29 Nggube Hezekaya;
 owaa iphe, a-buru ngu
 iphe-ophubama:
 "Afa-a be ii-ri iphe, daru eda.
 Afa odo; nggu eria ophu shi l'ono.

O -rua l'afa k'eto ya;
 nggu akọo okfu; kpata iya;
 nggu agbaa mgbo vayinu;
 ria iphe, shi iya nụ.

³⁰ Nwa ndu, a-phọdu nụ
 ị Júda; a-gba akwara l'ime ali;
 mĩa nebyi l'elikoro.

³¹ Mkpata iya aburu l'o nwerua
 nwa ndu a-wafu nụ ị Jerúsalemu;
 nweru nwa ndu ophu e-shi
 ị Ugvu Záyonu wafu.”

Ọ bụ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike e-gude ẹge
 ọ ru-beru iya l'ehu mee t'ọ dū ẹge ono.

³² Ọwaa iphe, Ojejoje kfuru
 l'ehu eze ndu Asiriya:
 “E tọ hadu ke
 bata ị mkpukpu-a;
 ophu 'ọ gbadu m'ọo
 akfu lanu l'eke-a.
 E too gudedu iphe,
 eegbobutaje onwonye bya iya ifu.
 Ophu 'ọ gvudu iya ose-ọgu.

³³ Ọ bụ ọzo, o shi bya;
 be oo-shi laa.
 E tọo batadu mkpukpu ọwaa ị phuu.”

Ono kwa iphe, Ojejoje kfuru ndono.

³⁴ “Ya e-gude okfu k'epha iya;
 me okfu ehú Dévidi,
 bụ nwozi iya gbochita
 mkpukpu-a; dzọo ya.”

³⁵ Ya ndono; yo be l'enyashi iya; ojozi Ojejoje
 atugbulekwaphu jeshia l'odu soja ndu Asiriya; je
 egbua ephe ukporo unu ndu soja ugbo iri l'ebo;

l'ụkporo ndu soja iri.* A lufuta l'utsu; odzu azeshiwa rekperekpe. ³⁶ Ya ndono; Senákeribu, bụ eze ndu Asiriya atụgbua; ye ifu l'ẹke o yeru iya; laphushia azụ lẹ Nínive je anọdu.

³⁷ Yo be ujiku lanụ; l'ọ gwa nte iya, bụ Nịsuroku; ụnwu iya; mbụ Adurameleku; mę Sharéza egude ogu-mbeke gbughua ya; gbalaa lashia Araratu. Esahadonu, bụ nwatibe iya abya aburu eze nọ-chia ęnya iya.

20

Iphe-ememe guderu Hezekáya
(Azá 38:1-8, 21-22; 2 Iphe 32:24-26)

¹ Yọ bụru teke ono bę iphe-ememe guderu Hezekáya; k'ophu bụ l'ọ byawa anwuhu. Onye nkfuchiru Nchileke, bụ Azáya Emọzu abya ejekfu iya; je asụ iya: “Owaa iphe Ojejoje ekfu: Dozia ufu ngu; kę l'iibyaakwa anwuhu; ę tị kakwa mma.”

² Ya ndono; Hezekáya abya aghaa ifu l'utsu-ẹpoto; kfuru nụ Ojejoje; sụ iya: ³ “Nggube Ojejoje; nyatanụ ẹge ya bụ-be onye gude irelanụ; l'obu iya l'ọ ha tsoo ụzo ngu; mę ẹge ya meberu iphe, dụ mma l'ęnya ngu.” Hezekáya araa ẹkwa; kpọo kfulakfula.

⁴ Tẹmanu tẹ Azáya sweta l'echi-ogbodufu ono; Ojejoje abya ekfuru yeru iya; sụ iya: ⁵ “T'ọ laphu azụ je ekfuru Hezekáya, bụ onye ishi, achi ndu kę yebe Ojejoje lẹ Ojejoje, bụ Nchileke kę nna ngu, bụ Dévidi bę sụru ẹge-a: Ya nwaru ekfukfu, i kfuru nụ iya; phụwa ęnya-mini, shi

* **19:35** 19:35 Iphe ọ bụ bụ 185,000.

ngu l'enyà. Ya e-me ngu t'i kòrohu. Abalì ẹto nta-a bẹ ii-je l'eze-ulo Nchileke. ⁶ Ya e-yekwaru ngu afa iri l'ise lẹ ndzụ ngu. Ọdo bụ lẹ ya a-nafuta ngu; nafuta mkpukpu-wa l'ẹka eze ndu Asiriya. Ya e-gude okfu ẹpha kẹ yẹbe Ojejoje; mẹ kẹ Dévidi ono, bụ nwozi iya ono gbochita mkpukpu-wa.”

⁷ Ya ndono; Azáya asụ: “Unu wota iphe figu, e gweru egwegwe.” Ẹphe wota iya ghaa Hezekáya l'iphe-etsetse ono, fọkashiru iya l'ẹhu ono; yọ kòrohuwaphu.

⁸ Hezekáya ajì Azáya; sụ: “?Bụ ngunu bụ iphe-ọhubama, e-koshi lẹ Ojejoje e-me-a tẹ ya kòrohu; jee l'eze-ulo Nchileke lẹ mbọku k'ẹto?”

⁹ Azáya asụ: “Ọwaa bụ iphe-ọhubama, Ojejoje e-koshi ngu; t'i gude maru lẹ Ojejoje e-me-e iphe ono, o kfuru ono. ?Bụ tẹ nwonyonyo gude ntụ-ọkpa iri jeru laa l'ifu; tọ t'o gude ntụ-ọkpa iri laa azụ?”

¹⁰ Hezekáya asụ: “L'ọ dukwa nphe tẹ nwonyonyo gude ntụ-ọkpa iri jeru laa ifu; malẹ t'o gude ntụ-ọkpa iri laa azụ.”

¹¹ Ya ndono; onye nkfuchiru Nchileke, bụ Azáya abya akpọ-ku Ojejoje; Ojejoje emee nwonyonyo, shi jeruwa ntọ-kpa iri l'ulo-eli Éhazu; t'ọ tsụ-phu azụ jerua ntụ-ọkpa iri.

Ndu e ziru ozi, shi Bábyilonu

¹² Yọ bụru teke ono; bẹ Merodaku-baladanu Baladanu, bụ eze ndu Bábyilonu deshiru ẹkwo; nù t'e je anụ Hezekáya; yeru iphe, ọ nùru iya k'iphe-ememe, eme iya nù. ¹³ Hezekáya anabata

ndu ono, e ziru ozi ono; bya ekoshikota ẹphe ụlo-
 ẹku iya l'ọ ha; mbụ koshi koshi ẹphe mkpọla-
 ọcha; mkpọla-ododo; manụ, eshi mkpọ; manụ,
 dū mma; bya ekoshi ẹphe ụlo ngwa-ọgu iya; mẹ
 iphe, bukota ẹku iya. Ẹ tọ nwedu iphe, nọ l'ufu-
 eze iya; mẹ iphe, nọ l'alị-eze iya l'ọ ha, Hezekáya
 te koshidu ndu ono.

¹⁴ Ya ndono; Azáya, bụ onye nkfuchiru
 Nchileke abya ejekfu eze, bụ Hezekáya; je aji iya:
 “?Bụ awe bẹ ndu ono shi bya? ?Bụ ngunu bẹ
 ẹphe kfuru?”

Hezekáya asụ iya: “L'ẹphe shikwa ẹke teru
 ẹnya bya. Ẹphe shikwa Bábyilọnu.”

¹⁵ Onye nkfuchiru Nchileke ono aji iya iphe
 ẹphe phueberu l'ufu-eze iya.

Hezekáya asụ iya: “L'ẹphe phukotaru iphe,
 nọ l'ụlo-eze iya. L'ẹ to nwekwa ẹku, ya nweru
 enweru, ya te koshidu ẹphe.”

¹⁶ Ya ndono; Azáya abya asụ Hezekáya: “T'ọ
 nua okfu, shi Ojejoje l'ọnu.” ¹⁷ Ọ sụru: “L'ụboku
 abyaphụ teke iphemiphe ọbule, nọ l'ufu-eze iya;
 mẹ iphe ono, nna iya phẹ setaru dobe; yọ
 nọo byeye nta-a ono a-buru iphe, ee-vuta lashia
 Bábyilọnu. Ẹ tọ nwedu m'ọ ọphu e-wudu nụ.
 Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. ¹⁸ Ụnwegirima
 ndu ọphu shi ngu l'ẹpho gẹdegede bẹ aa-haru
 kpua lẹ ndzụ; ẹphe eje aburu ndu, a haru ahaha;
 nọdu l'ufu-eze ndu Bábyilọnu.”

¹⁹ Hezekáya asụ: “L'okfu ono, ị sụru lẹ Ojejoje
 kfuru ono duka mma.” Iphe, meru iphe
 Hezekáya kfuru ẹge ono bụ l'ọ riru lẹ nchị a-
 dua ndoo; l'ẹ to nwedu iphe eme nụ nta-a, ya
 nọkwadu ndzụ-a.

Anwụhu Hezekáya
(2 Iphe 32:32-33)

²⁰ Iphe ọdo, meeberu nụ teke Hezekáya shi achị; yeru ike, ọ kparu; mę ęge o shiru tụa okpuru; bya egvua ụwara ęke mini e-shi atsọbata lę mkpụkpu ono b'e dekotaru l'ękwo, e deshuru iphe meru nụ l'oge ndu eze Júda. ²¹ Hezekáya anwụhu lakfushia nna iya phę. Nwatibe iya, bụ Manásę abya aburu eze nọ-chia ęnya iya.

21

Manásę bụ eze ndu Júda
(2 Iphe 33:1-20)

¹ Iphe Manásę gbaru bụ afa iri l'ębo teke ọ wataru achịchi. Yọ chia ụkporo afa labụ l'afa iri l'ise lę Jerúsalemu. Ępha nne iya bụ Hefuziba. ² Manásę bę meru ęjo iphe l'ęnya Ojejoje; o meru akpamara l'ọ bụ ndu mbakeshi ono, Ojejoje chishuru l'alị ęphe; nụ ndu Ízureļu ono. ³ Ęke ono, aagwaję iphe, nna iya; mbụ Hezekáya mebyishuru ono b'ọ kpụkwa-ziru; bya akpụaru Bálu ęnya-ngweja; kpọbe itso Ashera ęge ono, Éhabu kpọberu; teke ono, o shi bụru eze ndu Ízureļu ono. O shi ebyijeru mkpọkpdo, nọgbaa l'igwe ikpere; l'abakwaru iya phụ ęja. ⁴ Ọ kpụshuru ęnya-ngweja agwa l'ime eze-ụlo Nchileke, bụ ęke ono, Ojejoje sụru: "Ọ bụ lę Jerúsalemu bę ya e-dobe ępha iya."* ⁵ L'echi-ogbodufu labụ eze-ụlo Nchileke ono b'ọ kpụshuru

* **21:4** 21:4 Iphe ọ bụ bụ l'ọ Nchileke nwenkinyi iya bę aa-nọdu abaru ęja l'ęke ono.

ęnya-ngweja ęke aabyaje ęgwa mkpo-kpodo.
⁶ O kporu nwatibe iya ke nwoke oku gude gwoo ęja. O toru nshi; gwoo ęgvu. O jeru okpata ishi l'ęka ndu aphu ąphu; me ndu njibya. O meru iphe, du eji nshinu l'ifu Ojejoje; shi ęge ono kpatsua Nchileke ęhu-ęghughu.

⁷ Yo pyia ntekpe Ashera je edobe l'eze-ulo Nchileke, bu ęke Ojejoje suru Dėvidi; me nwatibe iya, bu Sólomonu: "L'eze-ulo-wa; me le Jerúsalemu, bu mkpukpu, ya fotaru l'ikfu ndu Ízurelu l'ọ ha; be ya e-dobe ępha iya gbururu jeye le gbururu. ⁸ O -buru l'ęphe e-leta ęnya; l'eme iphe, bu iphe ya turu ęphe l'ekemu; l'eme ekemu ono, Mosisu, bu nwozi iya turu nu ęphe ono; b'ę to nwedu le ya emee t'ęphe shi l'alı ono, ya nuru nna ęphe ono hata okpa lufu alufu." ⁹ Obenu le ndu Ízurelu ta ngadu nchi. Manase dusweru ęphe ọzo; k'ophu bu l'ęphe meru iphe, du eji, ka ophu ndu mbakeshi ono, Ojejoje mebyishiru; ndu Ízurelu egude ęnya ęphe phua ya ono meru.

¹⁰ Ojejoje abya eshi l'onu ndu ozi iya, bu ndu ekfuchiru iya nu; su: ¹¹ "Le keshinu ophu Manase, bu eze ndu Júda mewaru iphe, du eji; bya aruwa uruburuku, ka ophu ndu Amoru, bu ndu vu iya ọzo ruru; bya emekwaaphu te ndu Júda ye ęka l'ogwa nte iya; shi ęge ono mee iphe, du eji; ¹² be Ojejoje, bu Nchileke ke Ízurelu suru: Le ya e-wota iphe, du eji bya edoberu ndu Jerúsalemu; me ndu Júda; mbu udu iya ophu bu onye nuru iya nu; ęhu agbangahu iya agbangahu. ¹³ Ya e-wota iphe, ya meru ndu

Samériya; mę iphe, ya meru ndibe Éhabu mee ndu Jerúsalemu. Ya e-fufu ndu Jerúsalemu ęge ono, onye asa efere efuchaje iya kpube iya ifu alı ono. ¹⁴ Ndibe iya ono ndu ọphu wafuru nų; bę ya e-ye ndu ọhogu ęphe l'ęka; t'a lya ęphe alulu; kwaa iphe ęphe l'ọkwata. ¹⁵ Mkpata iya aburu l'ęphe meru iphe, dų eji l'ęnya yebe Ojejoje; shi keshinu mbọku, nna ęphe shi lę Íjiputu lufuta kpatsua ya iwe byeye ntanų."

¹⁶ A gufu ono; Manáse gbushiru ndu ę-te nwedu iphe, ęphe meru; k'ọphu bų lę mee ęphe jiru Jerúsalemu; tsube l'ishi iya ọwaa rua ishi iya ọphu; yeru ęjo iphe ono, o duru ndu Júda ye; ęphe eshi ęge ono mee iphe, dų eji l'ęnya Ojejoje ono.

*Anwuhu Manáse
(2 Iphe 33:18-20)*

¹⁷ Iphe ọdo, meeberu nų teke Manáse shi achi; mę iphemiphe ọbule, yebedua meru; yeru ęjo iphe, o meshiru b'e dekotaru l'ękwo, e deshuru iphe meru nų l'oge ndu eze Júda. ¹⁸ Ya ndono; Manáse anwuhu; lakfushia nna iya phe; e lia ya lę mgbabu ufu-eze; lę mgbabu Uza. Tọ dų iya bų; nwatibe iya; mbų Amonu aburu eze nọ-chia ęnya iya.

*Emonu bų eze ndu Júda
(2 Iphe 33:21-25)*

¹⁹ Iphe Amonu gbaru bų ọkporo afa l'afa labų teke ọ wataru achichi. Yọ chia afa labų lę Jerúsalemu. Ępha nne iya bų Meshulemetu; nwatibe Haruzu. Nne iya ono bų onye Jotuba.

²⁰ Emonu bę meru ęjo iphe l'ęnya Ojejoje l'ọ bų

nna iya, bụ Manáse. ²¹ O tsonu ụbeka nna iya; baaru agwa, nna iya baru eja; l'ebyiru iya ikpere. ²² O haru Ojejoje, bụ Nchileke kẹ nna iya phẹ; jịka otso ụzo kẹ Ojejoje.

²³ Ndu ozi Amọnu agbaaru iya ẹjo idzu; je eg-bua ya l'ụlo-eze iya. ²⁴ Ndu alị ono egbushikota ndu ono, gbaru eze, bụ Amọnu ẹjo idzu ono. Ẹphe emetsua; bya eworu nwatibe iya, bụ Josáya mee eze l'ọzori iya.

²⁵ Iphe ọdo, meeberu nụ teke Amọnu shi achi; mę iphemiphe ọbule, yẹbedua meru b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshuru iphe meru nụ l'oge ndu eze Júda. ²⁶ Ẹka e liru iya bụ l'ili iya lẹ mgbabu Uza. Tọ dụ iya bụ; nwatibe iya, bụ Josáya aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

22

Josáya bụ eze ndu Júda (2 Iphe 34:1-2)

¹ Iphe Josáya gbaru bụ afa ẹsato teke ọ wataru achịchi. Yọ chia ụkporo afa l'afa iri lẹ nanu lẹ Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bụ Jedida; nwatibe Adaya. Nne iya ono bụ onye Bozukatu. ² Josáya meru iphe, vudo nhamunha l'ẹnya Ojejoje. O tsonu ụbeka ochechoroche iya, bụ Dévidi; to nwe ẹke, ọ hasweru ọkpa.

A phuru ẹkwo ekemu (2 Iphe 34:1-2)

³ Yo be l'afa, kwe eze Josáya afa iri l'ẹsato k'ọphu ọ wataru achịchi; yo zi Shefanu Azalaya, bụ o-de-ẹkwo; bụru nwanwa Meshulamu t'ọ jee l'eze-ulo Nchileke. Yo zia ya; sụ: ⁴ “Jekfu

Hilikaya, bu onye ishi ndu achijeru Nchileke eja; t'ọ gụkota okpoga, e wobataru l'eze-ulo Nchileke; mbụ okpoga, ndu, eche nche l'ọnu eze-ulo Nchileke nataru ndu madzụ. ⁵ T'e woru okpoga ono nụ ndu eleta ọnya l'ozi eze-ulo Nchileke ono; t'ẹphe gude iya kfuà ndu ono, emekwa eze-ulo Nchileke ono ugwo; ⁶ mbụ ndu kapyinta; ndu akpụ ụlo; mę ndu edo ụlo. Ẹphe egudekwa iya phụ zua oshi; mę mkpuma, a gbakpọshiru agbakpọshi, ee-gude kpụkwaa eze-ulo ono. ⁷ Ẹ tọ gbakwa t'a kpaa ẹphe ishi ẹge ẹphe gude kpaphua okpoga ono; kẹ l'ẹphe bu ndu e gude ire ẹphe ẹka."

⁸ Hilikaya, bu onye ishi ndu achijeru Nchileke eja asụ Shefanu, bu o-de-ekwo: "Lẹ ya phụkwaru ẹkwo ekemu l'eze-ulo Nchileke." Yọ bya eworu ẹkwo ekemu ono nụ Shefanu; yọ gụa. ⁹ Shefanu, bu o-de-ekwo alaphu azụ je asụ eze: "Ndu ozi ngu wotaakwaru okpoga ọbu, nọ l'eze-ulo Nchileke nụ ndu eleta ọnya l'ozi ono, e je l'ulo Ojejoje ono." ¹⁰ Shefanu, bu o-de-ekwo; asụkwaphu eze: "L'o nwekwaru ẹkwo, Hilikaya, bu onye achijeru Nchileke eja nuru iya;" bya anọdu eze l'ifu gụa ya.

¹¹ Eze anụa iphe ono, ọ gụfutaru l'ekwo ekemu ono; woru uwe iya lajashia. ¹² Yọ bya ekua Hilikaya, bu onye achijeru Nchileke eja; kua Ahikamu Shefanu; Akubo Mikaya; Shefanu, bu o-de-ekwo; mę Asaya, bu nwozi eze; sụ ẹphe: ¹³ Unu je akpata Ojejoje ishi l'okfu ẹhu iya; mę l'okfu ẹhu ndu-a; mę l'okfu ẹhu ndu Júda l'ẹphe ha kẹ iphe-a, a gụfutaru l'ekwo-a, a phuru-a. Kẹ l'oke ẹhu-eghughu Ojejoje bẹ hakwa nshinu

nọdu swiru ayi; kele nna ayi phe ta ngabedu nchi l'iphe, nọ l'ekwo-wa; ophu ephe 'emedu iphe, e deru ayi l'ekwo ekemu-wa.

¹⁴ Ya ndono; Hilikaya, bu onye achijeru Nchileke aja; me Ahikamu; Akubo; Shefanu; me Asaya ejeshia okpata Huluda, bu nwanyi, bu onye nkfuchiru Nchileke ishi. Nwanyi ono bu le Jerusalemu le Oghe-egu ke Ebo. Onye shi ala iya nu bu Shalumu Tikuva Hahasu; buru onye eleta uwe ndu achijeru Nchileke aja enya.

¹⁵ Nwanyi ono asu ephe: “Le Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izurelu suru: Unu je ezia onye ziru unu t'unu bya; ¹⁶ Owaa iphe Ojejoje ekfu: Le ya a-byaakwa owotaru Jerusalemu; me ndu bu iya nu ejo iphe-ehuka ege ono, e deru iya l'ekwo ekemu ono, eze ndu Juda guru ono. ¹⁷ Mkpata iya aburu l'ekeshinu ophu ephe lufuwaru iya l'ehu; l'akpo insensu oku anu agwa odo; yo buru iphe, ephe gude aka mee be ephe gude akpatsu iya ehue-eghughu; be oke ehue-eghughu iya a-nodulephu ata kfukfukfu lo bu oku l'ehu Jerusalemu; ophu 'e gbotadu iya egbobuta. ¹⁸ A bya l'ishi eze ndu Juda l'onwiya, bu onye ziru unu t'unu bya ajita l'eka Ojejoje; unu kfuru iya le Ojejoje, bu Nchileke ke Izurelu be suru egea: Le k'okfu ono, o nuru ono; ¹⁹ be keshinu ophu o taru onwiya uta; bya ewozita onwongu ali l'ifu Ojejoje lo nuluruhu iphe, ya kfuru le ke Jerusalemu me ndu bu iya nu; l'ephe a-buru kpurupyata; buru ndu a turu onu; yo gude iphe ono lajashia uwe iya; raa ekwa l'ifu iya; be ya nuwaru iphe, o kfuru nu iya. Ono bu iphe Ojejoje

kfuru ndono. ²⁰ Iphe, e-gbe meenu bu le ya e-duta iya dukfu nna iya phe; e lia ya le chiruwerere. Ejo iphe-ehuka ono, ya e-me t'o dakfu ndu mkpukpu-wa ono ta adakfudu iya."

Ephe alashia je akporu eze ege nwanyi ono kfuru.

23

Josaya agbakwazi ndzu onye le Ojejoje (2 Iphe 34:3-7, 29-33)

¹ To du iya bu; eze, bu Josaya abya ezi t'e je ekuaru iya ndu bu ogurennya ndu Juda; me ndu ke Jerusalemu. ² Eze yele unwoke ndu Juda ono; me ndu Jerusalemu; ndu achijeru Nchileke eja; ndu nkfuchiru Nchileke; me ndu Juda l'ephe ha: ndu ukfu le ndu nta eje edzua l'eze-ulo Nchileke. Yo woru ekwo ogba-ndzu ono, a phuru l'eze-ulo Nchileke ono guru ye ephe le nchi. ³ Eze abya evudo le mgboro itso eze-ulo ono; gbakwazi ndzu ono l'ifu Ojejoje: le ya a-nodu etso Ojejoje; gude obu iya l'o ha; me ndzu iya l'o ha eme ekemu iya; me iphe, o suru t'e meje; me iphe, o toru okpa iya; shi ege ono l'eme iphe, ekwo ogba-ndzu ono kfuru. Ndu ono l'ephe ha ekweta l'ogba-ndzu ono.

Josaya edokwazi iphe

⁴ Ya ndono; eze abya ezi Hilikaya, bu onye ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu achijeru Nchileke eja ophu etsota iya nu; me ndu eche onu eze-ulo Nchileke nche t'ephe je achishikota ivu, eegudeje abaru Balu eja; me ke Ashera; me ke mkpo-kpodo l'eze-ulo ono. Eze eje akpo ivu

ono ọku l'ẹgu Kídirọnu l'azụ Jerúsalemu; kpota ntụ iya ghaa lẹ Bételu. ⁵ Yọ chìshikota ndu ono, ndu eze ndu Júda yeru t'ẹphe kpoje ínsensu ọku l'ẹke ono, aagwajẹ iphe, nọgbaa lẹ Júda ono; mẹ ọphu nọ-pheru Jerúsalemu mgburumgburu; mbụ ndu ono, akpoje ínsensu ọku nụ Bálu; mẹ ẹnyanwu; mẹ ọnwa; mẹ iphe bụ mkpọ-kpodo, nọnu ono. ⁶ Ọ fọfuru agwa Ashera l'eze-ulo Nchileke; je akpọo ya ọku lẹ nggele Kídirọnu l'azụ Jerúsalemu; gwee ya; yọ buru ntụ. Yo kpota ntụ iya ono je awùshia l'ikiri-kpọo. ⁷ O nwutsuhiru ọlo unwoke, agba ọkpara l'iku eze-ulo Nchileke butsua; nwutsuhia ọlo unwanyi, anọduje akpa uwe, eewebeje Ashera.

⁸ Yọ bya achita iphe, bụ ndu achijeru Nchileke eja lẹ mkpukpu, nọgbaa l'ali Júda; bya emerushia ẹke aagwajẹ iphe; mbụ ẹke ono, ndu ono shi akpoje ínsensu ọku; tsube lẹ Géba jeye lẹ Besheba. Yo mebyishia ẹke aagwajẹ iphe l'ọnu-uzo Jóshuwa, bụ govano; l'ẹka-ibyita edukfu mkpukpu ono. ⁹ Ndu ono, egwojeru agwa eja ono te shikwa etsoje egwo eja l'ẹnya-ngweja kẹ Ojejoje lẹ Jerúsalemu; obenu l'ẹphe shi etsoje unwunna ẹphe l'ata buredi, ẹ-te ekodu ekoko.

¹⁰ Josáya tururu Tofetu, bụ ẹke aagwajẹ iphe lẹ nsuda unwu Hínọmu; k'ọphu bụ l'ẹ to nwedu onye ewotajekwadu nwatibe iya kẹ nwoke; m'ọ bụ kẹ nwanyi gwoo eja nụ Mólẹku. ¹¹ Iphe, bụ inya, ndu eze ndu Júda nuru ẹnyanwu, gvutsuaru l'ọnu eze-ulo Nchileke; b'ọ chishiru; bya amuru ọku ye l'iphe, bụ ugbo-inya, e shi dobekwaruphu ẹnyanwu; ọku ekekota iya. Ẹke

ephe shi noḍu bu l'echi eke ono, no le mgboro ụlo ono, nwozi ono, aza Nétanu-Melèku bu.

¹² O nwutsushiru ęnya-ngweja ono, ndu eze ndu Júda kpuru l'ụlo-eli Éhazu; nwutsushia ęnya-ngweja ono, Manáse kpuru l'echi ogbodufu labu ono, no l'eze-ulo Nchileke. O chifuru iya l'ẹke ono; je akua ya pyaapya; chita je enwuru ye le nggele Kídironu. ¹³ Eze aturukota eke ono, aagwaje iphe l'uzo ęnyanwu-ahata Jerúsalemu; l'eka-utara Ugvu Uru-ali; mbu eke ono, Sólomonu kputaru Ashitoretu, bu ejo agwa ndu Sayidonu; kputaru Kemoshu, bu ejo agwa ndu Móabu; kputaru Mólèku, bu ejo agwa ndu Amonu. ¹⁴ Josaya ku-kwoshikotaru ntekpe, no l'ẹke ono; gbutsua Ashera; woru okpu ndu nwuhuru anwuhu kube l'ẹke ono.

¹⁵ O chikporu ęnya-ngweja Bételu l'ẹke ono, Jeróbuwamu Nébatu kpoberu; gude iya mee te ndu Ízurelu ye eka l'iphe, du eji ono. O turu oku l'ęnya-ngwaje ono; tukwaaphu oku l'agwa Ashera; bya egwee ya; yo buru ntụ. ¹⁶ Ya ndono; Josaya abya achikaa ęnya phua ili, nogbaa l'ugvu ono. Yo zi; e je avoshiaru iya okpu, no l'ili ono; yo kpo ya oku l'eli ęnya-ngweja ono; merua ya. Yo shi ege ono vua; mbu iphe ono, Ojejoje shi l'onu onye nkfuchiru iya kfua ono.*

¹⁷ Josaya abya aji: “?Bu ngunu be ya ele ęnya, a kpuru egaphu?”

Ndu mkpukpu ono asu iya: “L'o kwa ili eke e liru onye ke Nchileke phu, shije Júda bya ekfua

* **23:16** 23:16 1 Eze 13:1-2.

ke iphe-a, i meru ɛnya-ngweja Bételu-wa.”

¹⁸ Yò sù ɛphe: “Unu hakwaa ya; t'ɛ b'ò dukwa onye e-me ɛka l'òkpu iya.” ɛphe aparu òkpu ono haa; hakwaaphu k'onye nkfuchiru Nchileke phù shi Samériya phù.†

¹⁹ Ọ bụ ɛge ono, Josáya mebyishiru ɛke ono, aagwaję iphe, nòkota lę Bételu ono bukwapu ɛge o mebyishiru iphe, bụ ɛke aagwaję iphe lę Samériya, bụ ọphu ọphodu ndu eze ndu Ízurelu kpùshiru; shi ɛge ono kpatsua Ojejoje ɛhu-eghughu. ²⁰ Ọ tuko iphe bụ ndu agwaję iphe l'ɛke ono, aagwaję iphe ono gbugee l'eli ɛnya-ngweja ono; bya etsua òkpu ndiphe òku l'eli ɛnya-ngweja ono. Yo metsua; laphushia azụ lę Jerúsalemu.

*A wataru ọgba Aji Esweta ọdo
(2 Iphe 35:1-19)*

²¹ Tò dù iya bụ; eze, bụ Josáya abya asụ ndu Júda l'ɛphe ha: “T'ɛphe gbaaru Ojejoje, bụ Nchileke ɛphe Aji Esweta ɛge ono, e deru iya lę Ekwo Ọgba-Ndzu ono.” ²² Ẹ tọ nwedu Aji Esweta ọphu a gbajęwaru ɛge a gbaru ono. Ẹ ta gbabua ya ɛge ono l'oge ndu ikpe. T'a gba iya ɛge ono l'oge ndu eze ke Ízurelu; m'ò bụ l'oge ndu eze ke Júda. ²³ Ọlobu l'afa, kwe Josáya afa iri l'ɛsato, yọ wataru aburu eze b'a gbaru Ojejoje Aji Esweta ono lę Jerúsalemu.

Iphe Josáya meshiru

²⁴ Iphe ọdo, Josáya meru bụ l'ò chishikotaru ndu aphù àphù; mę ndu njibya; chiko iphe bụ

† **23:18** 23:18 1 Eze 13:11-32.

agwa; mę ejo akpamara, nọkota lę Jerúsalemu; mę l'ali ndu Júda l'ọ ha wofukota. Iphemiphe ọbule ono b'o mekotaru tę ya gude medzua iphe, e deru l'ẹkwo ekemu ono, Hilikaya, bu onye achijeru Nchileke ẹja phuru l'eze-ulo Nchileke ono. ²⁵ Ẹ tọ nwedu eze ọdo, du l'ọbu Josáya lę ndu vu iya ọzo chia; mę ndu ọphu, etso iya l'azu, bu onye gudeje obu iya l'ọ ha; mę ndzu iya l'ọ ha; mę ike iya l'ọ ha ziberu Ojejoje; ẹge ono ọ nọ l'ẹkwo ekemu Mosisu.

²⁶ Obenu l'oke ẹhu-eghughu Ojejoje, ata kfuk-fukfu, ọ dabęru ndu Júda ono bę ta ejizitaduru ejizita. Yọ buru iphe, kparu iya nu bu iphemiphe ọbule ono, Manáse meeberu gude kpatsua ya ẹhu-eghughu. ²⁷ Obenu lę ya meru iphe, Ojejoje kfuru; su: “Mu e-wofufua ndu Júda l'ẹke, mu nọ ẹge ono, mu wofuru ndu Ízurelu; mu ajika Jerúsalemu, bu mkpukpu ono, mu fọtaru; mę eze-ulo ono, mu suru l'ọ bu ẹke ẹpha mu a-nọdu ere ire ono.”

Anwuhu Josáya
(2 Iphe 34:3-7, 29-33)

²⁸ Iphe ọdo, meeberu nu teke Josáya shi achi; mę iphemiphe ọbule, yębedua meru b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshuru iphe meru nu l'oge ndu eze Júda.

²⁹ Obenu l'oge kę Josáya bę Fero Neko, bu iya bu eze ndu Íjiputu chi ndu soja iya jeshia Ẽnyimu Yufurétusu tę ya yetaru eze ndu Asiriya ẹka l'ọgu. Eze, bu Josáya achita ndu soja nk'iya jekfushia ya ọgu. Fero-neko aphu l'iya phu; woru iya gbua lę Megido. ³⁰ Ndu ozi iya

shi lẹ Megido gude ụgbo-inya palata odzu iya lẹ Jerúsalemu; bya elia ya l'ili nk'iya. Ndu Júda ewofuta nwatibe Josáya kẹ nwoke, aza Jehowahazu; tee ya manụ l'ishi t'ọ bụru eze nọchia ẹnya nna iya.

*Jehowahazu bụ eze ndu Júda
(2 Iphe 36:2-4)*

³¹ Iphe Jehowahazu gbaru bụ ụkporo afa l'afa ẹto teke ọ wataru achichi. Yọ chia ọnwá ẹto lẹ Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bụ Hamutalu; nwatibe Jeremáya kẹ Libina. ³² Jehowahazu bẹ meru ejo iphe l'ẹnya Ojejoje ẹge nna iya oche ẹphe meru. ³³ Fero Neko tuchiru iya lẹ mkpọro lẹ mkpụkpu Ribúla l'alị Hámatu; k'ọphu bụ l'ẹ tọ nọduhedu lẹ Jerúsalemu achi. Fero-neko bya atụ-buaru ndu Júda t'ẹphe kfua ụkporo ẹkpa mkpọla-ọcha ugbo ise; mẹ ẹkpa mkpọla-ododo. ³⁴ Fero Neko eworu Ẹliyakimu Josáya mee eze l'ọzori nna iya, bụ Josáya. Yọ gbanwee ẹpha Ẹliyakimu; yọ zalahaa Jehoyakimu. Ya ndono; yo dufu Jehowahazu je edobe lẹ Íjiputu; yọ nọdu l'ẹke ono nwuhu. ³⁵ Jehoyakimu kfuá Fero Neko mkpọla-ọcha; mẹ mkpọla-ododo ono, ọ tų-buru ndu Júda. O keru utu nųtsua ndu Júda l'ẹge ike beru onyemonye; shi ẹge ono gbata mkpọla-ọcha; mẹ mkpọla-ododo ono.

*Jehoyakimu bụ eze ndu Júda
(2 Iphe 36:5-8)*

³⁶ Iphe Jehoyakimu gbaru bụ ụkporo afa l'afa ise teke ọ wataru achichi. Yọ chia afa iri lẹ nanụ lẹ Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bụ Zébida; nwatibe

Pedaya ke Ruma. ³⁷ Jehoyakimu meru ejo iphe l'anya Ojejoje ege nna iya oche ephe meru.

24

¹ O bu l'oge ke Jehoyakimu; be Nebukadineza, bu eze ndu Babylonu byaru ogu le Juda. Jehoyakimu anoa ya l'eka afa eto; bya aghachi; kwefulahaaru iya ikè. ² Ojejoje abya eshi le Babylonu; Aramu; Mòabu; me Amonu zifu ndu o-lua-olaa; ephe abyaruru Jehoyakimu ogu; t'ephe bya emebyishia Juda ege ono, Ojejoje shi l'onu ndu ozi iya, bu ndu nkfuchiru iya kfua ono. ³ Iphe, doru enya aburu l'iphe ono, mekotaru l'ehu ndu Juda ono be bu Ojejoje suru t'o mee; t'o shi ege ono wofu ephe l'eke ya no l'okfu ejo iphe Manase; mewaru iphemiphe obule odo, o meshiru; ⁴ mekwaphu ke ndu ono, e-te nweudu iphe, ephe meru, o gbushiru; ochi ephe atukoru Jerusalemu l'ishi; ophu Ojejoje 'ekweudu le ya aguru ephe nvu.

⁵ Iphe odo, meeberu nu teke Jehoyakimu shi achi; me iphemiphe obule, yebedua meru b'e dekotaru l'ekwo, e deshuru iphe meru nu l'oge ndu eze Juda. ⁶ To du ya bu; Jehoyakimu anwuhu lakfushia nna iya phe. Nwatibe iya, bu Jehoyakinu abya aburu eze no-chia enya iya.

⁷ Eze ndu Ijiputu te eshibudua l'ali iya lufuta odo; ke l'eze ndu Babylonu be naru iya ali iya mgburumburu; shita le nggele Ijiputu je akpaa le Enyimu Yufuretus.

*Jehoyakinu bu eze ndu Juda
(2 Iphe 36:9-10)*

⁸ Jehoyakinu bẹ gbawaru afa iri l'ẹsato teke ọ wataru ọbu eze. Iphe, ọ chiru bu ọnwa ẹto lẹ Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bu Nehushita; nwatibe Elunatanu kẹ Jerúsalemu. ⁹ Jehoyakinu meru ẹjo iphe l'ẹnya Ojejoje ẹge nna iya meru.

¹⁰ Yọ buru teke ono; bẹ ndu soja Nebukadineza, bu eze ndu Bábyilonu wuru bya bya eyechia Jerúsalemu. ¹¹ Nebukadineza l'onwiya abyakfuta ndu nk'iya lẹ Jerúsalemu teke ono, ẹphe yechiru iya ono. ¹² Tọ du iya bu; Jehoyakinu, bu eze ndu Júda; mẹ nne iya; ndu ozi iya; ndu, bu amadu lẹ ndu ozi iya; mẹ ndu ishi l'ozi iya atuko l'ẹphe ha woru onwẹphe nu eze ndu Bábyilonu.

Yọ buru l'afa, kwe eze ndu Bábyilonu afa ẹsato k'ọphu, ọ wataru achichi b'ọ kpuru Jehoyakinu lẹ ndzu. ¹³ Yọ vua mbu iphe ono, Ojejoje kfuhawaru l'iphe, bu ẹku, no l'eze-ulo Nchileke; mẹ l'ulo-eze; yeru iphe, bu ivu ono, Sólomonu, shi buru eze ndu Ízurelu gude mkpọla-ododo mekota; doo l'eze-ulo Nchileke ono bẹ ee-gwo. Yọ buru iphe ono bẹ Nebukadineza byaru bya emedzua. ¹⁴ Ọ kpuru ndu Jerúsalemu l'ẹphe ha lẹ ndzu lashia Bábyilonu. Ọ kpuru ndu ishi; kpua ndu soja; kpua ndu ọphu bu ike-ka-l'ogu phe; kpua ndu eme nka; kpua ndu uzu. Iphe, ẹphe du bu unu madzu ugbo ukporo l'ise teke ọ kpuru ẹphe. Ndu ọ haru nwenkinyi bu ndu katsua ọburu ndu ukpa l'alị ono.

¹⁵ Nebukadineza eshi lẹ Jerúsalemu kpua Jehoyakinu lẹ ndzu laa alị Bábyilonu. Ọ kpuru nne Jehoyakinu; kpua unyomu iya; kpua ndu

ishì l'ozì iya; kpua ndu ike nọ l'alì ono. ¹⁶ Eze ndu Bábyilonu akputa unu ndu soja iri l'èsa l'ukporo ndu soja iri,* bú ndu ike nọ; búru ndu maru ẹnya ogu; bya akpua unu madzú labú l'ukporo madzú iri,† bú ndu nka; mę ndu uzu. ¹⁷ Yo wota Mataníya, bú nwunne nna Jehoyakinu mee eze l'ozori Jehoyakinu; gbanwee ẹpha iya gube iya Zedekaya.

*Zedekaya bú eze ndu Júda
(2 Iphe 36:11-12; Jer 52:1-3)*

¹⁸ Zedekaya bę nọwaru ukporo afa l'afa lanu teke o wataru achichi. Iphe, o chiru bú afa iri lę nanu lę Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bú Hamutalu; nwatibe Jeremáya. Ẹke nne iya ono shi bú Libina. ¹⁹ Zedekaya bę meru ẹjo iphe l'ẹnya Ojejoje l'ọ bú Jehoyakimu. ²⁰ Yọ búru ẹhughu Ojejoje bę meru iphe iphe ono meru ndu Jerúsalemu; mę l'ẹhu ndu Júda jeye teke o chifuru ẹphe l'ifu iya.

Ẹ metsua; Zedekaya abya ekwefuru eze ndu Bábyilonu ikè.

25

*Adada Jerúsalemu
(2 Iphe 36:13-21; Jer 39:1-10; 52:3-11)*

¹ Ya ndono; yo be l'afa, kwe Zedekaya afa tete; k'ophu o wataru achichi; l'abalì k'iri l'onwa iri; eze ndu Bábyilonu, bú Nebukadineza achita ndu soja iya l'igwe; ẹphe abyatashia Jerúsalemu. Ẹphe eje akwaa k'ogu l'azu mkpukpu ono;

* **24:16** 24:16 Iphe o bú bú 7,000. † **24:16** 24:16 Iphe o bú bú 1,000.

nọdu l'ẹke ono gvua ya ose-ọgu mgburumgburu. ² Ẹphe eyechia mkpụkpu ono jeye l'afa, kwe eze, bu Zedekaya afa iri le nanu. ³ Yo rua l'abali ke tete l'onwa k'eno; ejo-egu, no le mkpukpu ono bya aka njo; k'ophu ndu bu iya nu te nwehedu nri, epe e-ri. ⁴ E woru upho-mkpuma mkpukpu ono tsufua; yo be l'enyashi; ndu soja mkpukpu ono l'ephe ha etsukahu gbalaa. Eke epe shiru gbalaa bu l'onu-uzo ophu, no le mgbaku upho-mkpuma labu ono, no le mgboro mgbabu eze ono. Eke epe shiru aburu uzo Araba. Teke ono kwa teke ndu soja Babylonu kephekwaduru mkpukpu ono mgburumgburu. ⁵ Ndu soja Babylonu achipyabe eze, bu Zedekaya je egude iya l'ali daburu swanmangu le Jeriko. Ndu soja iya ebuhaa ya tsukashihu. ⁶ Epe egude eze; kpu-kfu eze ndu Babylonu le Ribula, bu eke a no nmaa ya ikpe. ⁷ Epe anodu eze Zedekaya l'ifu gbushia unwegirima iya; bya aswoshia ya akpuru-enya; gude ope tua ya mkpakobe; kpuru iya lashia Babylonu.

*Eemebyishi Jerúsalemu; me eze-ulo Nchileke
(Jer 52:12-23)*

⁸ Yo rua abali k'esaa l'ime onwa k'ise; l'afa, kwe Nebukadineza afa iri le tete, o wataru ochi ndu Babylonu; Nebuzaradanu, bu onye ishi ndu soja-eze Nebukadineza; buru nwozi eze ndu Babylonu ono ejeshia Jerúsalemu. ⁹ Yo rua je atua oku l'eze-ulo Nchileke; tua oku l'ufu-eze; tua oku l'iphe, bu ulo, no le Jerúsalemu. Iphe, bu ulo, aga mkpa l'ẹke ono b'ọ tukotaru oku. ¹⁰ Ndu soja, no onye ishi ndu soja-eze ono l'eka eje

etsukposhia ụpho-mkpuma, e gude kpụ-pheta Jerúsalemu mgburumgburu. ¹¹ Nebuzaradanu, bụ onye ishi ndu soja-eze ono eruta iphe, bụ ndu phọduru lẹ mkpụkpụ ono lashia Bábyilonu; mbụ igwe ọha ono; yeru ndu ọphụ gbaru ọsọ laa k'eze ndu Bábyilonu. ¹² Ndu ọphụ onye ishi ndu soja ono haru bụ ndu ọphụ kakọta ọbu ndu ụkpa l'ali ono; t'ephe jeje ozi lẹ mgbo vayinu; mę l'okfu.

¹³ Itso ope, nọ l'eze-ulo Nchileke; ọ-gba-kperekpere; eze dųrongu mini, e gude ope kpua, nọ iya nụ bę ndu Bábyilonu kųpyashiru; vuta ope ono lashia Bábyilonu. ¹⁴ Epe vukwaruphu ite; eze agọ; iphe, apaję ọwúú urọku; efere; iphe bụ iphe, a kpuru l'ope, eegudeje eje ozi l'eze-ulo Nchileke; ¹⁵ iphe, aakpoje insensu ọku; ochi; iphemiphe ọbule, e meru lẹ mkpọla-ododo; mę lẹ mkpọla-ọcha bę onye ishi ndu soja ono vukotaru.

¹⁶ Ope, laru l'itso labu ono; eze dųrongu mini ono; mę l'ọ-gba-kperekpere ono, Sólomonu meshiru dobe l'eze-ulo Nchileke ono bę ẹra iya, kariru ẹge aa-tụ ọnu iya. ¹⁷ Itso ono bę eli iya dųgbaa ntọkpa ụkporo l'ẹsaa ẹsaa. Yọ buru ope b'e gude wua l'ishi iya. Iphe ishi itso ono dų bụ ntụ-ọkpa ẹno ẹno lẹ mkpirikpi iya; bya enwegbaaruru iphe, a kparu akpakpa; mę ọphụ a kpuru l'ope, dųgbaa l'ọ bụ ụtara-okumu, nọ-pheru iya mgburumgburu, e gude memashia ya ememashi. Itso k'ẹbo; yele iphe, a kparu ye iya bę bụ iphe lanu yele ọphụ.

*Aakpu ndu Júda lẹ ndzụ ala Bábyilonu
(Jer 52:24-27)*

18 Ya ndono; onye ishi ndu soja-eze ono abya akpua Seráya, bu onye ishi ndu achijeru Nchileke eja le ndzu; kpata Zefanaya, bu onye, etsota Seréya; me umadzu eto, echeje nche l'onu eze-ulo Nchileke. 19 Le mkpukpu ono b'o kputaru onye ishi ndu soja; me umadzu ise, anoduje edoziru eze uzo, bu ndu ophu a phuru le mkpukpu ono; kpata onye ederu onye ishi ndu soja ekwo, bu iya bu onye anaje ndu ali ono l'oru soja; me ukporo umadzu eto, bu unwoke ali ono, a phuru le mkpukpu ono. 20 Nebuzaradanu, bu onye ishi ndu soja-eze akpata ephe kpu-jeru eze ndu Babylonu le Ribula. 21 Yo buru le Ribula l'ali Hamatu be eze ndu Babylonu no gbushia ephe.

Yo buru ege ono b'e shi kpua ndu Juda le ndzu laa ali odo.

*Gedaliya bu o-chi-oha ndu, a haru le Juda
(Jer 40:1—41:15)*

22 Nebukadineza, bu eze ndu Babylonu abya afota Gedaliya Ahikamu Shefanu t'o buru o-chi-oha ndu ophu phoduru nu l'ali Juda. 23 Ndu ishi ndu soja; me ndu nk'ephe anua l'o bu Gedaliya be Nebukadineza meru govano ndu Juda; wuru wu-kfuta Gedaliya le Mizupa. Epha ndu ono bu: Ishimelu Netenaya; Johananu Kareya; Seraya Tanihumi, bu onye Netofa; me Jezaniya, shi Maaka; ephe le ndu nk'ephe. 24 Gedaliya eribuaru ephe le ndu nk'ephe ono nte; gude mee t'obu shihu ephe ike; su ephe: "Unu ba tsukwa ndu ishi ndu Babylonu egvu. O -buru l'unu no l'ali ono l'ejeru eze ndu Babylonu ozi; be iphe a-dukpooru unu le mma."

²⁵ Yo rua l'onwa k'esaa l'afa ono; Ishimelu Netenáya Elishama, shi l'ufu ndu eze; achita umadzu iri jeshia ogu le Mízupa je egbua Gedaliya; ndu Júda; me ndu Bábyilonu, epe l'iya no le Mízupa. ²⁶ To du iya bu; ndu Júda l'ephe ha; ndu ukfu le ndu nta; je akpaa le ndu ishi ndu soja epe; egude k'otsu-egvu ndu Bábyilonu gbaru lashia Ijiputu.

Aatufuta Jehoyakinu le-mkporo
(*Jer 40:7-9; 41:1-3*)

²⁷ L'afa, kwe Jehoyakinu, bu eze ndu Júda ukporo afa l'afa iri l'esaa, a kpuru iya le ndzu be Evilu-Merodaku byaru bya aburu eze; wata ochi ndu Bábyilonu. Yo tufu Jehoyakinu, bu eze ndu Júda le mkporo l'onwa iri l'ebo no l'ukporo abali l'abali esaa. ²⁸ O kfu okfu oma nu Jehoyakinu; bya edobe iya l'onodu, kakota ke ndu eze odo, a kpuru epe l'iya ndzu laa ali Bábyilonu. ²⁹ Jehoyakinu eyefu uwe mkporo iya; bya etsoru rilahaa nri l'ufu-eze jeye l'ege o no-beru. ³⁰ Mboku-mboku be eze nuru iya okpoga, oo-gudeje eme mkpa iya jeye l'ege o no-beru.

Bayiburu Ikwo
Ikwo: Bayiburu Ikwo Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ikwo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

3867ef4e-3384-5ab4-a937-63476bb8a7bb